

8—13 mars

Debatter m. m.

	Sid.
Fredagen den 8 mars	
Interpellation av fru Nilsson ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa	4
Tisdagen den 12 mars	
Interpellation av herr Franzén ang. användningen av fonden för supplementär jordbrukskredit	7
Onsdagen den 13 mars	
Svar på interpellationer:	
av herr Lundström ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan	10
av fru Nilsson ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa	16
Anslag under elfte huvudtiteln:	
Landsfiskalerna m. fl.	19
Statspolisintendenten m. fl.	21
Statspolisorganisationen	24
Statens polisskola	27
Polisväsendets organisationsnämnd m. m.	30
Främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt	31
Engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret	32
Sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.	42
Beskattningen av skogsinkomster i samband med vissa markupp-låtelser	58
Beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar	60
Upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.	62
Upphävande av elskatteförordningen	66
Ändrad lagstiftning ang. s. k. billån	68
Interpellation av herr Elofsson, Gustaf, ang. löneförhållandena för Skånska flygflottiljens personal	70

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 13 mars	Sid.
Utrikesutskottets utlåtande nr 2, ang. ratifikation av skiljedomskonvention mellan Sverige och Grekland	19
Statsutskottets utlåtande nr 40, ang. vissa anslag under elfte huvudtiteln (inrikesdepartementet)	19
— nr 41, ang. försäljning av vissa fastigheter i Haparanda	41
— nr 42, ang. stat för försvarets fastighetsfond	41
— nr 43, ang. fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta vissa arbeten m. m.	41
— nr 44, ang. fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag avseende justitiedepartementets verksamhetsområde	42
Bevillningsutskottets betänkande nr 13, ang. vissa ändringar i tulltaxan	42
— nr 16, ang. ändring i förordningen om automobilskatt	42
— nr 17, ang. bestämmelser om investeringsfonder för elektriska distributionsföreningar	58
— nr 19, ang. beskattningen av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelser	58
— nr 20, ang. värderingen av naturaförmåner vid taxering för inkomstskatt	60
— nr 21, ang. beräkningen av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst	60
— nr 22, ang. avdragsrätt för anslutningsavgift till elektriska distributionsföretag	60
— nr 23, ang. utredning rörande beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar	60
— nr 24, ang. vidgad rätt till avskrivning av kostnader för ekonomibyggnader å jordbruksfastighet	62
— nr 25, ang. upphävande av omsättningskatten å motorfordon m. m.	62
— nr 28, ang. upphävande av elskatteförordningen	66
Bankoutskottets utlåtande nr 4, ang. pensioner åt korrekturläsaren Folke Danielsson och förste stenografen Erik Elfner	68
Första lagutskottets utlåtande nr 11, om ändrad lagstiftning ang. s. k. billån	68
Andra lagutskottets utlåtande nr 9, ang. fartbegränsning för motorfordon	70
— nr 10, ang. åldersgränsen för avläggande av prov för körkort till bil	70
Allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 4, ang. utredning rörande förutsättningarna för rätt att utan licensavgift innehava radiomottagningsapparat	70
— nr 5, ang. effektivisering av information utomlands rörande Sverige m. m.	70

Fredagen den 8 mars

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 1 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1957/58 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1957/58 under tolfte huvudtiteln, avseende anslagen inom civildepartementets verksamhetsområde;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom proprietalanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag ur statens järnvägars driftmedel till utbyggnad av Folkets hus i Hallsberg;

nr 115, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan m. m.;

nr 116, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan;

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Matilda Elisabet Andersson m. fl.;

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående återbäring av viss arvs- och kvarlåtenskapsskatt;

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1957/58 under försvarets fonder m. m.; och

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitutiön;

nr 123, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift; samt

nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse, nr 125, till Konungen angående omröstning över högsta domstolens och regeringsrättens ledamöter.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 126, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning m. m.

Interpellation ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 127, till Konungen i anledning av väckta motioner om lagstiftning angående användningen av våld vid utsökingsförrättning.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 407, av herr *Bengtson* och herr *Andersson, Alvar*;

nr 408, av herr *Kronstrand* och herr *Olofsson, Uno*;

nr 409, av herr *Werner* m. fl.; samt

nr 410, av herr *Sörlin* m. fl.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 88, angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1957/58 m. m.;

nr 89, med förslag till förordning om skattefrihet för vissa ersättningar som utbetalas från Förbundsrepubliken Tyskland;

nr 90, angående fortsatt stöd åt verksamheten vid djursjukhuset i Hälsingborg;

nr 91, angående utbyggnad av den medicinska utbildningsorganisationen, m. m.; och

nr 92, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Interpellation ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa

Fru *NILSSON* (bf) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! När den allmänna sjukförsäkringen trädde i kraft den 1 januari 1955 skedde inplaceringen i sjukpenningklasser med ledning av de uppgifter som lämnats i 1954 års självdeklarationer eller direkt till sjukkassan. Med hjälp av taxeringslängder och andra uppgifter gör kassorna sedan en fortlöpande kontroll av medlemmarnas klassplacering — en kontroll som alltså verkar först ett gott stycke i efterhand. Om en medlems inkomstförhållanden ändras så, att hans placering i sjukpenningklass påverkas,

är han skyldig att anmäla detta till sjukkassan. Att så göra ligger f. ö. i hans eget intresse, då han ju inte vill utsätta sig för risken att antingen få för låg sjukpenning eller att få sjukpenningen nedsatt när han blir sjuk och det eventuellt visar sig att han inte anmält en minskad arbetsinkomst. I senare fallet får han ändå betala avgift för den högre sjukpenningen.

Skyldigheten att till sjukkassan anmäla inkomstförändringar, som påverkar placeringen i sjukpenningklass, torde i själva verket vara obekant för många, ja kanske för flertalet sjukkassemedlemmar. Även för medlemmar som känner till denna skyldighet ligger det nära till hands att av glömska försumma en sådan anmälan. Åtskilliga fall torde också ha hänt, då medlemmar till följd av utebliven anmälan drabbats av oangenäma överraskningar vid inträffad sjukdom eller olycksfall i arbete. För att bespara medlemmarna sådana borde sjukkassan kunna utfärda påminnelser i någon form. Som lämpliga åtgärder kunde man förslagsvis tänka sig att påpekanden om anmälningskyldigheten gjordes i radio t. ex. under januari månad och att särskilda anmälningsblanketter tillhandahölls på postkontoren.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att fråga statsrådet och chefen för socialdepartementet:

Är herr statsrådet beredd medverka till att allmänheten ges återkommande information och påminnelse om skyldigheten att till sjukkassa anmäla sådan inkomstförändring som påverkar sjukkassemedlems placering i sjukpenningklass?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades

utrikesutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande ratifikation av skiljedomskonvention mellan Sverige och Grekland;

statsutskottets utlåtanden:

nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under elfte hu-

vudtiteln gjorda framställningar rörande anslag för budgetåret 1957/58 till Inrikesdepartementet m. m., Överståthållarämbetet och landsstaten, Polisväsendet, Civilförsvaret, Brandväsendet och Diverse jämte i ämnet väckta motioner;

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa under tullverkets förvaltning stående fastigheter i Haparanda stad;

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58;

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57, m. m.; och

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag avseende justitiedepartementets verksamhetsområde;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande tulltaxa;

nr 16, i anledning av väckta motioner om ändring i förordningen om automobilskatt;

nr 17, i anledning av väckta motioner angående bestämmelser om investeringsfonder för elektriska distributionsföreningar;

nr 19, i anledning av väckta motioner om ändrade regler för beskattning av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelse;

nr 20, i anledning av väckta motioner om översyn av normerna för värdering av naturaförmåner vid taxering för inkomstskatt;

nr 21, i anledning av väckta motioner om ändring av förordningen angående beräkning av ställig inkomstskatt för ackumulerad inkomst;

nr 22, i anledning av väckta motioner om rätt att vid taxering till skatt i vissa fall åtnjuta avdrag för anslutningsavgift till elektriska distributionsföretag;

nr 23, i anledning av väckta motioner om utredning rörande beskattningen av

priser vid vissa lotteribetonade tävlingar;

nr 24, i anledning av väckt motion om vidgad rätt till avskrivning av kostnader för ekonomibyggnader å jordbruksfastighet;

nr 25, i anledning av väckta motioner angående upphävande av omsättningskatten å motorfordon m. m.; och

nr 28, i anledning av väckta motioner om upphävande av elskatteförordningen;

bankoutsrottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner angående dels pension åt korrekturläsaren hos riksdagen Folke Danielsson, dels och pension åt förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner;

första lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om ändrad lagstiftning angående s. k. billån;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner om viss fartbegränsning för motorfordon; och

nr 10, i anledning av väckta motioner om sänkning i vissa fall av åldersgränsen för avläggande av prov för körkort till bil; samt

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckt motion angående utredning rörande förutsättningarna för rätt att utan licensavgift innehava radiomottagningsapparat; och

nr 5, i anledning av väckta motioner om utredning rörande samordning och effektivisering av information utomlands rörande Sverige och svenska förhållanden.

Anmäldes och bordlades en av bankoutsrottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjord anmälan, att till utskottet från fullmäktige i riksgäldskontoret inkommit framställning angående fortsatt utgivande av otryckta ständsprotokoll.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl 14.09.

In fidem

G. H. Berggren

Tisdagen den 12 mars

Kammaren sammanträdde kl. 16.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr *Grym* anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 5 och den 6 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 128, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan m. m.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 129, till Konungen i anledning av väckta motioner om ändringar i familjebidragsförordningen m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 88, angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1957/58 m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 89, med förslag till förordning om skattefrihet för vissa ersättningar som utbetalas från Förbundsreplikan Tyskland.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 90, angående fortsatt stöd åt verksamheten vid djursjukhuset i Hälsingborg.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 91, angående utbyggnad av den medicinska utbildningsorganisationen, m. m.; och

nr 92, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag, avseende ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Föredrogs och lades till handlingarna bankoutskottets jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjorda anmälan, att till utskottet från fullmäktige i riksgäldskontoret inkommit framställning angående fortsatt utgivande av otryckta ståndsprotokoll.

Föredrogs och bordlades ånyo utrikesutskottets utlåtande nr 2, statsutskottets utlåtanden nr 40—44, bevillningsutskottets betänkanden nr 13, 16, 17, 19—25 och 28, bankoutskottets utlåtande nr 4, första lagutskottets utlåtande nr 11, andra lagutskottets utlåtanden nr 9 och 10 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 4 och 5.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 95, med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om restitution av skatt å bensin, som användes vid drift av skördetröskor;

nr 96, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 13 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

nr 97, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 98, angående anordnande av en ny statlig vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.;

nr 99, angående vissa åtgärder för ökad intagning av studerande vid de tekniska högskolorna, m. m.;

nr 100, angående anslag för budgetåret 1957/58 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.; och

Interpellation ang. användningen av fonden för supplementär jordbrukskredit
nr 101, angående avstående i visst fall av allmänna arvsfonden tillfallen kvarlätenskap.

Interpellation ang. användningen av fonden för supplementär jordbrukskredit

Herr FRANZEN (bf) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Enligt beslut av 1956 års höstriksdag inrättades med hänsyn till det rådande besvärliga kreditläget för jordbruket och trädgårdsnäringen en statlig utlåningsfond för supplementär jordbrukskredit och anvisades såsom kapital till denna fond ett belopp av 50 miljoner kronor. I den proposition, nr 200, som låg till grund för riksdagens beslut, anfördes bl. a., att det syntes finnas tillräcklig grund för uppfattningen att kreditituationen vore besvärande för stora delar av jordbruks- och trädgårdsnäringarna och att de rådande kreditrestriktionerna i kombination med strukturförhållandena och inträffade skördeskador pressade dessa näringar på ett sätt som icke avsetts med restriktionerna. Det stöd i fråga om kreditförsörjningen som staten gäve jordbrukare och trädgårdsodlare genom lån från vissa för speciella ändamål inrättade utlåningsfonder samt genom statlig kreditgaranti i syfte att främja berörda näringars rationalisering syntes icke i det rådande kreditläget vara tillfyllest. Departementschefen ansåg därför att åtgärder av engångsnatur borde vidtagas för att öka möjligheterna för de enskilda utövarna av dessa näringar att erhålla krediter. Enär den mera långsiktiga kreditgivning till berörda näringar, fastighetskrediten, både genom sin storleksordning och utformning icke lämpligen i det rådande läget syntes böra påverkas av nya statliga låneformer, borde de förbättrade kreditmöjligheterna koncentreras till de mer akuta behoven, nämligen rörelsekrediter.

Beträffande villkoren för lån ur fonden bestämdes, att möjlighet att låna ur fonden borde föreligga för envar enskild jordbrukare och utövare av träd-

gårdsnäringen. Beträffande villkoren för lån ur fonden borde gälla att dessa skulle vara desamma som för lån i affärsbank. Sålunda borde räntan vara rörlig efter marknadsläget, säkerhet fordras enligt bankmässiga grunder samt ränte- och amorteringsfrihet ej förekomma. I långivningen skulle följaktligen icke ingå något subventionsmoment. Lånen borde beviljas på viss tid med rätt för det lånebeviljande organet att senare medge förlängning av lånetiden. Amorterings- tid borde fastställas till högst 10 år. Lån borde beviljas en och samma sökande högst med ett belopp av 10 000 kronor och lån beviljas enbart som driftkredit. En genom låntagares obestånd uppkommande fråga om avskrivning av statens fordran borde avgöras av det lånebeviljande organet, som det skulle åligga att per den 31 december varje år för Kungl. Maj:t anmäla under det sistförflutna året gjorda avskrivningar av fondens fordringar.

Bestämmelser i detta syfte utfärdades sedermera i kungörelsen 1956: 608.

Hittillsvarande erfarenheter synes — även med beaktande av att ifrågavarande utlåning skall ske på bankmässiga villkor — ha visat att synnerligen stora krav på säkerhet har ställts vid låneansökningar, vilket medfört en restriktivitet som måste anses motverka syftet med riksdagens ifrågavarande beslut.

Med hänsyn härtill får jag till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande frågor:

1) Har herr statsrådet observerat, att vid beviljandet av ifrågavarande lån alltför stränga krav ställts på säkerhet och alltför höga räntesatser tillämpats, vilket medfört en restriktivitet vid lånebeviljandet, som är ägnad att motverka riksdagsbeslutets syfte?

2) I hur stor utsträckning har de av riksdagen anvisade medlen, 50 miljoner kronor, med hänsyn härtill kunnat utnyttjas?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr förste vice talmannen avlämnade motioner:

nr 411, av herrar *Huss* och *Sunne*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fångvårdsanstalt i Ulriksfors, m. m.;

nr 412, av herr *Spetz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 413, av herr *Spetz*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 414, av herr *Hansson* och herr *Johansson*, *Anders*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 415, av herrar *Birke* och *Arrhén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 416, av herr *Lindblom* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 417, av herr *Hagberg* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunal-

skattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 418, av herr *Nilsson*, *Hjalmar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt;

nr 419, av herr *Nilsson*, *Hjalmar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt;

nr 420, av herr *Hansson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt;

nr 421, av herr *Wolgast* och herr *Larsson*, *Nils Theodor*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt; samt

nr 422, av herr *Sveningsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.09.

In fidem

G. H. Berggren

Onsdagen den 13 mars

Kammaren sammanträdde kl. 10.00.

Herr TALMANNEN anförde:

För några dagar sedan nådde oss budet att vår vän och kamrat här i kammaren Harry Apelqvist hade avgått med döden. Han blev ledamot av kammaren föregående år och bevistade sålunda nu sin andra riksdag. Det är självfallet för alla, som har någon förtrogenhet med riksdagsarbetet, att han under sådana förhållanden inte hann sätta djupa spår efter sig här i denna sal, men vad vi vet om honom från hans hemtrakt visar oss, att om tiden medgivit det, skulle han ha gått väl in i denna miljö. Han har betrotts med en mångfald förtroendeuppdrag, han har varit ordförande i sin hemkommuns kommunalnämnd, och han har varit ordförande i landstingets förvaltningsutskott. Han hör sålunda till dem som ägnat mycket av sin tid åt allmänna värv, ett ofta otacksamt men alltid gagneligt arbete.

Vi tackar honom för den korta tid han varit med här och lyser frid över hans minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Vidare yttrade herr TALMANNEN:

Efter samråd med talmannen i andra kammaren och talmanskonferensen får jag beträffande riksdagsarbetet vid påsktiden meddela följande.

De sista arbetsplena före påsk beräknas äga rum fredagen den 12 instundande april och, om så erfordras, lördagen den 13 april. Kamrarna sammanträder åter onsdagen den 24 april klockan 14.00 för anställande av gemensamma omröstningar, såvida voteringspropositioner för sådant ändamål blivit dessförinnan godkända. I motsatt fall avses, att utskottsarbetet återupptages sagda onsdag den 24 april, varefter kamrar-

nas sammanträden kommer att hållas i sedvanlig ordning. Allt detta gäller under förutsättning att intet oförutsett inträffar, som påkallar annan ordning.

I detta sammanhang vill jag meddela, att arbetsplena om fredagarna torde komma att bli erforderliga från och med fredagen den 29 innevarande mars under återstoden av vårsessionen. Från och med tisdagen den 26 mars mottages därför utskottsbetänkanden till bordläggning i kamrarna ej blott fredagar utan även tisdagar. Vad jag nu sagt gäller givetvis icke under tiden för påskferierna.

Upplästes tre till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare

Med stöd av bilagda läkarintyg anholder undertecknad härmed om ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. utgång-
en av mars månad innevarande år.

Stockholm den 8/3 1957

Arne Geijer

Härmed intygas, att ombudsman *Karl Arne Geijer*, född den 7/5 1910, adress Spångavägen 131, Bromma, som fr. o. m. den 6/3 1957 vårdats för cholecystitis chron calculosa å kirurgiska kliniken, ännu kvarligger den 8/3 1957 och är oförmögen till arbete ca 1 månad.

Stockholm den 8/3 1957

Bengt Holmblad

Förste underläkare

Till riksdagens första kammare

Med hänvisning till bifogade intyg får undertecknad vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under den tid intyget avser.

Reftele den 9/3 1957

Theodor Johansson

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

På begäran av riksdagsman *Theodor Johansson*, Väcklinge, Reftele, intygas härmed:

1) att riksdagsman Johansson av mig tagits under behandling den 8 dennes för en epidemisk influensa,

2) att Johansson ordinerats sängläge och medicin samt

3) att Johansson till följd av denna sin sjukdom icke torde kunna återupptaga sitt riksdagsarbete förrän tidigast den 18/3 1957.

Reftele den 9/3 1957

Tage Stigbrant

Provinsialläkare,
Reftele

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag, på grund av sjukdom, anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under den tid bifogade läkarintyg omfattar.

Jönköping den 13 mars 1957

Gustaf Heüman

Härmed intygas, att riksdagsmannen *Gustaf Heüman*, f. 18/9 1892, Jönköping, på grund av neuros är sjukskriven och arbetsoförmögen under tiden 13/3—15/4 1957.

Jönköping den 12/3 1957

Gunnar Adell

Överläkare

De begärda ledigheterna beviljades.

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

Herr statsrådet och chefen för socialdepartementet *Ericsson* hade tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Lundströms interpellation angående utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan. Svaret, vilket omedelbart före sammanträdet i stencilerad form utdelats till kammarens ledamöter, finnes såsom bilaga fogat vid detta protokoll. Herr statsrådet *ERICSSON* erhöll nu ordet och lämnade en kort sammanfattning av svaret.

Herr **LUNDSTRÖM** (fp):

Herr talman! Till socialministern ber jag få framföra ett tack för svaret på min interpellation. Jag tillåter mig anknyta några reflexioner till detta.

Först vill jag säga, att vi väl alla är ense om syftemålet med dessa restriktioner. Jag anser att det är nödvändigt med kontroll, så att försäkringen inte missbrukas, att ingen gynnas på andras bekostnad, att den sjuke iakttar de bestämmelser som utfärdats av läkare, så att sjukdomstiden skall bli så kort som möjligt o. s. v. I det avseendet har jag inte velat åstadkomma någon uppmjukning. Jag har inte heller med interpellationen åsyftat någonting annat än att man skall om möjligt kunna undvika en alltför schablonmässig bedömning som medför direkt och uppenbart men för de sjuka, som sjukförsäkringen ju skall hjälpa, och att den bedömningen skall i sådana här fall, som interpellationen avser, kunna vara litet generösare än vad hittills varit fallet.

När jag framställde interpellationen, trodde jag att det gällde endast enstaka undantagsfall, som kanske skulle rättas till, då de blev överklagade. Sedan dess har jag emellertid erfarit att det inte är så få undantag det är fråga om; av interpellationssvaret framgår dessutom att besvär mot sjukkassans beslut som regel inte bifalles. För mig har relaterats en hel rad sådana här fall, som inträffat under den tid som gått, sedan interpellationen framställdes, och detta har övertygat mig om att frågan berör en ganska viktig sak för många människor, vilka tycker sig vara orättvist eller i varje fall alltför hårt behandlade.

Jag skall tillåta mig att i korthet vidröra ett par fall, som jag återoppar som exempel på vad jag avser. Det ena gäller en man som insjuknade dagen före julafton. Han var svårt omtöcknad och hade plågor och tänkte väl minst av allt på att han skulle vara tvungen att anmäla sig till sjukkassan. Doktorn kom och mannen fick hjälp, men anmälan till sjukkassan skedde först efter ungefär fjorton dagar, när han hade blivit någorlunda återställd. Alla helgdagarna

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

hade ju också kommit emellan. Under hela denna tid stod mannen, efter vad han förklarar, under daglig kontroll av läkare. Icke förty vägrades han sjukpenning för den tid som hade förflutit före anmälan.

Nu undrar jag: om en stadsläkare har patienten under daglig kontroll, vad är det då som sjukkassan förlorar, om den ger patienten den ersättning som han normalt hade fått, om han hade iakttagit formaliteterna? Vilka extra kontrollåtgärder skulle sjukkassan ha vidtagit? Jag kan inte förstå att det i ett sådant fall föreligger rimlig anledning att bita sig fast vid den formella anmälan.

Jag har själv varit sjuk några gånger och anmält det till sjukkassan. När jag anmält att jag stått under läkarkontroll, har jag inte märkt att man vidtagit några andra kontrollåtgärder. Däremot har sådana givetvis förekommit, om man inte har sökt läkare.

Det andra fallet gäller en kvinna, som bröt en arm eller ett ben. Hon åkte omedelbart till sjukhus, röntgades och fick den vård som erfordrades, men det var trångt på sjukhuset, och hon bodde inte så långt därifrån, varför hon fick ligga hemma. Mannen tog röntgenkvittot och läkarkvittot och åkte till sjukkassan och fick betalt för dessa. Men han var inte kunnigare än att han trodde, att detta också innebar att sjukkassan antecknat sjukdomsfallet. Efter tre veckor hörde man sig för om sjukpenning och fick besked att sådan icke kunde utgå, eftersom formell anmälan icke skett. Men sedan kommer det märkliga. Kvinnan var fortfarande sjuk på grund av sitt arm- eller benbrott, och hon fick sjukpenning från den tid, då den formella påstötningen hade skett. Här var det alltså klart ådagalagt att hon hade varit sjuk från en viss tid, att hon hade sökt läkare och följt hans order, och att hon fortfarande var sjuk, och hon fick alltså ersättning sedan hon gjort den formella anmälan. Men på grund av det formella felet fick hon ingenting för de två, tre första veckorna.

Det var i detta fall rätt upprörande, eftersom det var fråga om en kvinna i

små omständigheter. Jag känner personligen till fallet och tycker nog att det hade varit lämpligt att låta henne få dessa pengar. Jag vet inte, huruvida vederbörande överklagade sjukkassans beslut, men jag har hört sägas att sjuk-kassorna brukar tala om för eventuella klagande, att de inte har några utsikter att få rättelse, eftersom riks-försäkringsanstalten regelmässigt avslår dylika klagomål.

Såväl riks-försäkringsanstalten som statsrådet har tagit fasta på de exempel som jag anfört på att sjukpenning inte utbetalats, fastän läkarintyg förelåg. Mycket i statsrådets svar liksom i riks-försäkringsanstaltens förklaring bygger på att jag skulle ha fäst mig *enbart* vid existensen av läkarintyg. Så är ingalunda fallet. I min direkta fråga till statsrådet har jag som förutsättning för sjukpenning sagt, att sjukdom skall kunna »tillfredsställande» styrkas, och samma synpunkt har jag understrukit även i motiveringen. Jag menar alltså, att om en sjuk inte har läkarintyg men på annat tillfredsställande sätt kan styrka att han varit sängliggande sjuk, oförmögen till arbete o. s. v., bör han ändock kunna få sjukpenning, trots att anmälan kanske inte gjorts på formellt riktigt sätt. De två exempel, som jag nyss anfört, visar vad jag avser. Om en person försummat att göra anmälan om sitt insjuknande men tillfredsställande kan styrka att han varit sjuk, iakttagit läkares ordination, kanske fortfarande är sjuk, såsom fallet var i det ena av mina exempel, bör väl i all rimlighets namn inte den försummade sjuk-anmälan hindra att den sjuke utfår sin sjukpenning. Det måste jag betrakta som en formalismens triumf över förnuftet. Jag tycker nog, herr statsråd, att vi bör kunna enas om att i sådana klara fall, där vederbörande kan tillfredsställande styrka sin sjukdom, bör den sjuke också utfå ersättning.

Nu finns det ju teoretisk möjlighet att utfå sjukpenning, även om man försummat att göra anmälan, påpekar statsrådet mycket riktigt. Sjukpenning kan utbetalas, om hinder mött för anmälan

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

— tack för det! — eller andra särskilda skäl föreligger. Sjukbussarna har emellertid, inspirerade och uppmuntrade av tillsynsmyndigheten, tolkat bestämmelsen på det sättet, att man bör strängt hålla på det formella kravet om sjukanmälan. Riksförsäkringsanstalten har backat upp sjukbussarna genom att konsekvent avslå besvär från de sjukförsäkrade. Jag beklagar detta djupt. Riksförsäkringsanstalten uppger att sjukbussarna förklarat att det är nödvändigt med denna hårda restriktiviteten. Jag är inte säker därpå. Men naturligtvis är det bekvämt, ty de undersökningar, som erfordras i de enskilda fallen för att kunna medge undantag, medför naturligtvis vissa besvär och en del utredningsarbete. Såvitt jag förstår, är det emellertid inte orimligt att begära detta. Sjukbussarna skall ju betjäna allmänheten och inte tvärtom. Om sjukbussarna gör sig besväret att undersöka de särskilda skäl som kan föreligga för att bevilja sjukpenning, trots att det formella kravet på anmälan inte uppfyllts, skulle det säkerligen i betydligt öka förtroendet för våra sjukbussar.

Det har stått i tidningarna att antalet klagomål i detta avseende är betydande. Jag har försökt att få reda på hur många klagomål som anförts hos riksförsäkringsanstalten, men har inte kunnat få något besked, då man i statistiken tydligen inte skiljer på av vilken anledning överklaganden gjorts. Faktum är dock att det görs ett betydande antal överklaganden i sjukbussärenden. Detta framgår bl. a. av statsverkspropositionen, där det i samband med frågan om förstärkning av personalorganisationen anges, att man i RFA avgjorde 144 besvärsärenden per månad under första halvåret i fjol. Det kom in åtskilligt fler besvär — jag tror omkring 250 per månad. Sedan dess har antalet besvär ytterligare ökat. Eftersläpningen är ganska stor, eftersom det dröjer rätt länge innan sådana här ärenden kan avgöras. För ett år sedan fanns det omkring 1 150 oavgjorda sjukbussbesvär hos riksförsäkringsanstalten. Den 1 mars i år hade antalet besvärsärenden ökat till 1 668. Det har alltså skett en avsevärd ökning

av eftersläpningen under ett år, nära 50 procent. Det visar väl att det här är fråga om något som måste rättas till. Det hade, upprepar jag, varit önskvärt, om man i statistiken kunnat bena upp de ingivna besvärsärendena på sådant sätt, att man klart kunnat se vilka ärenden som gäller överklaganden i sådana fall som jag här berört. Nu kan man som sagt inte exakt ange, hur många klagomål av det slaget som anförts.

I motiven för bestämmelserna till 26 § lagen om allmän sjukförsäkring uttalar socialförsäkringsutredningen, på tal om hur man skall förfara om försummad anmälan av sjukdomsfall, följande: »Fall kan förekomma, då sjuk underlåtit att anmäla ett sjukdomsfall, oaktat hinder för sådan anmälan ej kan anses ha förelagat, och det likväl måste anses obilligt att den sjuke går miste om sin sjukpenning på grund av försummelsen. Utredningen föreslår därför att sjukpenning skall kunna utgå, oaktat anmälan ej skett, om särskilda skäl så föranleder. Sålunda bör försummad anmälan aldrig kunna av sjukbuss åberopas, då den försäkrade vårdas å sjukvårdsanstalt, och ej heller då försummelsen eljest måtte anses ursäktlig och ej länt kassan till men.»

Jag tycker att detta är i viss mån andra toner än som talar ur riksförsäkringsanstaltens uppgifter och statsrådets svar. Utredningen talade om fall »då försummelsen eljest måste anses ursäktlig eller ej länt kassan till men». Det behövs tydligen ingen lagändring. Ett understrykande från statsrådets sida att den anda, som talar ur denna socialförsäkringsutredningens yttrande, är riktig och sund, kanske hade kunnat föranleda riksförsäkringsanstalten och sjukbussarna eller den som det vederbör att ta sig en funderare på denna punkt och eventuellt undersöka, om man inte borde vara något generösare i tolkningen av bestämmelserna än man hittills varit.

Det heter också i utredningens yttrande, att sjukbussarna inte skall kunna vägra sjukpenning, då den försäkrade vårdas på sjukvårdsanstalt. Ja, kostnaderna för den slutna sjukvården är så

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

pass höga och personalbristen och bristen på vårdplatser så betydande, att det är ett samhällligt intresse att stimulera till vård i hemmen i all den utsträckning som är möjlig. Vårdas man på sjukhus, är saken tydligen klar, men vårdas man hemma, räcker det inte med daglig tillsyn av läkare, för att man skall få ut sjukpenning, om man försummat att göra anmälan. Kravet på en formell anmälan är alltså utslagsgivande. Jag tycker att det är en tolkning av bestämmelserna, som inte är förenlig med den anda, i vilken vi genomfört sjukförsäkringslagen. En sådan tolkning skänker knappast — jag vill upprepa det — sjuk-kassorna något större förtroende.

Jag skulle vilja vädja till statsrådet att inte stänga dörren för denna fråga. Statsrådet har stora möjligheter att se till, att vederbörande myndigheter tänker om något på denna punkt, så att rätt skipas, icke bara formell utan även mänsklig.

Herr statsrådet **ERICSSON**:

Herr talman! Herr Lundström började med att säga att han icke önskade, att man skulle eftersätta kontrollen, när det gällde den praktiska tillämpningen av sjukförsäkringslagen. Men samtidigt ville han att myndigheterna skulle vara litet generösare i tillämpningen. Han spädde på med att säga att det var en formalismens triumf över förnuftet, och slutade med några citat ur sjukförsäkringslagen.

Denna lag säger uttryckligen ifrån, att om det inte finns några speciella eller alldeles särskilda skäl, skall den sjuke göra sjukanmälan för att få sjukpenning. Det är alltså den ordning som är fastställd. Det förhållandet, att en sjuk människa har besök av läkare varje dag, skulle väl närmast tyda på att den sjuke bör åstadkomma en anmälan om att han är sjuk, eftersom det är den ordning som är stadgad.

Det är orimligt att, såsom herr Lundström gjorde, säga att myndigheterna skall fundera litet på denna sak. Som om inte dessa myndigheter, riks-försäk-

ringsanstalten och sjuk-kassorna landet runt, skulle ha funderat på detta! De skall ju tillämpa denna lag. Även om det finns en och annan, som är missnöjd med att han inte fått sin rätt, därför att han försummat sin skyldighet, kan man väl inte säga att detta länder vår allmänna sjukförsäkring till allvarligt men. Det är som bekant så, att hälsan tiger still — alla de, som lojalt insett nödvändigheten av kontroll för att undvika missbruk. När riksdagen fastställt under vilka regler denna kontroll skall ske, får vi inte anklaga riks-försäkringsanstalten och sjuk-kassorna i landet och säga att de bör fundera på saken. Jag tror att riks-försäkringsanstalten och våra sjuk-kassor runt om i riket har grubblat på hur de i olika fall skall förfara för att inte någon orättvisa skall vederfaras den enskilde. Men det är alldeles uppenbart att det finns särskilda skäl som hindrar en sjukanmälan, exempelvis att en person är svårt sjuk eller att telefonledningen krånglar eller att en arbetsgivare, som åtagit sig att anmäla sjukdomsfallet, försummat detta. I sådana fall kan jag inte föreställa mig att en sjuk-kassa skulle vägra att ta hänsyn till dessa särskilda skäl.

Det gör, att när jag har läst igenom bestämmelserna, har jag kommit till den ganska bestämda slutsatsen — som jag också gav uttryck för i mitt svar till herr Lundström — att då det nu finns ett antal människor, som försummar sin anmälningsplikt, måste vi försöka minska deras antal, så långt det går, men vi kan inte ge efter på den kontroll som vi anser nödvändig.

Herr **HUSS** (fp):

Herr talman! För de ledamöter av denna kammare, som åhört denna debatt, torde det väl ändå stå klart att meningen med lagen är att i de fall, där särskild anledning föreligger, skall den omständigheten, att anmälan inte har ingivits, inte utgöra hinder för att ersättning skall utgå. Såvitt jag förstår, har herr Lundström klart ådagalagt dels att särskilda skäl förelåg i ett par fall,

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

där framställning blivit avslagen av riks-försäkringsanstalten, dels också att riks-försäkringsanstalten regelbundet avslår alla framställningar av detta slag.

Man frågar sig då: Hur menar herr statsrådet att uttrycket »särskilda skäl» skall tolkas?

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Det är klart att kontroll bör förekomma, men jag menar att kontrollen inte precis behöver ske på det sättet att man benhårt håller på en formell bestämmelse, om kontrollen kan utföras på annat sätt i de enstaka fall, där glömska eller häftig sjukdomsattack eller annat har lett till att den sjuke haft svårigheter att uppfylla det formella kravet. Enligt bestämmelserna finns det också möjlighet att under sådana förhållanden utfä ersättning. Jag har endast reagerat emot att dessa särskilda fall är så få eller nästan inte förekommer alls, vilket tyder på att myndigheterna tolkar ifrågakavande bestämmelser alltför restriktivt. Jag menar inte att kontrollen bör vara mindre fast, men jag tror att det är möjligt att utnyttja andra kontrollmöjligheter än de så att säga »ordinarie», om denna generella kontrollregel, som är uppställd, inte kan tillämpas.

Herr statsrådet säger, att om exempelvis en arbetsgivare försummat att göra anmälan, såsom han bort göra, kan han inte tänka sig att sjukkassan skall vägra att utbetala ersättning. Åjo, det kan tänkas. I statens tjänst anställda skall ju göra anmälan om sjukdom till sitt verk, och i och med detta anses även anmälan till sjukkassan vara fullgjord. Det där går naturligtvis automatiskt i sådana verk, som är så stora att de har särskilda personalavdelningar som sköter dessa saker, men det kan vara litet svårare i mindre företag, även statsföretag.

Bland de exempel som kommit till min kännedom finns ett som rör ett läroverk. En lärare vid detta läroverk hade blivit sjuk och anmält förhållandet till rektor, som sedan skulle anmäla sjukdomsfallet till sjukkassan. Rektorerna

har ju fått en massa uppgifter att sköta, och denne rektor kanske hade mycket att göra — i varje fall glömde han bort att anmäla saken till sjukkassan. Det gjordes naturligtvis vederbörligt avdrag vid lörens utbetalande till läraren, men när läraren sedan inte fick någon sjukpenning, eftersom rektorn försummat att vidarebefordra anmälan till sjukkassan, begärde läraren att få full lön. Då är frågan, vem som skulle betala den? Har man rätt att utbetala full lön från statskassa, eller skall rektor personligen svara för den mellanskillnad som den sjuke inte utfått på grund av denna försummelse? I sådana fall lär det tillgå på det sättet, har det sagts mig, att man hos Kungl. Maj:t begär rättighet att få ge den sjuke full lön för den tid han inte erhållit bidrag från sjukkassan.

I sådana fall inträder alltså staten och håller vederbörande skadeslös. Men om den enskilde själv har glömt att göra anmälan eller på grund av häftigt insjuknande eller annan omständighet haft ganska goda skäl att underlåta att göra anmälan, finns det ingen som ger honom ersättning. Sjukkassan är avvisande och viftar med kalla handen och säger att han borde ha lärt sig bestämmelserna och anmält sin sjukdom i rätt tid. När han inte gjort det, får han ingen ersättning. Jag tycker inte att detta är ett sunt system, det har jag sagt förut, och jag hade hoppats att statsrådet skulle ha stimulerat vederbörande, kanske inte att tänka på frågan men att *tänka om* och vara litet generösare. För den skull behöver man inte släppa efter på all kontroll.

Herr ANDERSSON, GUSTAF, (s):

Herr talman! Jag kan försäkra herr Lundström att man mycket allvarligt funderar på dessa saker inom sjukkas-sorna. Vi är emellertid ganska överens både med riks-försäkringsanstalten och med statsrådet om att skyldigheten att anmäla sjukdomsfall är ofrånkomlig, såvida man skall kunna upprätthålla en effektiv kontroll inom sjukkas-sorna. Herr Lundström har här dragit fram ett par fall, där sjukpenning inte har ut-

Ang. utbetalning av sjukpenning vid utebliven sjukanmälan

betalats, därför att anmälan försumrats, och han anser att detta varit orimligt med hänsyn till de särskilda omständigheterna. Jag medger gärna att man under den tid som förflutit, sedan sjukförsäkringslagen trädde i kraft, inte alltid vetat hur man skulle tolka olika bestämmelser och att det naturligtvis har kunnat förekomma fall, där det varit tveksamt huruvida sjukpenning skulle utgå eller ej. Det är givet att en viss osäkerhet ibland har kunnat råda, då man ännu inte haft någon praxis att stöda sig på.

När det gäller skyldigheten att göra anmälan finns det emellertid mycket detaljerade bestämmelser att gå efter. Sjukpenning skall vägras, om anmälan inte gjorts, såvida inte hinder förelegat för dess ingivande. Jag tror att det skulle vara mycket olyckligt, om man rubbade på den bestämmelsen. Om sjukkassorna finge utge sjukpenning så att säga efter eget skön, skulle det uppstå en villervalla på detta område som vore mycket beklaglig.

Därmed har jag inte sagt att man får förfara uppenbart orimligt, utan man skall tolka denna bestämmelse om hinder rätt generöst. Det är klart, att om en människa kan uppvisa skäl för att anmälan inte har ingivits, så skall detta godtagas, om ett avslag skulle vara orimligt, med hänsyn till de skäl som anförts. Där har vi ju också bestämmelsen om att när de vårdas på sjukhus, så behöver inte anmälan ingivas, men skall man få någon stadga i försäkringen, måste man lära människorna att förstå, att det här gäller en försäkring och att man måste iakttaga vissa regler för att försäkringsbeloppen skall utgå, och vill man uppnå denna stadga, så är det också nödvändigt att denna anmälningsplikt upprätthålles.

Det finns många saker i sjukförsäkringslagen som kan behöva en översyn, när man har fått mera erfarenheter än man nu har, och en sådan översyn kommer väl så småningom att ske, men jag tror inte man bör rubba på dessa bestämmelser. Det tror jag skulle vara synnerligen olyckligt.

Herr statsrådet ERICSSON:

Herr talman! Efter herr Anderssons inlägg skulle jag kanske ha kunnat avstå från att ta till orda, men herr Huss ställde till mig en direkt fråga, hur man skall tolka uttrycket »särskilda skäl».

Jag gav en del exempel på de arter av skäl som kan godtagas, enligt mitt sätt att se. Om alltså en person är ensam eller har feber, är det ett skäl som kan godtagas, och om en fiskare är ute till sjöss och kan få intyg på att han har varit sjuk, är det ett annat skäl. Sådana hinder som brott på telefonledningar är särskilda skäl. Och när herr Lundström talar om en rektor, som försummat anmäla lärarens sjukdom, så tycker jag att det är ett skäl analogt med vad jag anförde om en arbetsgivare som försummat göra anmälan. Det är också ett särskilt skäl. Det är omständigheter som man skall ta hänsyn till. Men jag menar att vi kommer inte ifrån paragrafens lydelse, och det kan väl inte vara så, som herr Lundström säger, att alla, som handlägger dessa ärenden, strävar efter att göra det hela så krångligt som möjligt eller att myndigheterna skulle hindra dem att söka använda sunt förnuft.

Principen här gäller ju hur vi skall bygga upp kontrollen, eftersom vi alla vill undvika misstag och orättvisor och att man tillgodogör sig sjukförsäkringens förmåner på ett oriktigt sätt. Detta är vi ense om, och då menar jag att det måste finnas tämligen fasta regler.

Jag föreställer mig att alla myndigheter och kassor skulle finna det mycket angenämt i och för sig att få tillmötesgå alla önskemål och alla framställningar, ty det vet vi ju av erfarenhet, att det är mycket trevligare än att säga nej — i varje fall känner jag det så.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill bara säga, att den lärare som det talats om fick, enligt vad som uppgavs för mig i går, ingen ersättning. Sjukkassan sade nej, därför att anmälan inte inkommit i rätt tid. Då är det ju mycket intressant att no-

Ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa

tera dagens uttalande av socialministern, som ju innebär en annan tolkning än den som sjukkassans sakkunniga tillämpat.

Det är självklart, att de, som syssla med detta, inte försöker göra det så krångligt som möjligt för de sökande. Jag tror att man har fastlåst en regel, som medför att det inte behövs så mycket arbete, att man inte behöver undersöka en massa tveksamma fall så noga, och att därför denna regel är bekväm. Som herr Andersson mycket riktigt sade, ger den också en viss stadga och fasthet. Men även om jag medger det, tycker jag att regeln inte bör drivas så långt som nu skett.

Herr ANDERSSON, GUSTAF, (s):

Herr talman! Herr Lundström drog här fram ett exempel; en rektor som hade uraktlåtit att vidarebefordra en lärares anmälan. Har läraren på grund därav blivit vägrad sjukpenning, så anser jag att detta varit oriktigt handlat av sjukkassan.

Nu vill jag emellertid säga, att det hade varit önskvärt, om herr Lundström här hade kunnat lämna litet närmare besked angående dessa fall, så att man hade kunnat undersöka dem. Herr Lundström säger att »det har sagts mig» och »det sägs» o. s. v. Jag vet inte, om man kan bygga upp en kritik på sådant. Det sägs så förfärligt mycket omkring sjukförsäkringen, att om man skulle rikta en interpellation till statsrådet med anledning av alla de orättvisor, som de försäkrade anser sig ha blivit utsatta för, då skulle vi inte få syssla med något annat här i riksdagen under år framåt.

Därför är det synnerligen önskvärt, att man pekar på fall, där man anser att det har förfarits oriktigt, så att en undersökning av dem kan göras. Vi inom sjukförsäkringen är mycket angelägna om att rätta till de felaktigheter som har kunnat uppstå. Under första året av försäkringens verksamhet har helt naturligt en viss tveksamhet om olika bestämmelser kunnat råda, men vi är

som sagt ytterst angelägna att rätta till felaktigheter. Rättelse när man bäst, om felaktigheter påpekas i det särskilda fallet, inte genom att tala i allmänna ordalag om att »det påstås», »det har sagts», o. s. v.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! De båda fall jag åberopade har stått omtalade i tidningarna, och jag har sedan undersökt dem litet grand. Fallet med rektorn borde, tycker jag, kunna verifieras hos skolöverstyrelsen.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa

Ordet lämnades härefter ånyo till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet ERICSSON, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara även fru Nilssons interpellation angående skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa, och nu anförde:

Herr talman! I interpellation har fru Margret Nilsson frågat, om jag är beredd medverka till att allmänheten ges återkommande information och påminnelse om skyldigheten att till sjukkassa anmäla sådan inkomstförändring, som påverkar sjukkassemedlems placering i sjukpenningklass.

Med anledning härav får jag till en början understryka vad interpellanten framhållit om betydelsen av att de, som skall vara sjukpenningförsäkrade, är placerade i rätt sjukpenningklass.

I lagstiftningen förutsättes olika metoder för att åvägabringa en riktig klassplacering. Ur synpunkten att ändringar av klassplaceringen skall kunna snabbt anpassas efter förändringar i löneförhållandena, är den anmälningssskyldighet, som i detta avseende ålagts de försäkrade, uppenbarligen av den största betydelse. I syfte att klargöra för allmän-

Ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa
 heten att sådan skyldighet föreligger har olika åtgärder vidtagits.

Sålunda skall sjukkassorna vid utsändandet av varje försäkringsbesked lägga en tom blankett för anmälan om inkomständring. Vid inträdet i försäkringen tillställs medlemmen en broschyr, i vilken anmälningsskyldigheten kraftigt understrykes. Genom Svenska sjukkassee förbundets försorg har hushållet i landet tillställts en broschyr, där bl. a. vikten av anmälning framhållits. Några sjukkassor har därutöver tillställt sina medlemmar upplysningar om deras skyldigheter bl. a. i förevarande avseende. Vissa arbetsgivare lägger i samband med löneändringar in en lapp i avlöningskuvertet med påminnelse om anmälningsskyldigheten. Statens verk är skyldiga att lämna de anställda påminnelse om anmälningsskyldigheten. Åtskilliga sjukkassor har genom annonser och affischer påmint allmänheten om betydelsen av att anmälningar sker. I radio har på framställning av riksförsäkringsanstalten vid några tillfällen i samband med mera generella löneförhöjningar gjorts påminnelser om anmälningsskyldigheten. Att anmälningsskyldigheten likväl försummas i många fall är dock ett faktum. Det tar tid innan en reform av sjukförsäkringsreformens omfattning i olika avseenden påverkar allmänhetens handlande.

Emellertid bör man hålla i minnet, att allmänhetens underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten långt ifrån alltid medför olägenheter för den enskilde. En sjukkassa är nämligen skyldig att, så snart det kommit till dess kännedom att en medlems löneförhållanden ändrats, vidtaga de åtgärder som påkallas härav. De uppgifter om nyanställning och upphörande av anställningsförhållande, som arbetsgivarna har att lämna, fyller en viktig uppgift vid sjukkassornas kontroll av att medlemmarna är rätt klassplacerade. Detsamma gäller om den kontroll, som bedrivs med hjälp av de vid skattetaxeringen upprättade inkomstlängderna. Såväl riksförsäkringsanstalten som Svenska sjukkassee förbundet har på olika sätt sökt stimulera kassorna att fullgöra

vad på dem ankommer då det gäller medlemmarnas klassplacering.

Trots de åtgärder, som sålunda har vidtagits, är otvivelaktigt åtskilliga sjukkassee medlemmar under längre eller kortare tider felaktigt klassplacerade. Det är enligt min mening angeläget att detta missförhållande i möjligaste mån avhjälpes.

Vilka ytterligare åtgärder, som bör vidtagas på detta område, kan inte angivas utan mera ingående överväganden. Måhända kan förnyade uppmaningar i radio ge vissa resultat. Riksförsäkringsanstalten har sin uppmärksamhet riktad på frågan — ämbetsverket har i själva verket ägnat denna fråga större uppmärksamhet än alla andra likartade problem och torde föranstalta om att olika utvägar blir prövade.

Fru NILSSON (bf):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för socialdepartementet för det svar jag fått på min interpellation om återkommande information bland allmänheten beträffande skyldighet att anmäla till sjukkassa sådan inkomstförändring som påverkar medlems placering i sjukpenningklass.

Vid sjukförsäkringslagens ikraftträdande gjordes nog åtskilligt från sjukkassee sidan för att informera allmänheten om dessa bestämmelser. Men man får räkna med att det dröjer ett tag, innan nya bestämmelser blir allmänt bekanta, och därför behövs mera återkommande information.

Många har heller inte klart för sig, att genom samordningen av sjukförsäkring och yrkesskada en försummelse av anmälningsskyldigheten även påverkar ersättningen för olycksfall i arbete. Där utgick tidigare ersättningen efter uppgifter, som lämnades av arbetsgivaren. Sjukkassee kan med nuvarande bestämmelser inte ändra sjukpenningen under pågående sjukdom, och detta gäller även den tid som samordningen med olycksfallsersättningen räcker.

Den, som råkat ut för olycksfall i arbete eller sjukdom och inte haft klart

Ang. skyldigheten att anmäla inkomstförändring till sjukkassa

för sig detta om skyldighet att anmäla inkomstförändring, får genom denna sin glömska eller ovetenhet en kanske avsevärt lägre sjukpenning än han eljest skulle haft.

Detta är, som statsrådet påpekar, ett missförhållande som i möjligaste mån bör avhjälpas, och jag tror att bl. a. förnyade uppmaningar i radio skulle uppmärksammas och säkert göra god effekt.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 95, med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om restitution av skatt å bensin, som användes vid drift av skördetröskor.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 96, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 13 § 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 97, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 97, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., hemställer jag, att kammaren måtte medgiva, att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren tillhanda.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad herr förste vice talmannen därunder hemställt, varefter ifrågasvarande kungl. proposition hänvisades, såvitt angick de tre författningsförslagen, till bevillningsutskottet samt i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 98, angående anordnande av en ny statlig vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.; och

nr 99, angående vissa åtgärder för ökad intagning av studerande vid de tekniska högskolorna, m. m.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 100, angående anslag för budgetåret 1957/58 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.

Herr LINDBLOM (fp):

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 100, angående anslag för budgetåret 1957/58 till främjande av bostadsförsörjningen m. m., hemställer jag, att kammaren måtte medgiva, att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölls, varefter den kungl. propositionen hänvisades till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 101, angående avstående i visst fall av allmänna arvsfonden tillfallen kvarlåtenskap.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herrar *Huss* och *Sunne* väckta motionen, nr 411, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fångvårdsanstalt i Ulriksfors, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 412, av herr *Spetz* m. fl.;

nr 413, av herr *Spetz*;

nr 414, av herr *Hansson* och herr *Johansson*, *Anders*;

nr 415, av herrar *Birke* och *Arrhén*;

nr 416, av herr *Lindblom* m. fl.;

nr 417, av herr *Hagberg* m. fl.;
 nr 418, av herr *Nilsson, Hjalmar*,
 m. fl.;
 nr 419, av herr *Nilsson, Hjalmar*,
 m. fl.;
 nr 420, av herr *Hansson* m. fl.;
 nr 421, av herr *Wolgast* och herr
Larsson, Nils Theodor; samt
 nr 422, av herr *Sveningsson*.

Vid förnyad föredragning av utrikes-
 utskottets utlåtande nr 2, i anledning av
 Kungl. Maj:ts proposition rörande rati-
 fikation av skiljedomskonvention mel-
 lan Sverige och Grekland, bifölls vad
 utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande
 nr 40, i anledning av Kungl. Maj:ts
 i statsverkspropositionen under elfte hu-
 vudtiteln gjorda framställningar rörande
 anslag för budgetåret 1957/58 till In-
 rikeshälsödepartementet m. m., Överståthåll-
 arämbetet och landsstaten, Polisväsen-
 det, Civilförsvaret, Brandväsendet och
 Diverse jämte i ämnet väckta motioner.

På framställning av herr talmannen
 beslöts att detta utlåtande skulle före-
 tagas till avgörande punktvis, med iakt-
 tagande att punkterna 18—20 behandla-
 des i ett sammanhang samt punkterna
 32 och 33 likaledes i ett sammanhang.

Punkterna 1—14

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 15

Anslag till landsfiskalerna m. fl.

Kungl. Maj:t hade, under återopande
 av statsverkspropositionen bilagt utdrag
 av statsrådsprotokollet över inrikesären-
 den för den 3 januari 1957, föreslagit
 riksdagen att dels godkänna föreslagen
 höjning av arvodet till landsfiskalselever
 m. fl. samt föreslagna grunder för åter-
 betalningsskyldighet i vissa fall för del
 av detta arvode, dels bemyndiga Kungl.
 Maj:t att vidtaga den ändring i personal-
 förteckningen för landsfiskalerna m. fl.,
 som föreslagits av departementschefen,

Anslag till landsfiskalerna m. fl.

dels godkänna av departementschefen
 förordad avlöningsstat för landsfiska-
 lerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr.
 o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till
 Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar för
 nämnda budgetår anvisa ett förslagsan-
 slag av 22 310 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta
 den ena inom första kammaren av herr
Mannerskantz m. fl. (I: 202) och den
 andra inom andra kammaren av herrar
Östlund och *Edlund* (II: 221), hade hem-
 ställts, såvitt nu var i fråga, att riksdagen
 måtte för budgetåret 1957/58 under
 elfte huvudtiteln till Landsfiskalerna
 m. fl.: Avlöningar anvisa ett förslagsan-
 slag av 21 830 000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna
 punkten på anförda skäl hemställt, att
 riksdagen måtte med bifall till Kungl.
 Maj:ts förslag samt med avslag å mo-
 tionerna I: 202 och II: 221, i vad de be-
 rörde förevarande anslag.

a) godkänna av departementschefen i
 statsrådsprotokollet över inrikesären-
 den för den 3 januari 1957 föreslagen höj-
 ning av arvodet till landsfiskalselever
 m. fl. samt föreslagna grunder för åter-
 betalningsskyldighet i vissa fall för del
 av detta arvode;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i per-
 sonalförteckningen för landsfiskalerna
 m. fl. uppföra ytterligare 13 kontorsbi-
 trädestjänster i Ca 8;

c) godkänna under punkten införd av-
 löningsstat för landsfiskalerna m. fl., att
 tillämpas tills vidare fr. o. m. budget-
 året 1957/58;

d) till Landsfiskalerna m. fl.: Avlö-
 ningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett
 förslagsanslag av 22 310 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar
Ragnar Bergh, Skoglund i Doverstorp,
Gerhard Nilsson i Gävle och *Heckscher*,
 vilka ansett, att utskottets yttrande bort
 hava den lydelse, reservationen visade,
 samt att utskottet bort hemställa, att
 riksdagen måtte i anledning av Kungl.
 Maj:ts förslag samt med bifall till motio-
 nerna I: 202 och II: 221, i vad de berör-
 de förevarande anslag,

Anslag till landsfiskalerna m. fl.

a) godkänna av departementetschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1957 föreslagna grunder för återbetalningsskyldighet i vissa fall av arvode till landsfiskalselever m. fl.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för landsfiskalerna m. fl. uppföra ytterligare 13 kontorsbiträdestjänster i Ca 8;

c) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

d) till Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 21 830 000 kronor.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Till detta utskottsutlåtande har den riksdagsgrupp jag tillhör, fogat ett knippe reservationer, som tillsammans syftar till en nedsättning av de anslag, som Kungl. Maj:t har begärt. Vi har framställt dessa nedsättningsförslag på punkter, där vi ansett att ett bifall till våra yrkanden icke skulle medföra nämnvärd olägenhet.

Under förevarande punkt föreslår vi en nedsättning av avlöningsanslaget till landsfiskaler m. fl. med sammanlagt 520 000 kronor, därav 230 000 kronor avser arvoden till landsfiskalsaspiranter under den tid de erhåller utbildning.

Jag kan inte underlåta att finna, att departementschefens resonemang i detta avsnitt är något motsägande. Här föreslår man å ena sidan en höjning av utbildningsbidraget med 50 procent från 300 till 450 kronor i månaden. Å andra sidan har man funnit angeläget att åstadkomma regler, som för dessa aspiranter skulle medföra skyldighet att helt eller delvis återbetala dessa belopp, för såvitt de inte fortsätter på landsfiskalsbanan. Här har inträffat en utveckling, som det förefaller vara skäl att lägga märke till. Landsfiskalsaspiranter söker i början av sin utbildning regelmässigt anställning på ett landsfiskalskontor. Sedan får de en teoretisk utbildning, och under den utbildningstiden har de dessa

arvoden. När de avlagt sin landsfiskals-examen, fortsätter de i många fall sina juridiska studier, som på detta sätt delvis har bekostats med statsmedel, och bygger på dem till en jur. kand.-examen. Det hela innebär alltså att de jurister, som gått denna väg, fått sin utbildning till icke oväsentlig del betalad med statsmedel, medan andra, som går den regelmässiga vägen, får själva bekosta sina studier. Att tillströmningen till banan till en del tydligen beror på möjligheten till denna genväg, är motiv för bl. a. den återbetalningsskyldighet som man ju vill konstituera. För mig innebär det sålunda en motsägelse, att man å ena sidan höjer detta anslag under hänvisning till att man vill främja rekryteringen till banan och att man å andra sidan har denna spärr i form av en återbetalningsskyldighet. Det logiska vore, såvitt jag förstår, att nöja sig med att konstituera återbetalningsskyldighet men icke höja arvoden. Detta är motiveringen för yrkandet beträffande arvode till landsfiskalsaspiranterna.

Detta yrkande innebär en prutning med 230 000 kronor. Den andra prutningen, som uppgår till 290 000 kronor, avser biträdesorganisationen. Denna är numera föremål för utredning, men under avbidan på denna utredning har föreslagits en förstärkning av anslaget. Det är inte sed i riksdagen att under pågående utredning göra på det sättet.

Detta är, herr talman, motiveringen till reservationen under punkten 15, och jag ber att få yrka bifall till denna reservation.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Fastän jag inte deltagit i utskottets handläggning men däremot i 3:dje avdelningens behandling av detta ärende, har det fallit på min lott att för kammaren redovisa de skäl som legat till grund för utskottets ställningstagande.

Vi har på nästan alla punkter under denna huvudtitel motionsyrkanden från högern om sänkning av de anslag som föreslagits av Kungl. Maj:t. Det är akt-

ningsvärda försök att minska statens utgifter. Det torde inte vara någon anledning att just i detta sammanhang ta upp ett principresonemang om hur staten bör sköta sina uppgifter. Jag tror inte att herr Bergh företräder den mening som att man genom att sänka utgifterna bör begränsa samhällets möjligheter att fungera effektivt. Det är sålunda kanske inte nödvändigt att nu gå in på sådana funderingar.

Vad det nu aktuella fallet beträffar, har man i riksdagen redan diskuterat själva principfrågan, nämligen att arvode bör utgå till landsfiskalsaspiranter och -elever. 1948 beslöt man att höja arvodet till ett belopp som då medförde att rekryteringen blev ganska god. Sedan har det inträffat förändringar på andra områden. Framför allt gäller detta den penningvärdeförsämring som urholkat effekten av anslaget. Dessutom har det skett en ändring i skattepraxis, så att arvodet, som förr var skattefritt, nu har blivit beskattningsbart. Detta har medfört, att effekten av det beslut, som fattades 1948, inte är kvar.

För att på något sätt kunna tillgodose behovet av landsfiskalsaspiranter och -elever har nu Kungl. Maj:t föreslagit denna förändring. Dessutom är att märka att det gamla önskemålet om en återbetalningsskyldighet för dem, som lämnar banan, nu blivit förverkligat på ett sätt som man får anse vara i stort sett gott.

Vad beträffar biträdesorganisationen i övrigt, som herr Bergh något berörde, vill jag bara påpeka att den utredningsman, som sysslat med dessa frågor, inför Kungl. Maj:t redovisat ett mycket större behov av medelsförstärkning än Kungl. Maj:t stannat för.

Med detta ber jag att få yrka bifall till vad utskottet föreslagit.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna re-

Anslag till statspolisintendenten m. fl. servationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkten 16

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 17

Anslag till statspolisintendenten m. fl.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., vilka föreslagits av departementschefen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 964 000 kronor, därav 364 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget innebar bland annat, att en tjänst som förste byråingenjör i Ce 27 skulle inrättas vid statspolisintendentens kansli med huvudsaklig uppgift att ha överinseende över samt ansvar för skötseln och underhållet av statspolisens motorfordonsbestånd.

I de förut omnämnda likalydande motionerna I: 202 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 221 av herrar *Östlund* och *Edlund* hade, såvitt nu var i fråga, hemställts, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar anvisa ett förslagsanslag av 942 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1957 föreslagna ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl.;

Anslag till statspolisintendenten m. fl.

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

c) till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 964 000 kronor, därav 364 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»Då de senaste årens utbyggnad av statspolisorganisationen medfört en betydande ökning av statspolisens motorfordonsbestånd, vill utskottet, under erinran att bl. a. statens sakrevision funnit behovet av en särskild tjänst som förste byråingenjör fullt ådagalagt och med hänsyn till att det icke visat sig möjligt att anknyta fordonsunderhållet till andra statliga förvaltningar med lämplig organisation, icke motsätta sig att sagda tjänst inrättas. Utskottet avstyrker sålunda motionerna I: 202 och II: 221, såvitt de berör denna fråga.»

Enligt en vid punkten avgiven reservation hade herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Gerhard Nilsson* i Gävle och *Heckscher* ansett, att utskottets yttrande bort hava den ändrade lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förvarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., vilka föranleddes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1957 och utskottet i det av reservanterna föreslagna yttrandet förordat;

b) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

d) till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 942 000 kronor, där-

av 364 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I det av reservanterna föreslagna yttrandet hade det nyss återgivna stycket av utskottets motivering erhållit följande lydelse:

»Kungl. Maj:t har föreslagit inrättande av en tjänst som förste byråingenjör i Ce 27 för handhavandet av kontrollen av statspolisens fordon. Enär, såsom framhållits i såväl statspolisintendentens *petita* som motionerna I: 202 och II: 221, dessa fordon i stor utsträckning handhas av endast en befattningshavare, vilken dels är speciellt utbildad för inspektion av motorfordon och dels är ansvarig för att honom tilldelat fordon är i fullgott skick, anser utskottet inrättandet av en särskild tjänst för ytterligare kontroll opåkallat. Innan en dylik befattning inrättas bör i varje fall enligt utskottets mening närmare övervägas, huruvida möjlighet förefinnes att i stället utnyttja sakkunskap ute i länen.»

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! I den reservation, som är fogad till utskottets utlåtande i denna punkt, föreslås en minskning av förvarande anslag med endast 22 000 kronor. Men att vi ändå yrkar på en nedläggning av anslaget, beror på att man, såvitt jag förstår, föreslår en anordning som förefaller ytterst verklighetsfrämmande. Man tänker inrätta en byråingenjörstjänst vid statspolisintendentens kansli. Denne byråingenjör skall fara omkring till de orter ute i landet där det finns statspolis, och titta på de bilar, som står till polisens förfogande. Den polisman av detta slag som tilldelats en bil är ansvarig för dess skötsel. Om det blir något fel på bilen, får han se till, att den repareras.

Jag har fått den uppfattningen, att vad som här föreslagits är en ytterst opraktisk anordning. Det ligger i de befattningshavares intresse, som är ansvariga för dessa bilar och som skall använda dem, att se till, att bilarna sköts väl. Att ha en särskild byråingenjör i Stockholm, som skall fara omkring och titta

på bilarna, förefaller mig vara ytterligt verklighetsfrämmande.

Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Om det förhöll sig på det sätt, som herr Bergh här sagt, nämligen att man skulle ha en särskild ingenjör i Stockholm, som skulle fara omkring och reparera bilar, funnes det ingenting att erinra mot hans yrkande. Men var och en torde förstå, att så har man inte tänkt sig saken.

Det ligger till på det sättet, att statspolisen fått en avsevärd ökning av sitt motorfordonsbestånd, och detta är motivet till att man vill ha ett centralt överinseende över de stora materiella värden, som det här rör sig om. De polismän, som använder dessa bilar i tjänsten sköter säkerligen sina bilar mycket väl, men det finns andra ting i detta sammanhang, som är viktiga och som måste bli föremål för överinseende, samordning och bevakning. Det är fullt naturligt att man, när ett företag växer, måste ta konsekvenserna därav och se till, att man rustar upp sin stabspersonal; det är synpunkter, som var och en som sysslar med praktiska ting, måste förstå.

I detta resonemang har övervägts frågan, om man inte skulle kunna lägga ansvaret för motorfordonen på något annat statligt organ, ty att det behövs någon som har centralt överinseende över dessa stora materiella värden, är vi på det klara med. Men då har det visat sig att det statliga organ, som kan komma i fråga, måste ha en förstärkning av sin personalorganisation i nästan större omfattning än som här begärts för att kunna svara för denna uppgift.

Jag anser att detta är en synpunkt som är tillräcklig för bifall till utskottets hemställan.

Herr MANNERSKANTZ (h):

Herr talman! Av de punkter, som upptagits under elfte huvudtiteln, är detta

Anslag till statspolisintendenten m. fl. en, där en besparing av det anvisade anslaget är särskilt självklar. Här rör det sig om ett antal statspoliser, som själva är mycket skickliga motormän, och här rör det sig huvudsakligast om personbilar. Var och en kan förstå, att man aldrig skulle tillämpa en sådan här anordning i ett enskilt företag, som hade filialer utspridda i hela landet. Det vore mycket enklare, om man gjorde på samma sätt som förståndiga motormän gör och med jämna mellanrum lämnade in bilarna för regelbunden service i en verkstad. Den byråingenjör det här är fråga om kommer väl inte att reparera felen på bilarna, utan kommer bara att titta på dem.

Jag vill erinra om att statspolisintendenten yttrat sig i denna fråga på det sättet, att om det skulle behövas någon befattningshavare för detta ändamål — han ställer sig tydligen mycket tveksam, vilket talar för att anordningen egentligen är onödig — bör det vara en befattningshavare i 29 lönegraden. Det är vad han har yttrat i denna sak, och någon entusiasm från statspolisintendentens sida kan således inte spåras.

Detta förslag om anställande av en byråingenjör har slunkit med alldeles för lätt. När vi vet hur ont det är om ingenjörer i detta land för närvarande, förefaller det onödigt att ha en befattningshavare bara för den uppgift det här är fråga om.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Nu föredrogos i ett sammanhang

Punkterna 18—20

Anslag till statspolisorganisationen

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 840 000 kronor, därav 669 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

att till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 378 000 kronor, därav 1 637 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen; samt

att till Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 17 757 000 kronor, därav 11 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I de likalydande motionerna I: 202 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 221 av herrar *Östlund* och *Edlund* hade, såvitt nu var i fråga, hemställts,

att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. anvisa ett förslagsanslag av 365 000 kronor;

att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader anvisa ett förslagsanslag av 1 935 000 kronor; samt

att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten anvisa ett förslagsanslag av 16 993 000 kronor.

Utskottet, som i punkterna 18 och 19 hänvisat till vad utskottet i punkten 20 anfört, hade i sistnämnda punkt yttrat bland annat:

»Med hänsyn till betydelsen av skärpt trafikövervakning speciellt på rikshuvudvägarna såsom ett led i kampen mot trafikolyckorna tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag om viss ytterligare utbyggnad av statspolisorganisationen. Utskottet avstyrker sålunda motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu är i fråga.»

I enlighet härmed hade utskottet hemställt,

i punkten 18, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 840 000 kronor, därav 669 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen;

i punkten 19, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 378 000 kronor, därav 1 637 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen; samt

i punkten 20, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag, till Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 17 757 000 kronor, därav 11 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vid envar av nämnda punkter hade reservation avgivits av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Gerhard Nilsson* i Gävle och *Heckscher*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka yrkandena i motionerna I: 202 och II: 221 om lägre anslag. I enlighet härmed hade reservanterna ansett, att utskottets yttranden i förevarande punkter bort erhålla den lydelse, reservationerna visade, samt att utskottet bort hemställa,

i punkten 18, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

i punkten 19, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, till Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader anvisa ett för-

slagsanslag av 1 935 000 kronor, därav 1 637 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen; samt

i punkten 20, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag, till Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 16 993 000 kronor, därav 11 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I reservationen hade föreslagits, att utskottets motivering under punkten 20 skulle innehålla följande uttalande:

»Utskottet delar departementschefens uppfattning om betydelsen av skärpt trafikövervakning såsom ett led i kampen mot trafikolyckorna. En utbyggnad av statspolisorganisationen i den omfattning som föreslagits kan dock befaras medföra en brist av utbildad personal hos den kommunala polisen, från vilken statspoliskåren rekryteras. Utskottet förordar därför, i likhet med motionärerna, en stabiliseringsperiod för statspolisen, innan ytterligare utbyggnad överväges.»

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Det avgörande resonemanget rörande dessa tre punkter bör knytas till punkt 20, därför att vad som föreslås i punkterna 18 och 19 i visst avseende är att betrakta som följder av förslaget i punkt 20. Där föreslås en ökning av statspolisorganisationen. Mot denna ökning har jag givetvis i och för sig ingenting att invända. För några år sedan beslöt vi en utvidgning av organisationen i vad den avsåg kriminalpolisen. Sedan har vi fortsatt på ordningspolissidan. Inte minst behovet av en skärpt trafikövervakning talar för att den organisationen så snart det är möjligt bör utvidgas. Men statspolisen rekryteras från den kommunala polisen. Resultatet är för närvarande, att en utvidgning av statspolisen medför en brist hos den kommunala polisen. När man anser att det är lika angeläget att den kommunala polisen inte blir underbe-

mannad, måste man dra den slutsatsen, att vi tyvärr måste lugna oss litet med att utvidga statspolisorganisationen, till dess att utbildningskapaciteten har möjliggjort en sådan utvidgning.

Detta är motiveringen för det förslag till nedsättning av anslaget som finns i den reservation som är knuten till punkt 20.

Om man bifaller denna reservation, behöver man inte i samma utsträckning som Kungl. Maj:t föreslår ge ökade underhålls- och driftsanslag under punkt 19 eller ökat antal bilar under punkt 18.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen på alla dessa tre punkter.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Om herr Bergh på något sätt lämnat ett positivt bidrag till en breddning av underlaget för rekrytering av statspolisen, skulle man kunna diskutera den saken. Men det har inte skett. Yrkandet om sänkt anslag återkommer på alla punkter.

Under punkt 18 talas om att man skall köpa in vissa släpkärror för att forsla vågar på. Förut har de vågar som statspolisen använt forslats på stationsvagnar. Detta tålde vagnarna inte — de åsamkades skador. Därför har man utrett denna fråga, och under sommaren 1956 har det gjorts experiment med transport av vågar på släpkärra efter vanliga bilar. Experimenten har utfallit väl. De redovisas i statsverkspropositionen på två ställen. Men trots detta hävdar reservanterna, att man bör avvakta resultatet av dessa undersökningar, innan man beslutar om anslaget. Jag vet inte hur mycket bevis reservanterna vill ha, innan de kan ge sig på den punkten.

Här gäller det ett mycket aktuellt och brännande anslag för att förstärka trafikpolisen. Jag behöver inte ta upp kammarens tid med citat ur det material, som finns tillgängligt på kammarens bord, beträffande den utveckling som har skett på detta område — den bör vara uppenbar för alla. Jag tror att det är behövt att vi ger statspolisen möjlighet att öka sin trafikövervakande verksamhet.

Anslag till statspolisorganisationen

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan under punkterna 18—20.

Herr MANNERSKANTZ (h):

Herr talman! Att jag blandar mig i denna uppgörelse inom tredje avdelningen beror på att jag är motionär. Här har undanhållits kammaren en del upplysningar, som jag tycker inte bör undanhållas. Dit hör bl. a., att när statspolisen år 1956 fick rättighet att tillsätta 104 nya befattningar, lyckades man inte få mer än 57, trots att man tog nästan alla från städernas poliskårer.

Nu vill man ha ytterligare 45, fastän man inte kunde tillsätta alla de tjänster som man fick i fjol. Följden blir, att inte heller dessa tjänster kan tillsättas, och de statspoliser som man får tar man från städerna, fastän poliserna där har en lika viktig trafikövervakande uppgift. Man får inte bara tala i allmänna ordalag om önskvärdheten av en allmän trafikövervakning från statspolisens sida, utan man måste också se, hur det verkar i praktiken. Om man med bestämdhet kan säga att resultatet blir att man vid ett bifall till utskottets förslag netto inte får någon enda ny polis men väl försämrar trafikövervakningen i städerna, då vet jag inte vad man vinner.

Detta bör kammaren upplysas om, innan kammaren fattar beslut.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! Vad herr Mannerskantz här säger är nog inte alldeles riktigt. Visserligen är det på det sättet, att statspolisen rekryteras från städerna och att dessa därefter får försöka fylla sina luckor. Men om man undantar Stockholm och Göteborg, där det råder exceptionella förhållanden på grund av poliskonflikterna, har det visat sig att tomrummen efter dem som blivit statspoliser brukar kunna fyllas inom loppet av några månader. När man kommer ett halvår in på det nya budgetåret, visar det sig att luckorna med nämnda undantag är i stort sett fyllda både i städerna och hos statspolisen. Det är det verkliga förhållandet.

Herr MANNERSKANTZ (h):

Herr talman! Det är vågat av en ledamot att säga att ett statsråd har fullkomligt fel, men han har inte belagt sina påståenden med några siffror. Jag påstår dock, att vid årsskiftet, dvs. när halva budgetåret gått till ända, har man inte kunnat tillsätta mera än 57 av de 104 nya platserna.

Sedan är det väl så att de poliser, som anställs i statspolisen, tas från polis-tjänster någon annanstans. Detta sker väl som jag sade från städerna — man tar i allmänhet inte fjärdingsmän på landsbygden. Detta påstående kan väl inte vara helt oriktigt, herr statsråd! Att man sedan så snabbt kan fylla ut de platser, som blir lediga, skulle alltså tyda på att utbildningen av poliser sker i sådan omfattning att bemanningen blir fullt tillräcklig. Jag har från andra håll, herr statsråd, fått belagt att det inte är så helt riktigt med detta. Det är inte så lätt att fylla luckorna, och antalet vakanser just i storstäderna är väl inte litet. Det är väl dessutom så att poliserna rekryteras just från de största städerna och från områden som ligger i deras närhet. Underskottet på polismän i Stockholm och Göteborg är mycket stort. Efter varje polisman, som man plockar därifrån till statspolisen, uppstår ett tomrum. Här i Stockholm ser man på östermalmsgatorna att det inte finns för många poliser.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! När det gäller Stockholm och Göteborg medgav jag att det finns en betydande brist. Den tar vi hänsyn till vid uttagning av statspoliser därifrån.

I övrigt vill jag säga att utbildningskapaciteten i anslutning till ett riksdagsbeslut för två eller tre år sedan kommit att utvidgas högst väsentligt. Vi har ju inrättat åtskilliga filialsolor för att kunna öka utbildningen, och kvar står det faktum att när det har gått några månader efter det att utökningarna av statspolisen trätt i kraft har det visat sig, att man i stort sett har kunnat fylla luckorna inom den kommunala polisen.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Jag ber att få fråga herr statsrådet varpå det kan bero att statspolisen inte kunnat tillsätta de tjänster, som den redan fått, och hur det hänger ihop med det resonemang som statsrådet själv eljest har fört?

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i de nu föredragna punkterna hemställt samt vidare på antagande av de förslag, som innefattades i de vid dessa punkter anförda reservationerna; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 21—25

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 26

Anslag till statens polisskola

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens polisskola vidtaga de ändringar, som föreslagits av departementschefen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstats för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens polisskola: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 786 000 kronor, därav 103 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget hade bland annat till arvoden till instruktörer och föreläsare vid särskilda kurser i trafikövervakning för dels vissa polischefer m. fl., dels ock viss kommunal ordningspolispersonal i yttre bevakningstjänst beräknats ett belopp av 13 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 202 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 221 av herrar *Östlund* och *Etlund* hade hemställts, såvitt nu var i fråga, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Statens polisskola: Avlöningar anvisa ett förslagsanslag av 773 000 kronor.

Anslag till statens polisskola

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens polisskola, som föreslagits av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 3 januari 1957;

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

c) till Statens polisskola: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 786 000 kronor, därav 103 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»Utskottet, som delar departementschefens uppfattning, att behovet av speciell utbildning i trafikövervakning på lämpligt sätt bör tillgodoses, kan i stort sett godtaga den föreslagna uppläggningsen av ifrågavarande kursverksamhet. Utskottet förutsätter dock att undervisningen decentraliseras till länen i den utsträckning som är lämplig och möjlig. Däremot kan utskottet inte biträda det i motionerna I: 202 och II: 221 förordade alternativet för utbildningens ordnande.»

Enligt en vid punkten avgiven reservation hade herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Gerhard Nilsson* i Gävle och *Heckscher* ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens polisskola, som föreslagits av departementschefen i statsrådsprotokol-

Anslag till statens polisskola

let över inrikesärenden för den 3 januari 1957;

b) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

c) till Statens polisskola: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 773 000 kronor, därav 103 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I den av reservanternas föreslagna motivering hade anförts bland annat:

»Utskottet har intet att erinra mot att behovet av speciell utbildning i trafikövervakning på lämpligt sätt tillgodoses. Då emellertid kostnaderna för de föreslagna kurserna blir avsevärda, kan utskottet icke tillstyrka en uppläggning av kursverksamheten på sätt departementschefen förordat. Såsom motionärerna anført torde här avsedda kunskaper med fördel kunna delges kursdeltagarna genom en skrift. Under förevarande anslag torde därvid kunna beräknas en besparing på i runt tal 13 000 kronor.»

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Jag har kommit till den uppfattningen, att det förslag som är grundläggande för dessa tre punkter, är lika opraktiskt som det förslag man har framställt då det gäller byråingenjören hos statspolisen.

I punkt 26 menar man att det skall ordnas en kurs i Stockholm på tre dagar för polismän från hela landet. Dessa tre dagar skall användas till specialutbildning i trafikövervakning. Det innebär alltså att man skall till denna stad dra en massa folk för detta ändamål i stället för att ordna denna fråga ute i i länet genom broschyrer eller instruktionsskrifter av något slag. Själva kursen skulle inte bli så dyr. Den skulle bara kosta omkring 13 000 kronor. Men sedan kommer det en hel del omkostnader som följer med, 20 000—30 000 kronor. Därefter kommer under punkt 34 det värsta, resor och dagtraktamenten, som innebär en utgift på 100 000 kronor.

Skulle man inte kunna ordna det hela mera praktiskt, antingen genom att ta hit några, som sedan finge instruera andra, eller i form av skrifter av något slag, vilket skulle bli mycket billigare. Detta är, herr talman, motiveringen till reservationen vid punkterna 26, 27 och 34.

Jag ber nu att få yrka bifall till reservationen vid punkt 26.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Det är en praktisk fråga, om man skall ha upplysningsverksamheten centraliserad eller inte, om den skall ordnas per korrespondens eller med eleverna samlade till gemensam undervisning. De fördelar som är förknippade med det senare alternativet har här vägt över.

I departementet har en P. M. utarbetats, som ligger till grund för förslaget att ordna orienteringskurser för poliser i högre ställning och kurser för poliser, som har trafikövervakande uppgifter. Jag tror att det är nödvändigt att göra någonting för att skola polisen i detta viktiga värv. Erfarenheterna utomlands har givit vid handen, att den trafikövervakande funktionen är av synnerligen stor betydelse på detta område.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! I sitt anförande framhöll herr Bergh, att frågan om anskaffning av fordon och annan materiel till statspolisen var i första hand beroende av den utökning av statspolisen som man kunde anse erforderlig. Det är naturligtvis riktigt. I fortsättningen ställde herr Bergh emellertid en fråga till mig rörande polisens rekrytering, nämligen hur jag kunde förklara, att inte alla tjänster vid statspolisen blivit tillsatta än. Jag tar mig friheten att läsa upp vad statsverkspropositionen innehåller på denna punkt. Där nämnes de 106 tjänsterna som riksdagen beslutat fr. o. m. 1 juli 1956, och sedan står det: »Enligt

vad jag inhämtat hade vid utgången av november 1956 sammanlagt 57 tjänster tillsatts. Av övriga kommer 16 att tillsättas i början av 1957. Tidpunkten för tillsättande av återstående 33 tjänster», — och det är tydligen dem herr Bergh syftar på — »avsedda för statspolisavdelningen i Stockholm, är på grund av rådande rekryteringssvårigheter oviss.» Detta stämmer mycket bra med vad jag sade dels om rekryteringssvårigheterna i Stockholm och Göteborg och dels om att vi har gjort vissa undantag för dessa städers vidkommande när det gäller att ta ut statspolis, just för att tillgodose de syften som herr Bergh så energiskt förfäktar, nämligen att man inte skall ställa städerna i svårigheter beträffande bemanningen av deras egna poliskårer.

Herr BERGH, RAGNAR, (h) kort genmäle:

Herr talman! Herr statsrådet Hedlunds svar kan omöjligt innebära ett påstående om att luckorna i Stockholm är fyllda. Vi får höra, att det finns luckor på statspolissidan, och vi har hört tidigare att det finns luckor på den kommunala sidan. Jag betvivlar, att man i detta resonemang, i den mån det innebär polemik mot vad herr Mannerskantz och jag har sagt, har rätt att undanta Göteborg och Stockholm. Det finns en kommunal polis i både Stockholm och Göteborg, och det måste väl te sig egendomligt att man gör undantag under hänvisning till speciella förhållanden såsom poliskonflikterna. Vad som här är angeläget är att tillse att vakanserna fylls både i Stockholm och i Göteborg. Att i ett sådant läge öka efterfrågan och riskera att ytterligare förvärra bristen kan inte vara god politik.

Herr ELMGREN (s):

Herr talman! Herr Mannerskantz fällde någon gång i ett benådlat ögonblick — jag tror att det var i en kammardebatt — den repliken, att när det gällde tredje avdelningen skulle kammardebatten ta ganska kort tid om herr Gustaf Karlsson

Anslag till statens polisskola

och han fick sköta den, men om någon utomstående skulle blanda sig i den skulle det ta längre tid. Nu har herr Mannerskantz själv i debatten om tredje avdelningens ärenden spelat en s. k. utomståendes roll, och då må även jag tillåta mig att göra det.

Det som föranledde mig att begära ordet var att herr Bergh knöt samman punkt 27 med punkt 26 och sade, att anslag under punkt 27 är en följd av trafikkurserna i punkt 26. Det förhåller sig emellertid så — jag kan som ledamot av statspolis skolans styrelse säga detta, eftersom jag står bakom den begäran, som Kungl. Maj:t har villfarit här — att den undervisningsfilm det är fråga om inte alls är avsedd för trafikkurserna utan för kriminalpersonalen.

Det här fallet, ärade kammarledamöter, är verkligen belysande för de sparsamhetsaktioner som gjorts. Förra året anslag riksdagen 10 000 kronor för att man skulle börja spela in denna film för kriminalpersonal. Filmen är kostnadsberäknad till ungefär 20 000 kronor och är till hälften färdig. Nu begär vi 10 000 kronor i år för att färdigställa denna utomordentligt nödvändiga och nyttiga film, men då kommer reservanterna och yrkar avslag. Ett avslag skulle innebära att man kastar bort de 10 000 kronor som redan är investerade i filmen, och det man avser är väl bara att få en siffra i besparingsförslag att räkna med.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmanen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition var med övervägande ja besvarad.

Herr Ohlson begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given

Anslag till polisväsendets organisationsnämnd m. m.

varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 40 punkten 26, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som inefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Punkterna 27—31

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 32 och i sammanhang därmed punkten 33

Anslag till polisväsendets organisationsnämnd m. m.

I punkten 32 hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag, till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

I punkten 33 hade hemställts, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga,

a) fastställa under punkten införd personalförteckning för polisväsendets organisationsnämnd;

b) godkänna under punkten införd stat för polisväsendets organisationsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58;

c) till Polisväsendets organisationsnämnd för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 202, av herr *Mannerskantz* m. fl., och II: 221, av herrar *Östlund* och *Edlund*, hade hemställts, såvitt nu var i fråga, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor samt att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln beträffande Polisväsendets organisationsnämnd besluta avslå Kungl. Maj:ts hemställan.

Vid vardera av ifrågavarande punkter hade reservation avgivits av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Gerhard Nilsson* i Gävle och *Heckscher*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka de i motionerna I: 202 och II: 221 gjorda yrkandena, såvitt nu vore i fråga. I enlighet härmed hade reservanterna ansett, att utskottets yttranden i förevarande punkter bort hava den lydelse, reservationerna visade, samt att utskottet bort hemställa,

i punkten 32, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag, till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor; samt

i punkten 33, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om anslag till Polisväsendets organisationsnämnd.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Riksdagen har för några månader sedan enhälligt begärt en utredning om bl. a. huvudmannaskapet för polisväsendet. Det resultat som den utredning, som jag hoppas snart skall bli tillsatt, kan komma fram till, måste givetvis på ett eller annat sätt påverka organisationsfrågorna inom polisväsendet. Enligt den mening som jag givit uttryck åt i reservationen till punkten 33 skulle det inte vara särskilt lämpligt att

Anslag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt

i avbidan på denna utrednings resultat ge polisväsendets organisationsnämnd den mera permanenta ställning, som ett bifall till utskottsutlåtandet på denna punkt skulle innebära. Man brukar inte under pågående eller emotsedda utredningar förfara på det sättet.

När vi reserverar på den punkten ansluter oss till vanlig riksdagspraxis, menar vi att det anslag på 150 000 kronor, som hittills varit anvisat till polisväsendets organisationsnämnd, nu som hittills bör tagas upp under anslagstiteln Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. Där har anslaget funnits förut, och där bör det enligt vår mening vara kvar tills organisationsfrågorna är lösta. Med detta korresponderar det yrkande vi har framställt i reservationen vid punkten 33 om att taga bort anslaget under denna punkt. Det är motiveringen, herr talman, till reservationerna vid punkterna 32 och 33, till vilka jag ber att få yrka bifall.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Ett bifall till de i utskottsutlåtandet föreslagna ändringarna i avlöningsbestämmelserna för befattningshavare vid polisväsendets organisationsnämnd innebär inte att man skulle skapa ett fast ämbetsverk av organisationsnämnden, utan endast att skapa större möjligheter att genom att erbjuda hyggligare anställningsvillkor kunna behålla och få dit god personal. Den enda ändring som föreslås är att ge personalen pensionsberättigad tjänst, men i övrigt föreslås ingen förändring. Befattningshavarna kan sålunda fortfarande avsättas på administrativ väg. Man bör således inte tro att vi på detta sätt skaffar oss någonting, som vi sedan kan få svårigheter att göra oss av med, om vi skulle vilja det. Att denna sak redovisas i två punkter bör inte vara något skäl till avslagsyrkande på utskottets hemställan. Jag tror inte att det motivet har något värde.

Med detta ber jag, herr talman, att få yrka bifall till vad utskottet hemställt under förevarande punkter.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i de under behandling varande punkterna hemställt samt vidare på godkännande av de vid dessa punkter avgivna reservationerna; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 34—37

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 38**Anslag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor, därav 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I de likalydande motionerna I: 202 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 221 av herrar *Östlund* och *Edlund* hade hemställts, såvitt nu var i fråga, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln beträffande Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt besluta avslå Kungl. Maj:ts hemställan om ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, till Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor, därav 225 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Reservation hade avgivits av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Gerhard Nilsson* i Gävle och *Heckscher*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte med bifall till

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

motionerna I: 202 och II: 221, såvitt nu vore i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förslag om anslag till Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Detta anslag tillkom så sent som vid 1955 års riksdag. Det har, som vi hörde nyss av föredragningen, rubriken Bidrag till främjande av rekryteringen i vissa polisdistrikt. Meningen med anslaget var att en polisrekryt, som hade haft en vikariatsanställning men som omedelbart efter det att denna anställning av någon anledning upphörde inte fick ny anställning, fortfarande skulle kunna avlönas av polisdistriktet och detta i sin tur under vissa förutsättningar kunna få ersättning av statsmedel för sina utgifter härför.

Det har nu visat sig att anslaget knappast har tagits i anspråk. 1955 års riksdag uppförde beloppet till 390 000 kronor. Samma belopp fördes upp budgetåret 1956/57, och i år föreslås att anslaget tas upp med 300 000 kronor. Det enda år, för vilket vi ännu har en belastningsuppgift, är budgetåret 1955/56. Anslaget belastades då med 4 352 kronor i stället för beräknade 390 000 kronor. Det hänger sannolikt samman med den nuvarande bristen på utbildad polispersonal. Detta anslag måste följaktligen, i varje fall så vitt man nu kan bedöma, för den närmaste tiden sakna betydelse. Vi anser därför att anslaget bör t. v. utgå ur riksstaten.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den vid punkten 38 avgivna reservationen.

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Detta är den sista kontroversiella punkten på detta område. Om herr Bergh varit konsekvent borde han ej ställt detta yrkande, då det syftar till att stärka underlaget för rekrytering till polisen. Vid granskningen av detta anslag har vi funnit, att det här är fråga om en punkt där vi kan göra något för att underlätta rekryteringen av polispersonal.

Anslaget tillkom år 1955. Meningen var att man med dessa pengar skulle kunna fylla ut luckorna i tjänstgöringen för extra poliser. Man ville intressera de extra polismännen att stanna kvar i polisyrket, även om de under kortare tider inte kunde få kommendering. Polisdistrikten ute i landet skulle kunna få medel från detta anslag för att avlöna dem under tiden mellan de olika tjänstgöringsperioderna.

Det är sant att belastningen på anslaget blev liten det första året. För innevarande år har det ännu inte inkommit tillräckligt med ansökningar för att man skall kunna bedöma vilket belopp som till slut kan komma att åtgå.

Det torde dock inte råda delade meningar om att denna metod är riktig. Under alla förhållanden är vi väl överens om att det måste finnas ett anslag i budgeten för detta ändamål. Alla strävar vi ju efter att söka förbättra rekryteringen inom polisväsendet.

Med dessa ord, herr talman, ber jag få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt samt vidare på godkännande av den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 39—46

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 47

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 5 505 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 202 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 221

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

av herrar *Östlund* och *Edlund*, i vilka hemställt, såvitt nu var i fråga, att riksdagen måtte under elfte huvudtiteln till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel anvisa ett förslagsanslag av 5 005 000 kronor.

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Osvald* m. fl. (I: 256) och den andra inom andra kammaren av herrar *Sjölin* och *Nelander* (II: 351), i vilka hemställt, att riksdagen för budgetåret 1957/58 måtte under elfte huvudtiteln till Engångsanskaffning av materiel anvisa ett reservationsanslag av två miljoner kronor, innebärande en besparing i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 3,5 miljoner kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 202 och II: 221, i vad de berörde förevarande anslag, ävensom med bifall till motionerna I: 256 och II: 351 till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

Reservationer hade anförts

a) av herrar *Gustaf Karlsson*, *Ivar Johansson*, *Erik Svedberg*, *Holmqvist*, *Lodénius*, *Akerström*, *Svensson* i Alingsås, *Gustafsson* i Stockholm, *Andreasson*, *Svensson* i Stenkyrka och *Svensson* i Kungälv, vilka ansett att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 256 och II: 351 samt I: 202 och II: 221, sistnämnda bägge motioner i vad de berörde förevarande anslag, till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 5 150 000 kronor;

b) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp och *Gerhard Nilsson* i Gävle, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den avfattning, som i denna reservation angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i an-

ledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 256 och II: 351 samt I: 202 och II: 221, sistnämnda bägge motioner i vad de berörde förevarande anslag, till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 505 000 kronor.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Jag kanske får börja med att säga att reservation 13a) kommer närmast propositionen. Denna reservation skiljer sig från propositionens hemställen endast så till vida att anslaget har räknats ned med 355 000 kronor.

Med lottens hjälp blev det emellertid majoritet i utskottet för att tillstyrka den hemställan som gjorts i en motion från folkpartihåll om att i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 5 505 000 kronor till materielanskaffning för civilförsvaret anvisa allenast 2 miljoner kronor.

Det tredje yrkandet under denna punkt är det som ingår i reservation 13b), avgiven av mig jämte några andra ledamöter. Vi anser att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget bör nedsättas med 1 miljon kronor. Motiveringen för vår reservation är i korthet följande.

I propositionen föreslås, att man skall anskaffa speciellt inredda Volkswagen Kombi som skall ersätta en del fordon man nu har. Det framgår emellertid att de nya fordonen ännu icke är tillräckligt utexperimenterade och att man redan har ett anslag till sitt förfogande för att fullfölja dessa experiment. Vi reserverar kan inte anse det vara välbetänkt att i det läget göra en så stor utgift, flera hundra tusen kronor, för inköp av dessa nya vagnar som man här begär. Därför yrkar vi en nedsättning av det begärda anslaget med 500 000 kronor.

Det har dessutom visat sig att reservationerna på materielanslaget för civilförsvaret är tämligen höga. Reservationerna har till och med ökat sedan föregående år med cirka 800 000 kronor. När nu Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslaget från 3 680 000 kronor till 5 505 000 kronor och vi kunnat lägga märke till att reservationerna ökat med cirka 800 000 kronor, förefaller det oss

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civiltförsvaret

reservanter som om riksdagen utan minsta skada för civiltförsvaret skulle kunna pruta ytterligare 500 000 kronor. Vi har alltså kommit till att riksdagen utan påtaglig olägenhet kan nedsätta anslaget med sammanlagt 1 000 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang tillägga, att jag givetvis måste betrakta civiltförsvaret som en gren av våra försvarsanordningar och att vi därför inte kan gå hur långt som helst, då det gäller att pruta på detta anslag. Jag har bibragts den uppfattningen, att den prutning, som med lottens hjälp vann statsutskottets tillstyrkande, är tilltagen i kraftigaste laget och att den prutning med 1 000 000 kronor, som vi reserverar föreslår i stället för folktoparimotionens 3 500 000 kronor, motsvarar bättre önskemålen, att man icke skall köpa dessa Volkswagen Kombi, innan fordonen blivit utexperimenterade, samt att reservationerna på anslaget tages i anspråk, innan nya medel tillskjutes.

Jag ber med det anförda att få yrka bifall till den reservation under förevärande punkt, som är betecknad med 13 b).

Herr BERGMAN (s):

Herr talman! Den reservation, som är betecknad 13 a), svarar mot det alternativ, som avdelningens majoritet stannade för, men som inte vann majoritet i det samlade statsutskottet, utan där fick nöja sig med 11 reserveranter. Det är, såsom herr Bergh påpekade, det yrkande som ligger närmast vad Kungl. Maj:t gjort framställning om.

Vi är väl alla som diskuterat denna fråga, såväl i avdelningen som i utskottet, eniga om att när det finns stora reservationer disponibla, bör man vara återhållsam med att späda på anslagen ytterligare. Detta kan vi ju alltid diskutera om, och det är ofta avvägningsfrågor. Men när det gäller att skära ned en anslagssumma som nu begärs, bör man tänka på hur frågan verkligen ligger till. När herr Bergh och hans medreserveranter stannat för det belopp som de föreslagit beror det väl på att de gjort en

avvägning, som stämmer överens med deras sätt att se. Civiltförsvartsstyrelsen och de utredningar, som sysslat med denna fråga, har kommit till ett avsevärt högre belopp.

I civiltförsvartsstyrelsen reserverade sig en ledamot för ett lägre belopp än styrelsen, nämligen herr Thapper, som tillika är medlem i statsutskottet och som därför har naturliga förutsättningar att anlägga anslagsbeviljande synpunkter på denna fråga. När vi stannat för att ansluta oss till hans ställningstagande, har vi känt oss stå på fast mark. Bakom ligger en ingående prövning av angelägenhetsgraden, av beloppets storlek och av betingelserna i övrigt. Vi har med vårt ställningstagande haft samma principiella utgångspunkt som övriga i utskottet, alltså att det inte bör finnas alltför stora reservationer.

Den siffra som finns i utskottsmajoritetens förslag är fullkomligt slumpmässigt vald. Man kunde lika gärna ha stannat för 1 eller 2,5 eller 3 miljoner kronor. Jag vet inte vilken metod man använt. Det är möjligt att vi kommer att upptäcka, att man på någon annan punkt vill öka anslaget med motsvarande belopp, och att detta alltså skulle vara anledningen till att man här vill pruta så mycket. Men något ordentligt underlag för vad man anser verkligen bör gå till civiltförsvaret finns inte.

Det är möjligt att man utnyttjat möjligheten att minska här, därför att civiltförsvartsstyrelsen knappast tillhör de statliga myndigheter som är mest välsedda i detta land. Dess anseende blev ju ganska skamfilat i samband med att dess utbildningsverksamhet sattes under offentlig strålkastarbelysning. Det är inte utan att man får det intrycket, när man läser motionen och dess yrkande. Man återfinner inte alls där samma inställning till anslagsfrågorna som på andra punkter i budgeten.

Jag tror att försiktigheten bjuder att vi på detta område inte stör återuppbyggnadsarbetet men samtidigt visar återhållsamhet. Vi bör därför stanna vid det förslag som har förts fram i den reservation som är betecknad med 13a).

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

Jag ber att få yrka bifall till den reservationen.

Herr JACOBSSON (fp):

Herr talman! Jag skulle här kanske kunna nöja mig med att i huvudsak instämna i vad herr Bergh anfört till förmån för sin reservation och samtidigt yrka bifall till utskottets hemställan, men jag ber att därutöver få göra ett par erinringar.

Enligt uppgifter i propositionen och de siffror som redovisas av civilförsvarestyrelsen uppgick reservationerna under denna punkt den 1 januari 1957 till omkring 16,6 miljoner kronor. Departementschefen påpekar också, att dessa medel inte kan förbrukas under innevarande budgetår, en omständighet som enligt hans förmenande påkallar en viss försiktighet vid bedömningen av medelsbehovet. Departementschefen påpekar vidare, att frågan om civilförsvarets behov av materiel är under utredning, vilket manar till återhållsamhet i fråga om anskaffande av materiel. Här är det inte fråga om att försvåra eller omöjliggöra den materielanskaffning som kan bedömas vara oundgängligen erforderlig för detta ändamål. Denna anskaffning kan ske inom ramen av de medel som finns tillgängliga. Vad utskottet vill ha sagt och som även anföres i dess motivering är att det är principiellt olämpligt att lägga upp reservationer av denna storleksordning, samtidigt som man ju i många olika sammanhang här i riksdagen nödgas avvisa kanske relativt obetydliga men i och för sig högst behjärtansvärda anslagsäskanden för andra ändamål.

Jag är angelägen att betona, att vad utskottet här föreslår ingalunda får betraktas som något slags deklassering av civilförsvaret eller dess verksamhet. Civilförsvaret är, som herr Bergh också tidigare har påpekat, en angelägen uppgift och ett komplement till de försvarsanordningar som vi i övrigt har här i landet. Men om särskilda förhållanden skulle inträffa, exempelvis ett exceptionellt läge i utrikespolitiskt avseende, som

påkallar investeringar på detta område utöver det normala, finns det utvägar att täcka medelsbehoven i en sådan situation — det är vi alla medvetna om.

Med denna motivering ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! Till en början ber jag att få tacka utskottet för behandlingen av den del av elfte huvudtiteln som vi i dag har uppe här i kammaren, dock med ett undantag, och självfallet är detta just den punkt som för ögonblicket diskuteras, nämligen punkt 47. Där har Kungl. Maj:t som bekant begärt ungefär 5,5 miljoner kronor, medan utskottet — det har sagts med lottens hjälp — har kommit ner till 2 miljoner. Man har alltså prutat 3,5 miljoner på detta anslag, som avser materielanskaffning för civilförsvaret.

Låt mig då först säga, att under budgetbehandlingen har det prutats och sparats. Vi har försökt att så långt vi funnit det möjligt bringa ned kostnaderna, och resultatet blev att civilförsvarestyrelsens krav på 42 miljoner kronor i anslag för hela civilförsvaret sänktes till 31 miljoner kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till fjolåret med inte mindre än 4 miljoner kronor. Det har varit en successiv minskning av anslaget till civilförsvaret i åtskilliga år. Vi har försökt pressa ned utgifterna, och på tre år har anslagsbeloppet minskats med 10 miljoner kronor. Går man tillbaka till början av 1950-talet, så får man fram en minskning på 20 miljoner. Det innebär 40 procent, och om man tar hänsyn till de pris- och lönestegringar som har skett sedan dess, är ju den reella nedskärningen väsentligt mycket större.

För några månader sedan infann sig civilförsvarestyrelsens chef i inrikesdepartementet med en förteckning på erforderlig komplettering av utrustningen. Det var vid den tid, då det utrikespolitiska läget började se rätt trist ut. Hans förteckning slutade på inte mindre än

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civiltförsvaret

30 miljoner kronor, och om man räknar ihop den materiel man hade och den materiel man skulle kunna få för dessa 30 miljoner kronor, så visade det sig faktiskt att man ändå på många materielslag alltså hade brister på 40, 50 procent och i vissa fall ännu mer.

Utskottsmajoriteten åberopar här framför allt två skäl för sitt ståndpunktsstagande. Det är de pågående utredningarna, och det är de stora reservationerna. Vad utredningarna beträffar tycker jag knappast att de borde få lägga hinder i vägen för anslag av den storlek som Kungl. Maj:t har begärt, nämligen 31 miljoner kronor, när den sittande utredningen i yttrande över framställningarna från civiltförsvarsstyrelsen har förklarat, att den finner beloppet 42 miljoner kronor kunna rymmas i det förslag som utredningen avser att lägga fram.

Herr Bergh talade speciellt om anslaget till motorfordonsberedskapen och en viss volkswagenutrustning, som man eventuellt avser att anskaffa och beträffande vilken en del prov ännu inte är avslutade. Det är alldeles riktigt att dessa prov inte är avslutade, men av den anledningen prutade också departementet ned posten Anslag för motorfordonsberedskapen så mycket att de begärda pengarna behövs, fränsett dessa bilar som man ännu inte bestämt sig för att anskaffa.

Reservationerna uppgick vid innevarande budgetårs ingång till närmare 28 miljoner kronor, och därtill kommer anslaget för innevarande år på 3,9 miljoner. Tillsammans blir detta 31,8 miljoner kronor i reservationer. Därav var emellertid drygt en tredjedel bunden genom beställningar. De obundna medlen utgjorde inklusive årets anslag 20,5 miljoner kronor. Sedan dess har reservationerna nedgått till 23,7 miljoner kronor den 1 mars 1957. Men härav var genom beställningar bundna 13,2 miljoner kronor, medan det obundna eller, såsom utskottet uttrycker saken, disponibla beloppet utgjorde 10,5 miljoner kronor. Det var alltså den 1 mars. Men även dessa obundna medel torde till stor del snart

komma att tas i anspråk för de ändamål för vilka de är anslagna. Det gäller cirka 6 miljoner kronor som beräknats för sjukvårdsändamål. Planerna för vad civiltförsvaret skall utträtta på det området är ju fullt klara i princip, och de 6 miljoner kronorna skulle användas för materielanskaffning inom den ramen. Det är anslag som beviljats tidigare och som alltså skall bindas genom beställningar så snart som möjligt. Ianspråktagandet är till en del beroende av Kungl. Maj:ts ställningstagande till den av sakkrevisionen väckta frågan om att använda viss äldre materiel i den nya organisationen. Delvis har den frågan utretts, och man har också fått fram vissa besparingar som belöper sig på i runt tal 375 000 kronor. Detta är ju att hälsa med stor tillfredsställelse. Både i denna del och i övrigt torde beträffande dessa 6 miljoner kronor beslut att ta dem i anspråk vara att vänta inom den närmaste tiden, och då blir ytterligare 6 av de kvarstående 10 miljonerna bundna. Då återstår 4,5 miljoner kronor, och även större delen av de reservationerna anses komma att bindas inom en rätt snar framtid.

Sammanfattningsvis vill jag till sist framhålla följande. Utskottet åberopar som skäl för sitt förslag till sänkning av anslaget huvudsakligen de pågående utredningarna och de stora reservationerna. Vad utredningarna beträffar kan jag hänvisa till vad den pågående utredningen själv — märk väl att den är sammansatt bl. a. av representanter för de fyra demokratiska partierna — har uttalat. Vad reservationerna beträffar förhåller det sig visserligen så, att ett betydande belopp alltså är obundet men att man kan vänta sig att det ganska snart kommer att bindas.

En annan fråga är naturligtvis huruvida man bör anslå pengar under det år då bindningen sker, alltså då man gör upp kontrakten och binder staten för utgiften — den principen har vi här följt — eller om man bör gå den andra vägen och begära de pengar som under det kommande budgetåret kan beräknas behövas för utbetalningar. I det senare

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

fallet tillämpar man en helt annan princip. Vi har hittills följt den vägen att kontrakt icke skall göras upp förrän pengar är anslagna av riksdagen. Vi tycker att åtskilliga skäl talar för det tillvägagångssättet. Om civilförsvaret skall kunna göra de beställningar som regeringen funnit nödvändiga behövs här ett anslag av minst den storlek som anges i reservation 13a) av herr Gustaf Karlsson m. fl.

Herr OHLON (fp):

Herr talman! Det är en gammal fråga denna om reservationerna. Härområdet var den föremål för ganska vidlyftiga utläggningar i bägge kamrarna, och man kom då till det resultatet, att den väldiga reservationsanhopning, som förelåg både på drift- och kapitalbudgeterna, var ett otyg och att allt borde göras för att vi skulle komma loss från denna anhopning av reserverade medel. Det är också svårt för riksdagen att få något grepp över det budgetära läget, så länge vi arbetar med dessa stora reservationer.

Inrikesministern kunde ju inte heller i sitt anförande nyss bestrida, att stora reservationer förelåg och att de hade ökat föregående år till 16,6 miljoner kronor. I början av detta budgetår blev det en fortsatt anhopning av reservationsmedel.

Inrikesministern försökte göra gällande, att de beställningar, som gjorts för civilförsvaret, kommer att nedbringa reservationernas storlek till sådana belopp, att det föreligger viss risk för att civilförsvaret inte skall bli rätt tillgodosett, ifall utskottets förslag antages av kamrarna. Han nämnde, att av för en tid sedan föreliggande 23,7 miljoner kronor hade beställningar gjorts för 13,2 miljoner kronor. Då skulle finnas kvar 10,5 miljoner kronor. Han ställde vidare i utsikt ytterligare beställningar på 6 miljoner kronor. Alltså skulle återstå 4,5 miljoner kronor. Vi har hört den där låten förr, och resultatet har blivit den reservationsanhopning, som i dag kan konstateras.

När detta ärende kom före vid ple-

narsammanträdet i statsutskottet, hade jag närmast den uppfattningen, att här endast skulle anslås ett symboliskt belopp på 100 kronor, så att man skulle komma närmare botten i fråga om reservationerna, men så enades man om att yrka 2 miljoner kronor.

Herr Bergman ansåg i sitt yttrande nyss, att siffran 2 miljoner är slumpmässigt tillkommen. Ja, det kan jag inte bestrida, men reservationsanhopningarna, herr statsråd, är också slumpmässigt tillkomna och visar, att man här behöver rensa upp. Skulle vi råka in i ett utrikespolitiskt farligt läge, finns det ju möjlighet för Kungl. Maj:t att komma tillbaka och begära pengar på tilläggsstat.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! Herr Ohlon förklarade nyss, att om det blir ett mycket farligt läge, går det nog lättare att få fram pengar. Det tror jag visst, men det kan vara så dags då.

Det var emellertid inte för detta jag begärde ordet utan för att framhålla, att man naturligtvis kan bygga på beställningsbemyndiganden i stället för anslag, men hittills har man för civilförsvaret följt den principen, att man har begärt en viss summa pengar för olika slags ändamål, och sedan har man gjort beställningar inom ramen för denna penningssumma och icke gått utöver den.

Om riksdagen skulle visa sig intresserad av att man i stället lämnar bemyndigande att göra kontrakt utan att anslagen lämnats och säger, att när betalning skall ske kommer anslaget att beviljas, kan man naturligtvis tänka sig att gå den vägen. Men då får man bestämma sig för den saken och göra upp förslagen från den utgångspunkten.

Om vi nu inte får det högre anslaget, kommer civilförsvaret att vara förhindrat att göra de beställningar, som avsetts.

Herr JACOBSSON (fp):

Herr talman! Det kan väl anses ådagalagt genom denna diskussion, att vi här

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civiltförsvaret

rör oss på ett område, som är ganska ovisst och oklart. Vad som är klart är väl att vi har högst väsentliga reservationer att tillgå, som kan disponeras för de mest angelägna behoven.

Jag ber att få erinra om vad statens sakrevision anført i detta sammanhang. Den säger: »I nuvarande läge möter uppenbara svårigheter att med någon grad av säkerhet bedöma angelägenheten av den av styrelsen förordade materielanskaffningen.» Det är såvitt jag kan förstå också ett vittnesbörd om att vi här rör oss på ett mycket ovisst område, där man inte vet vad utredningar och den framtida utvecklingen kan leda till. I detta läge kan jag inte finna annat än att det föreligger starka skäl för att begränsa medelsanvisningen för detta ändamål till vad som är oundgängligt nödvändigt.

På denna grund ber jag, herr talman, att få vidhålla yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Den diskussion, som förts de sista minuterna mellan företrädarna för utskottsförslaget och företrädarna för reservationen nr 13 a), måste ju bestyrka det intryck, man får i år och som man fått under tidigare år, när det gäller anskaffningen av materiel till civiltförsvaret, att det är mycket svårt att av de redovisade handlingarna få den klarhet i bilden som man så gärna skulle önska.

Det hänger till en del samman med den teknik man använder, nämligen att man vill ha medel reserverade för att kunna göra beställningar. Vi tillämpar samma teknik på vissa andra områden av vår förvaltning, men jag delar den mening, som här kommit till uttryck, att vi nog borde underkasta hela frågan om dessa reservationsanslag en översyn.

Jag hörde för en stund sedan, att vi enligt den sista budgetredovisningen har reservationer i statsbudgeten på ungefär 1,5 miljarder. Man kan ju säga att detta inte är avgörande för den samhällsekonomiska balansen, eftersom de

sedlarna inte lär vara tryckta ännu, men nog ser det besynnerligt ut, särskilt när man finner att en del av reservationerna troligen aldrig kommer att tas i anspråk. På den egentliga försvarssidan har vi ju ett system med beställningsbemyndiganden och medelsanvisningar för att lösa in de utställda växlarna, och det förefaller mig som om man skulle kunna minska trasslet — åtminstone bokföringstrasslet — i nu förevarande fall med reservationerna genom att försöka tillämpa ett liknande förfarande här. Detta är nu en fråga så att säga vid sidan om, men i varje fall illustreras här den oklarhet, som råder när man vill ha en uppfattning om hur mycket pengar som egentligen skall betalas ut under löpande budgetår.

Vidare kan det väl sägas, att den förda debatten har stärkt intrycket av att utskottets förslag och den av herr Gustaf Karlsson m. fl. avgivna reservationen betecknar ytterligheterna i detta sammanhang. Trots inrikesministerns resonemang kan man hysa tvivel om huruvida ett så stort anslag som propositionen och reservation nr 13 a) uppstår faktiskt behövs, och när det gäller utskottets förslag kan man sätta i fråga, huruvida det inte brukar större våld än nöden kräver och innebär en verklig nackdel för civiltförsvaret.

I detta läge framstår det ganska klart att den reservation som prutar 1 miljon i stället för 3,5 miljoner — även om också denna reservation delvis måste sägas bygga på en skönsmässig avvägning — sannolikt har mera fog för sig än de bägge ytterlighetsståndpunkterna.

Herr **BERGMAN** (s):

Herr talman! Herr Ohlson sade att reservationerna är slumpmässigt hopsamlade. Ja, man kan förstå om han tycker att det, som regeringen presenterar på riksdagens bord, har tillkommit litet på en slump — det må han tycka — men redovisningen av dessa frågor i statsverkspropositionen och i utskottets utlåtande talar, såvitt jag förstår, ett annat språk.

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

Jag vill endast notera att herr Ohlson nu har erkänt att motionsyrkandet om en beskärning till 2 miljoner innebär en slumpmässigt vald siffra och att det inte finns något faktiskt, reellt underlag för just den siffran. Däremot har reservation nr 13 a) en fast grund att bygga på.

Naturligtvis kan det vara risk för att vi får en långrandig debatt, men det vore onekligen intressant att få höra ett uttalande av en ledamot av denna kammare, som är herr Jacobsson närstående och som för en stund sedan också stod nära honom. Han har i utredningen yttrat sig över civilförsvarets äskanden och därvid stannat för siffran 8 miljoner. Även i andra kammaren finns en ledamot, som står nära dem som nu begär anslagssänkningar på denna punkt, men som i utredningen har stått för samma höga yrkande.

Jag tror att det vore värdefullt att få veta vilka skäl man haft för en sådan ståndpunkt, även om det finns risk för att debatten i det fallet blir lång. Jag tror inte att de skälen har varit lika slumpmässiga som skälen till den motion statsutskottet har baserat sitt yrkande på.

Herr statsrådet HEDLUND:

Herr talman! Jag kan instämma med herr Bergh i att det nog har hänt att motiveringarna för anslagskrav från civilförsvaretsstyrelsen inte alltid varit övertygande, men då har vi i departementet försökt komma till bättre klarhet i saken och eventuellt sedan skurit ned beloppet. Nedskärningen denna gång rör sig ju, som kammarens ledamöter nyss hörde, om ca 10 miljoner kronor, från begärda 42 miljoner till 31 miljoner kronor.

Vad beträffar systemet med bestämmingsbemyndiganden, så vill jag än en gång understryka att man naturligtvis kan övergå till ett sådant system här, men att man inte vid anslagsbeviljandet nu kan handla, som om man redan hade infört det systemet.

Vad som föranledde mig att begära ordet nu var närmast ett uttalande av

en av kammarens ärade ledamöter om betydelsen av den materiel, som man står i begrepp att köpa in. Jag skall söka fatta mig så kort som möjligt för att inte trötta i onöden. Till en början vill jag framhålla att det rör sig om bl. a. 800 000 kronor till alarmerings- och signalmateriel. Det är fråga om bl. a. utrustningar till redan färdigställda ledningscentraler, ofta insprängda i berg. Kan man låta dem stå där utan sin utrustning? Vidare har vi en post för inköp av s. k. radiainstrument, med vilka man efter ett atombombanfall skall kunna göra sig underrättad om vart det radioaktiva stoffet har spritts. Vad vi begärt pengar till täcker tyvärr inte ens behovet vare sig för civilförsvarets aktiva personal eller för de särskilt utsatta bland civilbefolkningen av dylika apparater — vi har inte ens kunnat sträcka oss så långt i detta sammanhang. Civilförsvaretsstyrelsen har dessutom begärt 1,5 miljoner för materiel till sjukvårdstjänsten. Vi har stannat vid 645 000 kronor. Man behöver självfallet en viss materiel för att kunna ta hand om sårade och skadade, och denna materielanskaffning måste betecknas såsom ytterligt angelägen. Vi har vidare begärt pengar till brandmateriel. Civilförsvaretsstyrelsen har uppskattat bristerna på detta område så stora att mycket höga belopp erfordras, nämligen inte mindre än 55 miljoner kronor. Detta belopp skulle täckas på 10 år, anser man, alltså med 5,5 miljoner kronor för år. Vi har inte begärt mer än 1,5 miljoner kronor, närmast för att eftersläpningen under utredningsperioden inte skall öka. Jag vill tillägga, att en ökning av medlen för detta ändamål naturligtvis också kommer fredsväsendet till godo.

Om motorfordonsberedskapen har jag nyss yttrat mig.

Slutligen är det fråga om 870 000 kronor till inventarier och utrustning till vissa skyddsrumsanläggningar. Om man bygger skyddsrum — och här återkommer jag till vad jag anförde beträffande ledningscentralerna — måste man naturligtvis se till att det finns utrustning där också.

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

Meningarna inom civilförsvartsstyrelsen när det gäller anslagsäskandet under den punkt vi nu diskuterar har varit i viss mån delade. En ledamot av styrelsen, nämligen herr Thapper, har reserverat sig. Vi har i själva verket kommit längre i vår prövning av anslagsbegäran till riksdagen än vad herr Tapper gjorde.

Det gäller i alla fall här att ge civilbefolkningen bättre resurser för att kunna överleva och rädda sin egendom, om det värsta skulle hända. Jag tror att man skall betänka sig mer än en gång, innan man på detta område visar alltför stor njugghet. Vi bör komma ihåg, att hela vårt försvar är en totalitet, och just civilförsvaret, där det gäller att i en ofärdstid rädda hundratusentals, ja, miljontals människoliv från förödande vätebombansfall, är en uppgift som vi får lov att ta utomordentligt allvarligt på.

Herr **OHLON** (fp):

Herr talman! Det sista uttalandet av inrikesministern var väl ändå ganska onödigt. Det är nu inte fråga om att rädda människoliv, det är fråga om att sänka statens affärer utan att det behöver återverka på styrkan i vårt civilförsvar.

Jag nämnde i mitt första anförande, att för mig hade den naturligaste ståndpunkten varit att man på grund av de stora reservationerna kunde nöja sig med ett symboliskt anslag på 100 kronor. Men eftersom man ville ha en viss säkerhetsmarginal, gick utskottet med på att föreslå ett belopp av två miljoner kronor. Det är dessa två miljoner som man kan säga är tilltagna på en slump. Men man har gjort så för att ha en latitud att hålla sig till.

Om herr inrikesministern har visat något med sina anföranden här i dag, så är det, åtminstone enligt min slutsats, att reservationerna plus de två miljoner som nu föreslås för detta ändamål räcker för nästkommande budgetår. Jag har inte funnit att man kan dra någon annan slutsats av vad statsrådet anför. I så fall kan man väl inte komma med ett sådant påstående som herr Bergh nyss

gjorde, att det skulle vara till nackdel för civilförsvaret om hans reservation inte ginge igenom.

Här singlar man med miljonerna i luften litet hur som helst. Alldeles nyss förklarade inrikesministern på stående fot, att han kan gå med på en minskning av anslaget med 355 000 kronor. Herr Bergh går ned med ytterligare en miljon kronor. Hela debatten håller på att urarta till auktion. Men varför har vi kommit i den situationen? Jo, det är därför att de stora reservationerna har visat, att de anslagsbemyndiganden som lämnats föregående år har blivit tilltagna på en höft.

Herr statsrådet **HEDLUND**:

Herr talman! Herr Ohlon förklarade, att det här inte var fråga om att stärka civilförsvaret och inte heller fråga om att rädda människoliv, utan att det gällde en budgetsanering. Jag har nog inte den uppfattningen, att vi, om riksdagen skulle stanna för vad utskottet föreslagit, har rätt att köpa in lika mycket av denna livsviktiga materiel som vi skulle kunna, om vi finge ett anslag på 5,5 miljoner kronor. Har man inte den uppfattningen, att vi har samma möjlighet att köpa in materiel, om det bara skulle bli 2 miljoner kronor som om för ändamålet anvisades 5,5 miljoner kronor, kan jag inte undgå att ha den uppfattningen, herr Ohlon, att detta är en fråga som i allra högsta grad berör civilförsvaret och dess effektivitet — alltså frågan om att rädda människoliv.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den nu ifrågavarande punkten yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o) att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av herr Gustaf Karlsson m. fl. vid punkten avgivna reservationen; samt 3:o) att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i herr Ragnar Berghs m. fl. vid punkten anförda reservation.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret

förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bergh, Ragnar*, begärde votering, i anledning varav herr talmannen upp tog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kam maren ville antaga detsamma till kontra proposition i den förestående omröst ningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava ut fallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition anta ga godkännande av det förslag, som inne fattandes i herr Gustaf Karlssons m. fl. reservation.

Herr *Bergh, Ragnar*, äskade emellertid votering även om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i hu vudvoteringen angående punkten 47 i statsutskottets utlåtande nr 40 antager godkännande av det förslag, som inne fattas i den av herr Gustaf Karlsson m. fl. vid punkten avgivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkän nande av det förslag, som innehålles i herr Ragnar Berghs m. fl. vid punkten anförda reservation.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en bör jan omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propo sitionen.

Då emellertid herr *Bergh, Ragnar*, be gärde rösträkning, verkställdes nu vote ring medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rös terna hava utfallit sålunda:

Ja — 77;

Nej — 41.

Därjämte hade 16 ledamöter tillkän nagivit, att de avstode från att rösta.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lyd ande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 40 punkten 47, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Gustaf Karlsson m. fl. vid punkten avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en bör jan omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propo sitionen.

Då emellertid herr *Jacobsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava ut fallit sålunda:

Ja — 43;

Nej — 81.

Därjämte hade 10 ledamöter tillkänna givit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 48—75

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlå tanden:

nr 41, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vis sa under tullverkets förvaltning stående fastigheter i Haparanda stad;

nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1957/58;

nr 43, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i ar betslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å all män beredskapsstat för budgetåret 1956/57, m. m.; och

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag avseende justitiedepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande tulltaxa, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 16, i anledning av väckta motioner om ändring i förordningen om automobilskatt.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 137 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 170 av herr *Lothigius* m. fl., vari hemstälts, att riksdagen måtte antaga i motionerna infört förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, innebärande att fordonsskatten å lastbilar, bussar och släpvagnar skulle från och med den 1 januari 1958 sänkas till de skattesatser, som gällde före den av 1954 års riksdag beslutade höjningen;

2) de likalydande motionerna I: 210 av herrar *Lindblom* och *Lundström* samt II: 255 av herrar *Sjölin* och *Nelander*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta sänka fordonsskatten för lastbil, släpvagn och omnibus till de skattesatser, som gällde före den av 1954 års riksdag beslutade höjningen, att träda i kraft den 1 januari 1958.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt,

1) att de likalydande motionerna I: 137 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 170 av herr *Lothigius* m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att de likalydande motionerna I: 210 av herrar *Lindblom* och *Lundström* samt II: 255 av herrar *Sjölin* och *Nelander* icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Hagberg*, *Spetz*, *Söderquist*, *Kollberg*, *Nilsson* i Svalöv, *Gustafson* i Göteborg och *Persson* i Svensköp, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 137 av herr *Mannerskantz* m. fl. och II: 170 av herr *Lothigius* m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 210 av herrar *Lindblom* och *Lundström* samt II: 255 av herrar *Sjölin* och *Nelander* om sänkning av fordonsskatten å lastbilar, bussar och släpvagnar till de skattesatser, som gällde före den av 1954 års riksdag beslutade skattehöjningen — ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till nämnda motioner, antaga i reservationen infört förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag kan inte neka till, att jag är en smula förvånad över och har svårt att förstå den avvisande hållning, som bevillningsutskottets majoritet ansett sig böra inta till de motioner, som det här är fråga om. Ty vad är det egentligen denna sak gäller?

Ja, kammarens ledamöter har själva kunnat konstatera, att det yrkande, som ställts, är synnerligen blygsamt och av mycket begränsad räckvidd. I motionerna yrkas ju bara, att fordonsskatten på lastbilar, bussar och släpvagnar skall sänkas till de skattesatser, som gällde före den höjning av fordonsskatten, som beslöts av 1954 års riksdag. Kammarens ledamöter kommer säkert ihåg motiven för den ändrade avvägning av motortrafikens beskattning, som beslöts här för tre år sedan. Saken var ju den, att

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

man ansåg sig behöva mer pengar till vägväsendets upprustning, och majoriteten menade, att dessa pengar borde skaffas i huvudsak genom en ökning av de tyngre fordonens andel i vägkostnaderna. Denna förskjutning åstadkoms bland annat genom en starkare skatteprogression i förhållande till fordonens tyngd än som dittills gällt.

Nu skulle jag gärna vilja fråga — och det är ett spörsmål som ligger långt framme i den aktuella debatten — mot bakgrunden av det beslut, som fattades för tre år sedan: Hur har det gått med den vägväsendets upprustning, för vilken dessa stora pengar skulle ställas till förfogande?

Det finns väl ingen i denna kammare, som inte är medveten om att det program, som då uppställdes, icke har kunnat genomföras. Den förre vägministern, som nu dragit sig tillbaka till en mera rofylld tillvaro i skuggan av Fortunas hjul, lyckades icke redovisa några större bidrag till vägväsendets upprustning. Och vad hans efterträdare beträffar är det väl att förmoda att inte heller han kommer att kunna göra några ytterligare prestationer i den riktningen — jag tror inte, att han kommer att lyckas bättre än hans företrädare.

Förra veckan ägde här i Stockholm ett stort och uppmärksammat möte rum. Det var Svenska vägföreningen, som då hade sin sedvanliga årssammankomst, vilken föranledde en vidsträckt publik uppmärksamhet. Jag föreställer mig, att de ledamöter av kammaren, som eventuellt var närvarande vid detta möte eller som tagit del av de utförliga referaten i tidningarna, nog fått ett ganska minnesrikt intryck av hur vägfolket ser på dessa problem. »Trots att riksdagen efter fastställandet av den nu gällande bilbeskattningen biföll planen för upprustningen av väg- och gatunätet och trots att antalet motorfordon ökat långt mer än man tidigare beräknat och påfrestningen på våra vägar ökat, har regeringen genom investeringsbegränsningar kastat planerna över ända och frångått riksdagens beslut.»

De ord som jag här har återgett är

ett citat ur ett anförande, som vid Svenska vägföreningens möte hölls av föreningens då avgående ordförande, förre landshövdingen Malte Jacobsson. Jag har återgett detta avsnitt in extenso, därför att jag är säker på att det fullt täckte den uppfattning, som kom till synes inom den auktoritativa församling som kallas för Svenska vägföreningen.

I praktiken har riksdagens beslut i fråga om vägupprustningen frångåtts. Trots detta fortsätter motorismen att inleverera skattemedel på grundval av 1954 års beslut. Man har alltså nödgats konstatera — och ingen lär väl kunna bestrida riktigheten härav — att den del av beslutet, som avser vägväsendets upprustning, icke genomföres och enligt regeringens uppfattning icke kan genomföras, medan den del av beslutet, som går ut på att skaffa pengar till upprustningen, fortfarande fasthålls.

Här föreligger alltså en betydande eftersläpning. Jag lyssnade med intresse till den debatt som ägde rum för en stund sedan, då man diskuterade anslagen under inrikesdepartementets huvudtitel. Man talade också där om eftersläpning, om anhopning av reservationsmedel osv. Om jag inte fattade stämningen här i kammaren alldeles felaktigt, var man på alla håll — oavsett den politiska mantalsskrivningsorten — betänksam mot en dylik anhopning av reservationsmedel. Anhopningen innebär ju faktiskt, att riksdagen förlorar greppet över dessa angelägenheter. Men, ärade kammarledamöter, denna diskussion gällde anhopning av reservationsmedel i relativt begränsad omfattning; den gällde reservationer, som i vissa fall kan mätas i enstaka miljoner. Men här gäller det en anhopning av medel och en eftersläpning, som mäts i hundratals och åter hundratals miljoner. Kan riksdagen verkligen i det långa loppet vara till freds med att så fullständigt avsäga sig inflytandet över denna utveckling?

Man behöver inte i utskottets utlåtande länge spana efter bevis för riktigheten av vad jag här har anfört. Utskottet meddelar självt, att behållningen i automobilskattemedelnsfonden utgjorde den

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

30 juni 1955 i runt tal 50 miljoner kronor och den 30 juni 1956 omkring 250 miljoner kronor. Behållningen kan, tillägger utskottet, den 30 juni i år med ledning av uppgifter i statsverkspropositionen beräknas uppgå till 280 miljoner kronor.

Hur kommer utvecklingen att te sig för nästa budgetår? Jag föreställer mig, att mer än en ledamot av kammaren med något av häpnad — i varje fall var detta min reaktion — konstaterat att bilskatte-medlen i årets riksstat upptagits till det som jag tycker ganska fantastiska beloppet av 1 009,5 miljoner kronor, alltså över en miljard kronor. Men härtill kommer, och det är intressant att konstatera, att i denna miljard är icke inräknat det belopp, som den av föregående års riksdag beslutade omsättningsskatten på motorfordon beräknas ge, nämligen 140 miljoner kronor. Detta belopp skall ju, såsom kammarens ledamöter kommer ihåg, inte gå till vägväsendet utan ingå i den allmänna budgeten.

Nu frågar man sig naturligtvis, om dessa över 1 000 miljoner i bilskattepengar kommer att gå åt för nästa budgetår. Man får inte full klarhet i det hänseendet vid ett studium av bevillningsutskottets här föreliggande betänkande nr 16. Men om man går till sjätte huvudtiteln, kan man räkna fram ett ytterst intressant siffermaterial. Där får man fullständig klarhet om hur mycket av denna miljard, som kan eller rättare sagt kommer att ställas till förfogande för vägväsendet. Där förordas anslag till statliga väginvesteringar med sammanlagt 210 miljoner kronor, för det statliga vägunderhållet äskas 270 miljoner, såsom bidrag till den kommunala väghållningen äskas 97 miljoner, såsom bidrag till enskild väghållning begäres 32,5 miljoner och för administrativa och diverse ändamål begäres 79,2 miljoner kronor.

Vad kommer man då fram till om man räknar ihop allt detta? Jo, enligt den beräkning, som sålunda redovisats klart och tydligt i statsverkspropositionen, skulle det totalbelopp, som det är meningen att täcka via bilskatte-medlen, för budgetåret 1957/58 uppgå till sam-

manlagt 688,7 miljoner kronor. Detta innebär — det kan man också inhämta av sjätte huvudtiteln — en *minskning* i förhållande till motsvarande på riksstaten för nu löpande budgetår uppförda anslagsbelopp med omkring 280,2 miljoner kronor. Man kan förstå — jag tror inte att det innebär någon överdrift att säga det — den indignerade opinion, som kom till synes på det stora vägmötet i förra veckan, när man konstaterade detaljer av den art, som jag här har redogjort för.

Som jag påpekade för ett ögonblick sedan beräknas inkomsterna på bilskatte-medlens specialbudget för nästa budgetår till 1 009,5 miljoner kronor. Av detta belopp på över en miljard skulle alltså 688,7 miljoner kronor disponeras för att täcka anslag på driftbudgeten. Nå, frågar någon, hur går det då med återstoden? Ja, det talar departementschefen också mycket ordentligt om. Återstoden, 320,8 miljoner kronor, föreslås skall tillföras budgetutjämningsfonden och där »redovisas under särskild titel», som det heter enligt det vedertagna språkbruket i propositionerna.

Herr talman! Vilken reflexion vill man göra, när man ställes inför ett dylikt konstaterande i statsverkspropositionen, något som ju departementscheferna själva är ansvariga för? Ärade kammarledamöter, måste man inte säga sig: Ju mer bilskatteinkomsterna stiger, desto mindre pengar till vägarerna!

Var och en måste, mot bakgrunden av dessa siffror, som jag hämtat uteslutande ur statsverkspropositionen, finna att här föreligger en högst betydande, ja, jag undrar om jag inte skulle kunna säga enorm ansamling av bilskatte-medel, som i varje fall under åtskilliga år framöver inte kommer till användning för angivet ändamål.

Nu säger någon: »Men pengarna finns ju!» Javisst finns pengarna, de finns i statens räkenskaper, och man tillägger kanske, att de kommer då till användning den gång vägupprustningsvolymen kan göras större än den nu är. Ja, detta är också riktigt, men endast formellt riktigt. Pengarna finns, men endast i

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

form av bokföringsposter i statens räkenskaper, i övrigt ingår de i statens allmänna rörelse. Nu frågar kanske någon: »Hur skall man då gå till väga den gången vägväsendets volym möjligen ökar och vägupprustningen kan givas en större volym än den nu har?» Ja, så vitt jag förstår finns det då ingen annan väg att gå än att antingen öka beskattningen eller också låna upp pengar till detta ändamål, eftersom de pengar det här gäller redan är konsumerade till andra ändamål.

Borde inte en tämligen logisk slutledning av sådana konstateranden, som dem som jag här har försökt att komma fram till, leda till att bilbeskattningen överlag borde sänkas, eftersom så högst betydande delar av denna beskattning inte kommer det angivna ändamålet till godo? Inom den meningsriktnig, som jag tillhör, ser vi saken på det sättet, och vi menar att i första hand bör bördan lättas för den typiska nyttotrafiken, den tunga trafiken. Såsom ett lämpligt första steg — jag vill understryka detta — mot vidare lättnader föreslår vi alltså en återgång för fordonsskattens del till den nivå den hade före den höjning som verkställdes genom riksdagsbeslutet 1954.

I det sammanhanget kanske det inte kan vara ur vägen, för det fall att någon inte känner till den saken, att erinra om att man för närvarande beräknar att motorfordonen svarar för 80 procent av de transporterade godsmängderna, medan järnvägarna endast svarar för 12 procent. Ger inte dessa siffror vissa perspektiv på de problem, som det här är fråga om?

Men, som sagt, inte ens det mycket blygsamma krav, som framförts i de här föreliggande motionerna från höger- och folkpartihåll, anser sig utskottsmajoriteten kunna vara med om. Vad anför man då för skäl för att säga nej? Ja, bland annat faller man tillbaka på det förhållandet, att frågan om översyn av vägtrafikbeskattningen upptagits till behandling inom 1953 års trafikutredning. Det är, herr talman, alldeles riktigt att så är förhållandet. Men å andra sidan

vill jag erinra kammarens ledamöter om att den nu gällande bilskattelagstiftningen är, som damerna och herrarna själva har bestämt, av provisorisk karaktär. Att i det provisorium, som alltså för närvarande gäller, göra den mycket blygsamma justering, som här ifrågasättes, kan väl omöjligen påstås föregripa arbetet inom 1953 års trafikutredning.

Till slut bara ännu ett litet påpekande. En sådan reduktion av fordonsskatten för lastbilar, släpvagnar och omnibusar, som reservanterna inom utskottet har uttalat sig för, medför naturligtvis ett inkomstbortfall, det är uppenbart. Någon kanske undrar hur stort detta inkomstbortfall kan vara. Jag kan besvara den frågan. Man har ansett sig kunna räkna med att detta inkomstbortfall för statsverket betyder 20 miljoner kronor. Denna summa måste alltså ses mot bakgrunden av den summa på 1 009,5 miljoner kronor, som budgeten upptar i bilskattemedel för nästkommande budgetår. Ingen lär väl i alla fall med bibehållet allvar kunna säga, att en sådan reduktion av bilskattemedlen skulle kunna innebära någon våda för finansieringen av vägbyggandet.

Herr talman! Med hänvisning till vad jag här har anfört hemställer jag om bifall till den reservation, som är fogad till utskottets utlåtande av undertecknad m. fl.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Jag vill bara till vad herr Hagberg nu anfört, i vilket jag vill instämma till alla delar, lägga en kort erinran om att när den nya bilbeskattningen beslöts år 1954, bestämdes höjden av bilbeskattningen på grundvalen av en prognos om bilbeståndet under den närmaste framtiden. Utvecklingen har i själva verket blivit sådan, att denna prognos överträffas mycket mer än de mest optimistiska beräkningar år 1953 kunde ge vid handen. Dåvarande finansministern förklarade i debatten, att det var självklart, att i den mån som bilskattemedlen inte behövde användas för vägändamål, skulle man sänka bilskatten. Men nu är vi där: de inkommande

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

medlen har icke använts till vägväsendet, utan det samlas reservationer av mycket stora mått, som herr Hagberg påpekade. Den logiska slutsatsen måste då bli, att man bör sänka de utgående bilskatterna.

Herr talman, jag ber att få instämma i det yrkande som framställdes av herr Hagberg.

Herr SNYGG (s):

Herr talman! Motioner av samma innebörd som denna har behandlats av såväl 1955 som 1956 års riksdagar och då avslagits med ungefär samma motivering av bevillningsutskottet, som föreligger i dag. Herr Hagberg uttryckte sin förvåning över att bevillningsutskottet inte kunde vara med om en så måttlig reducering av bilskatten, som här är ifrågasatt. Jag får säga, att jag känner mig lika förvånad över att dessa motioner återkommer årligen trots den starka motivering för avslag, som bevillningsutskottet under tidigare år presterat. Men bilskatten tillhör nu en gång de frågor, som liksom galten Särimmer avlivas men sedan får nytt liv igen.

I de föreliggande motionerna yrkas på en återgång för lastbilars och bussars vidkommande till de skattesatser som gällde före 1955, alltså före 1954 års riksdagsbeslut. Ett bifall till motionen skulle innebära ungefär oförändrade skatter för lastbilar upp till tre ton, en minskning med omkring 500 kronor per år för en femtonnare och med omkring 800 kronor för en sjuttonnare. För de ännu tyngre lastbilarna, alltså de som väger mer än sju ton, skulle skatteminskningen bli ganska betydande. Det är ju nämligen på det sättet, att enligt 1954 års beslut om bilskatten, som nu gäller, blev skatten i princip progressiv till sin utformning. Det var helt enkelt meningen att de tyngre bilarna i större mån skulle bidra till de ökade kostnader, som de åsamkade vägväsendet. Det var alltså på den principen, som skattebeslutet vilade, och ingen vill väl ifrågasätta annat än att de tyngre last-

bilarna i ganska väsentlig mån bidrar till de ökade kostnaderna för byggande av vägar och broar.

Nu säger motionärerna att de pengar, som influtit på bilskatten, har blivit så betydande, att de inte kunnat tas i anspråk för väginvesteringar. Det är alldeles riktigt, och såsom herr Hagberg upplyste beräknades i årets statsverksproposition överskottet per den 30 juni 1957 till cirka 280 miljoner kronor. Men det är väl ingen som ifrågasätter annat än att dessa pengar kommer att behövas för vägupprustningarna. Det är allmänt känt att vägarna i vårt land har en sådan standard, att vi behöver lägga ned inte bara hundratals miljoner utan flera miljarder för att få dem i ett gott skick. Även om det nu tillfälligtvis, när vi har andra stora investeringsområden som behöver pengar, blir en eftersläpning i vägbyggandet, så är det väl ingen som ifrågasätter annat än att vi framdeles kan ta igen den eftersläpningen genom att lägga ut mera pengar på vägarna. Det överskott som nu finns i bilskattefonden kommer alldeles säkert att behövas i framtiden.

Herr Hagberg refererade från Svenska vägföreningens årsmöte, hur pessimistiskt man där såg på vägbyggnaderna. Jag såg också i ett referat i tidningarna från vägföreningens årsmöte en uppgift om att där även hade ifrågasatts, att man skulle bygga vägar i stället för bostäder. Det är klart att detta också är en utväg. Men skulle verkligen ledamöterna av denna kammare vilja gå in för en sådan lösning, alltså sätta vägarna framför bostäderna, i nuvarande läge? Jag skulle knappast tro det.

Bevillningsutskottet har i sitt betänkande skrivit ganska försiktigt. Det har icke tagit ställning i sak till förslaget om minskning av fordonsskatten utan hänvisat till 1953 års trafikutredning, som pågår för närvarande. Utskottet säger, att innan riktlinjerna för de framtida väginvesteringarna fastställts och utan en mer ingående utredning rörande motorfordonstrafikens beskattning, anser sig utskottet för närvarande inte kunna bedöma, om de föreslagna skat-

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

tesänkningarna är möjliga att genomföra.

Det är alltså en formell ståndpunkt, som bevillningsutskottet intagit till motionerna. Jag skulle tro att det är klokt att följa bevillningsutskottets förslag på denna punkt.

Jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Den föregående ärade talaren var förvånad över att reservanterna år efter år kommer tillbaka med dessa motioner, oavsett de uttalanden som bevillningsutskottets majoritet gjort och gör och oavsett riksdagens beslut.

Jag måste tyvärr försäkra den ärade talaren, att vi ämnar fortsätta på denna väg! Vi anser oss nämligen inte kunna stå till svars med att utan reaktion finna oss i denna ansvällning av bilskattemedel, denna enorma uppsamling av pengar till vägarna, som icke kommer vägarna till godo. Det är detta som är det centrala i det problem, som vi nu diskutera, en fråga som emellertid den föregående ärade talaren enligt min mening gick helt förbi. Det var också det spörsmålet, som ställdes i blickpunkten vid det stora möte med Svenska vägföreningen, som jag just talat om.

Om den ärade talaren ville närmare studera bevillningsutskottets eget betänkande, får han där mer än belägg för hur mörk framtiden ter sig för dem, som skulle önska en bättre situation för det svenska vägväsendet. Man läser sålunda på s. 8 i bevillningsutskottets betänkande: »Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har på grundval av vissa preliminära förslag till stamvägnät inför 1955 års långtidsutredning anmält ett investeringsbehov för det statliga vägväsendets upprustning under åren 1956—1965 av 6 miljarder kronor eller i genomsnitt 600 miljoner per år.»

Jag nämnde för en stund sedan några siffror, som visar att vad regeringen önskar ställa till förfogande för nästkommande budgetår endast utgör en ringa

del av den summa, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatt. Men kommer regeringen i fortsättningen ens att hålla fast vid det mycket begränsade belopp, som Kungl. Maj:t nu räknat med? Man har anledning till en smula funder-samhet även i det avseendet. Bevillningsutskottet — jag skänker utskottet all aktning för den utförliga redovisning, som det har gjort — anmäler nämligen också i detta sammanhang, att långtids-utredningen »i sitt år 1956 avgivna be-tänkande ansett, att vägbyggnadsverk-samheten i avvägning mot andra angelä-gna investeringsobjekt fram till år 1960 endast kan beredas ett utrymme, som medger en begränsad ökning av verk-samheten i förhållande till nuläget. Först efter nämnda tidpunkt» — alltså efter år 1960 — »finner utredningen en upp-rustning av vägarna i snabbare takt möj- lig».

Men inte desto mindre skall vi nu fort-sätta med att samla pengar på detta sätt. Jag kan inte finna, att det är rimligt att riksdagen på det vis, som här sker, skall alldeles förlora greppet över dessa be-lopp.

Jag kan lämna en uppgift, som möj-ligen intresserar kammarens ledamöter och som jag tycker är ganska talande. Under perioden 1 juli 1954—1 juli 1958 tar man ut av bilismen och motorismen drygt 4 miljarder kronor. Av dessa 4 miljarder kommer knappt 3 miljarder att ha använts för vägarna. Resten, 1 miljard, motsvarar nästan fyra års vägbyg-gande av den omfattning, vi har i dag, eller cirka 100 mil autostrada av samma typ som den bekanta motorvägen Mal-mö—Lund.

Dessa siffror visar väl tillräckligt tyd-ligt omfattningen av den ansamling av medel, som äger rum — medel som alltså endast i begränsad utsträckning kom-mer det svenska vägväsendet till godo. Jag upprepar den fråga, som jag ställde i mitt förra anförande: Vore det inte rimligt att i varje fall under det provi-sorium, under vilket vi nu lever, företa en skälig nedsättning av hela automobil-beskattningen i stället för att låta peng-arna ständigt rinna in, utan att man

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

dock samtidigt uppfyller de utfästelser, som riksdagen dock själv uppställt i den plan för vägväsendets upprustning, som riksdagen antog år 1954?

Jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr SNYGG (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Hagberg började nyss med att försäkra, att motionärerna ämnar återkomma med sina motioner till dess att rättelse har erhållits på denna punkt i fråga om bilbeskattningen. Motionärerna tycks således vara övertygade om att den år 1954 beslutade bilbeskattningen är alltför hård för de tyngre motorfordonen, som alltså nu skulle få svara för en alltför stor del av kostnaderna för vägväsendet. Jag är inte säker på att så är förhållandet. Jag tror tvärtom, att vi på grund av förekomsten av dessa tunga lastbilar tvingas bygga kraftigare vägar och starkare broar än vad som annars vore nödvändigt. Verkliga förhållandet är därför enligt min mening, att de tunga lastbilarna kanske inte svarar för riktigt den del av vägväsendets kostnader som de borde göra.

Sedan talade herr Hagberg om att det sker en väldig ansamling av pengar i bilskattefonden. Men, ärade kammarledamöter, ett bifall till motionärernas förslag skulle innebära en minskning av detta belopp med endast 20 miljoner kronor. Det är ju ett ganska obetydligt belopp i detta sammanhang. Den ansamling av pengar, som herr Hagberg talade om, skulle alltså inte bli väsentligt mindre genom ett bifall till motionerna.

Herr MANNERSKANTZ (h):

Herr talman! Jag har begärt ordet för att beröra ett par synpunkter som helt har förbigåtts i denna debatt. De finns berörda i den motion som jag har väckt, och de spelar inte någon liten roll i detta sammanhang.

Det är nämligen så att sedan skärpningen av skatten på lastbilar och bussar kom till, har det skett ändringar

även i andra avseenden. Det finns stora glesbygder här i landet, där bussarna har stor betydelse för att hålla bygden levande. Även i sådana trakter förekommer det att enskilda människor skaffar sig personbilar och far med dem i stället för med busslinjerna, så att det blir ett allt mindre trafikunderlag för dessa busslinjer, som ändå behövs för att en sådan trakt inte skall bli alldeles isolerad.

Den skatt som vi nu diskuterar iräffar ju just bussarna mycket hårt, och även om de har så många andra omkostnader, att skatten inte innebär något avgörande ekonomiskt avbräck, så kan även mindre och halvstora poster spela en avgörande roll, när det står och väger, om man skall få en busslinje med svagt trafikunderlag bärig. Jag har ju många gånger hört, att bondeförbundets representanter säger sig vilja gagna landsbygden, och det talas särskilt om glesbygdersnas befolkning. Jag tycker därför att bondeförbundet borde stödja denna reservation, ty den syftar direkt till att göra åtminstone något för att förhindra att busslinjer läggs ner just i sådana trakter där de — höll jag på att säga — bäst behövs för att en bygd inte skall bli isolerad.

Det är också på det sättet, att den yrkesmässiga lastbilstrafiken på vissa håll har svårigheter att få sin verksamhet att gå ihop, särskilt i vissa glesbygder, där trafikunderlaget inte är tillräckligt. Skulle då en trafikchaufför med sin bil falla bort, då skulle den bygdens möjligheter att få transporter utförda med lastbil minskas, och även beträffande lastbilarna står det på många håll och väger, om det skall gå att driva en sådan rörelse eller inte.

Mitt ursprungliga motiv för att väcka denna motion var att det har inträffat en uttunning av trafikunderlaget inom ganska stora områden. Därför tycker jag att man kan göra dessa områden den lilla tjänst det är fråga om. Det har här redan tydligt påvisats, att detta icke på minsta sätt kan förhindra att vägarna får vad de behöver.

Herr Snygg sade nyss, att alla dessa

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

pengar kommer att behövas. Ja, det vet vi, men inte blir det väl under den tid, som någon av oss sitter i denna kammare, som man behöver använda alla de pengar vilka nu samlas i allt mera ökad takt. Man kan nog i stället riskera att det går som det gick på finansminister Wigforss' tid, då han på ett mer eller mindre öppet sätt trollade bort det var en kvarts miljard, vill jag minnas, som stod för vägväsendets räkning. Den försvann i den allmänna budgetutjämningsfonden för väl något mera än ett decennium sedan, och nu är pengarna borta ungefär som när vatten avdunstar från en sjö. Man kan ju riskera, att om det går fyra, fem eller sex år till, utan att man har ansett att den samhällsekonomiska balansen möjliggjort att investera mera i vårt vägväsende, så blir det sådana summor samlade, att det aldrig blir möjligt att hinna ifatt med arbetena, i all synnerhet som bilarnas antal väl kommer att stiga även i fortsättningen. Man vet ju precis hurudan utvecklingen är. Det är därför ett fullkomligt felslut, som utskottets ärade representanter har gjort, när de säger att man skulle riskera att inte få pengarna att räcka till de vägbyggnader som statsmakterna vill sätta i gång, om man skulle pruta på skatter för de typer av motorfordon som spelar en sådan roll särskilt i glesbygderna. Det där resonemanget hänger ju inte alls ihop.

Nu har också herr Snygg själv sagt, att det blir ju bara 20 miljoner, så det kan inte betyda någonting. Ja, det betyder något för dessa bussar och lastbilar, men det betyder ingenting i det avseende som herr Snygg talade om.

Jag anser, herr talman, att vad jag här anfört innefattar ytterligare motiv för att bifalla reservationen, och jag uppmanar verkligen dem som anser sig vara landsbygdens representanter att följa denna reservation.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att bakom utskottets förslag står egentligen två huvudsakliga resonemang.

Det ena utgår ifrån att departementschefen har sagt sig icke för närvarande kunna pröva vägprogrammet och vad som erfordras för en mera långsiktig planering, utan räknar med att återkomma därtill nästa år. Visserligen har man citerat långtidsutredningen, som uttalat att vi bör gå långsamt fram när det gäller vägbyggnadsverksamheten för att i stället kunna öka andra investeringar, t. ex. för bostadsändamål, som utredningen rekommenderar. Men långtidsutredningens förslag är ju långt ifrån kungsord, de får prövas på vanligt sätt i departement och riksdag, och jag hoppas att frågan kommer till behandling under nästföljande år. Det är alldeles uppenbart att investeringsbehovet inom vägväsendet är synnerligen stort, men det får vägas mot andra investeringsbehov. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har talat om att det krävs omkring 6 miljarder kronor — eller 600 miljoner årligen — i investeringar under de närmaste tio åren. Men med hänsyn till den trängsel som råder på investeringsmarknaden kan det vara riktigt och lämpligt att man inte går för snabbt fram när det gäller väginvesteringarna, utan anpassar utvecklingen på det området efter våra möjligheter och under hänsynstagande till alla andra behov. Å andra sidan bör man också tänka på en utveckling på lång sikt och alltså samla pengar i lådorna. Läger man upp en särskild fond för väginvesteringar är pengarna i den fonden bundna för detta ändamål, även om staten under den tid fonden inte tas i anspråk för väginvesteringar, lånar ur den. Det skulle vara tämligen orimligt, om staten lät den fonden ligga obegagnad och i stället gick ut på lånemarknaden för att skaffa andra pengar. Den tanken är så tokig, att väl ingen egentligen vill föreslå något sådant. Då fonden behöver användas för vägändamål, får pengarna tillställas fonden på nytt.

Det andra resonemang, som varit avgörande för utskottet, sammanhänger med att hela frågan om motorfordons trafikens beskattning för närvarande behandlas av 1953 års trafikutredning. Hela den saken är under omprövning. Un-

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

der sådana omständigheter är det lämpligt att bibehålla den beskattning, som vi redan har beslutat, och avvakta det förslag som utredningen kommer att framlägga och därefter pröva hela frågan i ett sammanhang i stället för att, såsom här föreslagits, en liten del av beskattningsfrågan skulle bli föremål för en revision.

Nu invänder man att vi för närvarande inte utnyttjar alla de egentliga bilskatterna, fordonsskatten och bensinskatten. Det är riktigt, vi samlar de medel, som inflyter genom denna beskattning, i fonden. Det brukar vara bra att samla i ladorna. Jag har aldrig hört någon som på allvar velat bestrida det. Men om vi nu hade möjligheter att sänka bilbeskattningen, skulle det då vara lämpligt att följa reservanternas förslag att sänka den just när det gäller de tyngre lastbilarna och de tyngre bussarna? Det är faktiskt dem det gäller i detta fall. Skattelättnaderna skulle egentligen sätta in först för lastbilar som går upp i 4 å 5 ton och för bussar på 6 ton och därutöver. Det är alltså de mycket stora lastbilarna och de mycket stora bussarna som skulle få en lindring. Men det är väl alldeles uppenbart att det framför allt är dessa som genom sin tyngd och sin fart sliter på vägarna och framtvingar ökade anslag dels till vägunderhåll, dels till nybyggnader av vägar. Jag är inte alls säker på att 1953 års trafikutredning kommer att föreslå några sänkningar just för dessa kategorier. Låt oss avvakta utredningens förslag innan vi gör några ändringar.

Herr Mannerskantz förklarar nu, att det skulle vara lämpligt att ge speciellt bussarna ett handtag. Han gjorde sig som vanligt till landsbygdens specielle talesman, och det får han ju göra. Jag vet inte hur tunga de bussar är som används ute på landsbygden, men låt oss anta att det rör sig om 5-tonsbussar. Hur stor skulle lättnaden i beskattningen bli för en sådan buss, om man återgick till skattesatserna före år 1954? Jo, skatten skulle sänkas med 30 kronor. Nu säger herr Mannerskantz att många små bäckar så småningom kan göra en å. Ja, det skulle nog fordras ett mycket stort system av

sådana bäckar för att det skulle bli någon verklig hjälp åt dem som driver busstrafik. De där 30 kronorna är en spottstyver och ingenting annat. En sådan skattesänkning är en utomordentligt ringa tjänst. Riksdagen har redan gjort busstrafiken en mycket större tjänst, nämligen då den förra året avlägsnade accisen på bussar varigenom alltså bussarna blev befriade från omsättningskatten. Det innebar en kostnadssänkning av en helt annan storleksordning än den det här gäller.

Som läget är, kan jag inte finna annat än att vi får avvakta denna omprövning av de långfristiga väginvesteringarna; vi får avvakta 1953 års trafikutredning och se på dess resultat. Vi bör ompröva hela denna sak i ett sammanhang och inte gå fram på den linje som här är föreslagen, då vi inte vet vilken linje som är riktigare och rättvisare försävt det blir möjligt att göra en sänkning av de egentliga bilskatterna.

Jag yrkar därför, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr ANDERSSON, KARL, (s):

Herr talman! Anledningen till att jag dristat mig att begära ordet i en bevillningsutskottsangelägenhet är att denna debatt hittills i mycket stor utsträckning blivit en vägdebatt. Den har liksom kommit före den debatt, som jag hade väntat mig i samband med behandlingen av sjätte huvudtiteln. När denna huvudtitel kommer upp till behandling, förväntar jag att statsutskottet skall kunna redovisa de verkliga siffrorna på det område vi här debatterar, alltså bilskatteområdet.

I debatten i dag har nämnts en del siffror, som givetvis i och för sig är riktiga men som nog ändå inte avspeglar hela sanningen. Vad man här talar om är belopp, som är avsatta till automobilskattefonden, och det är en sak. Dessa belopp uppstår på det sättet, att det blir en skillnad mellan inkomsterna och de anslag riksdagen beviljar på specialbudgeten. Den skillnaden föres bok-

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

föringsmässigt på automobilskattefonden och redovisas där. Men vid sidan därom uppstår det stora reservationer, därför att anslagen icke kan eller får utnyttjas. och rättvisligen bör även dessa reservationer tagas med i bilden för att man skall få fram det verkliga läget, hur det står till på detta område. Så långt jag har kunnat läsa fram ur statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln föreligger, förutom de 280 miljoner kronor som bevillningsutskottet redovisar och som den 1 juli 1956 skall finnas påförda automobilskattefonden, vid samma tidpunkt reservationer på 512 miljoner kronor. Det blir således sammanlagt en siffra på 792 miljoner kronor. Om det förslag under sjätte huvudtiteln, som förelagts riksdagen för innevarande år, skulle av riksdagen bifallas, innebär det att 320 miljoner kronor av bilskattemedlen skall påföras automobilskattefonden. Den skulle alltså stiga från 280 miljoner kronor till 600 miljoner kronor, således med 320 miljoner kronor, men samtidigt kommer reservationerna att nedbringas, därför att anslagen för det kommande budgetåret inte avser att fullt täcka kostnaderna, utan 270 miljoner kronor beräknas komma att tagas i anspråk av reservationer.

Såvitt jag kan finna och under förutsättning att riksdagen följer Kungl. Maj:ts förslag vid behandlingen av sjätte huvudtiteln, kommer det vid utgången av nästa budgetår i reservationer och på fonden sammanlagt att finnas 950 miljoner kronor, eller i runt tal 1 miljard kronor. Det är egentligen också denna siffra som skiljer mellan 1954 års uppskattning och de verkliga kostnaderna under den tid som har gått. Det är alltså den fjärde miljarden, som ligger här i form av reservationer och i fonden.

Nu har det sagts att det är fullt i sin ordning att man lägger upp en särskild fond för vägbyggnader och att det är klokt att samla i ladorna. Ja, om det här vore fråga om en verklig fond, kunde man hålla med om det, men detta är bara en rent formell bokföringsåtgärd; pengarna finns inte i denna fond, utan de förbrukas i den allmänna rörelsen.

Om dessa pengar en gång skall tagas i bruk för vägbyggnader, måste följaktligen staten gå ut och låna upp pengarna.

Jag har varit inne på den tanken — jag vet inte, om statsutskottet vill följa mig därvidlag — att de överskottsmedel, som nu uppstår på bilskatten, skall insättas på ett särskilt konto i riksbanken för att där förräntas i vanlig ordning och vara tillgängliga den dag, när staten behöver pengarna för det ändamål, som de är avsedda för. Då vore det ju någon mening med att tala om en fondering, men som det nu är, är det verkligen inte fallet. I stället för att säga att detta är en samlad tillgång och ett tillgodohavande är jag närmast beredd att betrakta det som en belastning av budgeten, eftersom vi har förbrukat medlen för ändamål, som de icke äro avsedda för.

I en interpellationsdebatt förra året tillät jag mig säga att som jag då såg läget, var det helt naturligt att det skulle ställas krav på skattelindring i fråga om automobilskatten, därest inte medlen kom till användning. Vi kommer nog inte ifrån, att om skattemedlen inte användes på avsett sätt, kommer skattebetalarna att mycket starkt kräva att skatterna skall sänkas. Jag tror att detta är någonting som både finansministern och bevillningsutskottet bör ta en funderrare på. Jag tror nämligen inte att det i det långa loppet går att ta ut höga skatter för ett angivet ändamål och inte låta dem komma till användning.

Nu ligger denna fråga så till för mig, att jag gärna vill avvakta och se, hur riksdagen kommer att behandla sjätte huvudtiteln i år. Mycket kommer att bero på det, och därför vill jag för dagen inte ta ställning till frågan om skattesänkningen. Men om inte riksdagen ändrar sin inställning i frågan om bilskattemedlens användning, tror jag inte det är möjligt att i framtiden uppehålla beskattningen sådan som den i dag är, utan då får den säkerligen ändras.

Jag har velat säga detta för att man eventuellt skall få litet större klarhet om vad det här gäller. Det rör sig om så avsevärda belopp, att jag för min del

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

som sagt närmast fruktar, att det utgör en belastning för framtiden.

Herr BENGTON (bf):

Herr talman! Vägfrågorna behandlas i dag i viss mån under två punkter på föredragningslistan, dels bevilningsutskottets föreliggande betänkande och dels dess betänkande nr 25, där jag egentligen hade tänkt yttra mig i dessa frågor.

Jag vill ge herr Mannerskantz rätt i att vi inom mitt parti har allt intresse av att busslinjerna på landsbygden uppehålls, men det bör beaktas — såsom herr Sjö Dahl redan tidigare har anfört — att den här föreslagna relativt ringa skattesänkningen inte kan ge några större resultat när det gäller busslinjernas möjligheter att existera. I det fallet har motionerna inte så stor betydelse som herr Mannerskantz ville göra gällande, utan vill man lämna någon hjälp i det hänseendet får man säkert gå litet grand längre.

Herr Mannerskantz säger visserligen att han i detta fall speciellt vill hjälpa landsbygden, men jag skulle tro att det största antalet bussar finns i städerna, och därför innebär förslagen i första hand en hjälp till städerna och inte så mycket till de färre bussar som trafikerar landsbygden.

De nuvarande automobilskatterna är baserade på den av härads hövding Nitelius för några år sedan företagna utredningen. Man ansåg redan då att det inte var alldeles säkert att avvägningen olika fordon emellan kunnat göras fullt riktig, men i varje fall baserades den på vägslitaget. Principiellt anser vi att största möjliga belopp bör tillföras vägväsendet, och man kan då finna det litet egendomligt, att reservanterna både nu och vid andra tillfällen vill göra ständiga prutningar. Visserligen finns det medel som inte kommer till full användning nu, men då anser jag att vi borde kunna försöka finna en gemensam linje, på det sätt som herr Andersson i Rixö nu har anfört, för att få större användning för dessa medel. Det är

väl närmast detta vi nu bör ta sikte på i stället för att redan börja sänka de belopp, som är avsedda för vägväsendet.

Då kommer man emellertid också fram till frågan, vilka investeringar man i så fall skulle kunna minska på; det har varit investeringsfrågorna som gjort att vi inte kunnat använda så stora belopp till vägväsendet som vi önskat. På den punkten blir det kanske vissa svårigheter, men då skulle man gärna vilja fråga herr Mannerskantz och hans parti: är herrarna möjligen med på att vi knappar in litet grand på bostadsbyggnad särskilt i storstäderna och i stället använder litet mera pengar till landsbygdens vägar? I så fall är det inte otänkbart att vi kan bli överens på den linjen.

Herr talman! Vi har inte ansett oss kunna stödja föreliggande förslag om sänkning av bilskatterna, utan vi menar att man i stället bör inte bara anslå pengar till vägväsendet, utan också allt mer och mer använda dem, så att vi till slut verkligen kommer att utnyttja dem helt och hållet för vägväsendet.

Därför ansluter jag mig till yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag föreställer mig, att kammarens ledamöter med stor uppmärksamhet lyssnade till det anförande, som här hölls av herr Andersson i Rixö. Om jag vågar tillåta mig att karaktärisera det, så skulle jag vilja säga, att det var inte bara ett värdefullt utan också ett vidsynt inlägg i den debatt, som vi för närvarande är sysselsatta med. Åtminstone jag hade nämligen ett intryck av att den ärade talaren lade just de aspekter på detta problem, som man måste lägga, om man inte vill förirra sig in i detaljernas snårskog.

När jag anförde siffermaterialet i mitt första yttrande, begränsade jag mig med avsikt till att tala om behållningarna i vad vi brukar kalla bilskattefonden och nämnde ingenting om reservationerna. Hade jag gjort det hade jag kommit fram till en ur min synpunkt ännu fördelaktigare beräkning.

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

Nu kompletterade herr Andersson mitt anförande på den punkten därigenom att han omnämnde reservationernas omfattning, en halv miljard kronor. Från den utgångspunkten konstaterade han, att vi vid utgången av nästa budgetår redovisar en uppsamling av bilskattemedel på, inklusive reservationerna, ungefär en miljard kronor. Denna siffra är, såvitt jag förstår, riktig. Men då reser sig bakom denna siffra det andra spørsmålet: kan det gå hur länge som helst att av människorna ta ut en sådan bilbeskattning som den vi nu har, mot bakgrunden av det förhållandet — för att nu begränsa mig till den närmast liggande tiden — att vi den sista juni nästa år har ett överskott på 1 000 miljoner kronor av dessa medel, som inte har kommit till användning? Jag ställer själv den frågan, huruvida inte medvetandet om tillvaron av sådana belopp logiskt sett måste leda till krav på en generell sänkning av bilbeskattningen. Jag understryker här med full avsikt orden »generell sänkning», därför att det på somligt håll under debatten förmenats, att den sänkning på 20 miljoner i fordonsbeskattningen, som jag förordat inte spelar någon som helst roll, då det gäller begränsningen av denna penninganhopning. Nej, detta är riktigt, men jag framhöll, att den framstöt, vi gjort rörande fordonsbeskattningen och som avser vad man kallar nyttotrafiken endast är att betrakta som *ett första steg* hän emot en generell sänkning av bilbeskattningen. Jag har försökt understryka så gott jag kunnat, och jag gör det ännu en gång, att detta är ett första steg och att vi gärna önskar gå vidare på den vägen.

Bevillningsutskottets aktade ordförande, herr Sjödahl, talade om angelägenheten av att samla i ladorna. Herr Andersson i Rixö tog också upp detta uttalande. Ja visst, herr Sjödahl, är det klokt och förtänksamt att samla i ladorna, om man bara är säker på att det ändamål, för vilket man samlar i ladorna, också blir tillgodosett med de pengar, som man samlar i ladorna. Men hur kan herr Sjödahl vara säker på att

detta inträffar? Herr Sjödahl måste förstå att det råder en viss misstänksamhet ute bland människorna. Vi hade ju en s. k. bilaccis, som skulle gå till vägväsendet, inte sant? Men riksdagsmajoriteten beslöt ju i höstas att omdöpa bilaccisen till en omsättningsskatt på motorismen, som inte skulle komma vägväsendet till godo utan ingå i den allmänna budgeten. Det är inför sådana transaktioner, som misstänksamheten växer, och, herr Sjödahl, med tillgång till så enorma belopp, som det här är fråga om, kommer kanske riksdagen inom en nära framtid att ställas inför förslag, som för i minnet just den transaktion, som omdöpningen av bilaccisen till en omsättningsskatt på motorfordon utgör.

I övrigt vill jag bara till slut, herr talman, uttrycka min tillfredsställelse över att varken herr Sjödahl eller herr Snygg ifrågasatt riktigheten av de siffror rörande medelsansamlingen, som jag här har anført.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Herr Snygg frågade, om reservanterna ansåg att beskattningen av den tyngre trafiken var för hård, och herr Sjödahl var också inne på samma fråga.

Nu är det på det sättet, att det inte finns någon obestridd utredning om hur kostnaderna för vägunderhåll och vägbyggnader skall fördelas mellan olika grupper av fordon. Herr Snygg använde uttrycket att han »tror» att det är på det och det sättet, och herr Sjödahl »fann det uppenbart» att det var på det och det sättet. Men detta är ett rent subjektivt omdöme som saknar varje underlag av något slags vetenskaplig utredning. Vi vet alltså ingenting om denna sak.

Man har i viss mån sökt sprida en smula löje över att sänkningen av skatten bara rör sig om 20 miljoner kronor och säger, att det är ett så obetydligt belopp det här rör sig om. Ja, just därför att det här rör sig om ett så ringa belopp skulle jag vilja säga, att man inte

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

alls vet någonting om huruvida inte den trafik det här är fråga om, redan betalar mer än vad den rätteligen borde göra.

Det är på grund härav som vi utan risk kan våga ställa det yrkandet, att den extra beskattningen på den yngre trafiken i första hand — såsom herr Hagberg påpekat — skall tas bort.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! I denna debatt har kommit ett inslag, för vilket inte herr Andersson i Rixö närmast är ansvarig. Redan från annat håll har man lagt statsutskottssynpunkter på hela denna sak, inte bara i fråga om fonderna och reservationerna, utan också huruvida uppsamlingen av de reserverade eller fonderade medlen över huvudet taget är lämplig eller rekommendabel. Kan vi inte spara den diskussionen, tills herr Andersson och herr Mannerskantz lagt papperen på bordet — jag ber om ursäkt att jag drar in herr Mannerskantz i sammanhanget, men herr Mannerskantz är själv skuld till det, ty han talar inte bara för lagutskottet utan minst lika ofta för statsutskottet, och vi enkla människor i bänkarna kan inte hålla reda på var han för tillfället befinner sig. Jag som enkel bevillningsutskottetsledamot vill helst slippa denna diskussion, som i detta sammanhang är fullständigt ovidkommande.

Men man har här tagit upp en sak som berör bevillningsutskottet. Om man tar upp höga skatter för ett visst angivet ändamål — i detta fall för vägarna — och dessa skatter inte används för det ändamålet, då bör man ompröva, huruvida inte skatterna bör sänkas. Jag är fullt med på den linjen, att skulle de för långsiktigt vägenderhåll och för väginvesteringar avsedda egentliga vägskatterna bli för höga, då bör de också sänkas. Det finns ingen inom bevillningsutskottet som har annan mening. Tror man att vi beskattar för beskattningens egen skull? Sprid det i den enkla valrörelsen, men försök inte sprida något sådant inom denna kammare — jag tror inte ens

att det skulle gå i andra kammaren! Men om man då skulle företa en sådan sänkning av skatterna, är det då riktigt att låta sänkningen börja med de tunga lastbilarna och de tunga bussarna? Jag har också blivit en enkel bilist på gamla dar. När jag kommer med min lilla PV 444 och möter dessa bussar eller lastbilar, då känner jag mig som en liten mygga inför elefanter. När det i äldre tider inte fanns fartbegränsning, utan man blev omkörd av dessa fordon med 80, 90 eller 100 kilometers hastighet, kände man sig ännu enklare, men också nu får man ett starkt intryck av hur de sliter på vägarna. Behövs det, herr Spetz, en vetenskaplig undersökning för att fastslå att det är de stora lastbilarna och de stora och tunga bussarna som sliter oerhört på vägarna jämfört med de små myggor till bilar, varav jag är lycklig ägare till en? Jag vet inte vad herr Nitelius byggde sin utredning på för undersökningar — det var ganska länge sedan som utredningen lades fram — men det var i alla fall på en hel del undersökningar. Deras värde kan diskuteras, men nu behandlas dessa frågor av 1953 års trafikutredning. Jag hoppas att denna utredning efter denna behandling skall kunna lägga fram förslag som kan övertyga även de Tomas tvivlare, som kan finnas i denna kammare och emellanåt förkroppsligas i herr Spetz. Om man inte gör det, får vi väl fortsätta diskussionen på denna punkt.

Nu gör man gällande att en skattesänkning för bussar och lastbilar bara är ett första steg. Men om det steget är galet, skall vi väl inte ta det — och all sannolikhet talar för att det är galet. Man bör inte ens ta det lilla galna steget utan vänta tills vi kan ta ett steg i rätt riktning.

Vidare säger man från olika håll, att vi är misstänksamma. Får vi igen pengarna för vägarna? Denna misstänksamhet kan vara en politisk dygd. Oppositionen liksom vi andra här i riksdagen är till för att föra diskussioner. Vi har klart uttalat och bundit oss för att pengarna skall användas till vägarna. Jag kommer att kämpa på samma sida som

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

herr Hagberg för att de pengar som vi samlat i ladorna — i vägfonden — skall användas för sitt speciella ändamål. Nu finns där redan åtskilliga hundra miljoner, och det blir kanske fler. Man gjorde nyss en jämförelse med de besparingar man hade gjort inom civilförsvaret. Om jag skulle fortsätta mitt bildspråk, så resonerade man där om myggor, men här är det fråga om elefanter. I förra fallet gällde det en miljon, som man kunde använda i framtiden, här gäller det hundratals miljoner. Men kom ihåg att varje utökning av väginvesteringarna kostar hundratals miljoner kronor! Och när den tiden kommer, att vi verkligen kan sätta i gång i mycket stor utsträckning, då kommer dessa hundratals miljoner att rinna bort mellan fingrarna för oss, eftersom det här gäller stora behov.

Herr talman! Jag finner anledning att inta den avvaktande ståndpunkt som bevillningsutskottet har intagit i detta ärendet. Vi avvaktar den prövning av investeringarna för vägarna på lång sikt och den prövning av motortrafikens beskattning som 1953 års utredning håller på med.

Herr SPETZ (fp) kort genmäle:

Herr talman! Med anledning av herr Sjödahls drastiska beskrivning av sin sinnesstämning, när han åker bil och blir omkörd av en mastodont till lastbil, skulle jag vilja säga, att herr Sjödahl bör ta reda på förhållandet mellan den bilskatt, som han betalar, och den skatt som betalas för långtradaren.

Herr MANNERSKANTZ (h):

Herr talman! Den närmaste orsaken till att jag begärde ordet var att min ärade vän herr Bengtson sade, att hans motivering för att han inte ville minska skatten för bussarna och lastbilarna var, att det gör så litet.

Jag skall lova att inte justera bort ett ord av vad jag sade i mitt förra anförande. Där kan herr Bengtson finna, att jag framhöll, att bilskatten inte är någon avgörande sak annat än när det står och

väger för en busslinje i en glesbygd. Då kan även 400 eller 500 kronor vara droppen som gör att utgifterna rinner över och leder till att busslinjen läggs ned. Den omständigheten, att man inte kan göra så mycket som man skulle vilja göra, är inte något skäl till att avstå från att göra något mindre, som går i samma riktning.

När herr Bengtson talar om att man bör koncentrera sig på att få flera vägar byggda, vill jag säga att jag har väckt två motioner, som väl kommer upp vid behandlingen av sjätte huvudtiteln, den ena om att få ta i anspråk betydligt högre belopp för vägkostnaderna och den andra om att påskynda permanentbeläggningen. Men vi får väl, som herr Sjödahl sade, vänta med resonemangen i dessa frågor, tills vi kommer dit. Jag har dock levat som herr Bengtson lärt.

Man säger att det är fel att minska skatten för bussarna och lastbilarna. Men när jag och mina medmotionärer övervägde vad vi kunde göra för att komma till rätta med den höga bilbeskattningen, sade vi oss att man åtminstone borde göra något som gick ut på att lindra det för den verkliga nyttotrafiken. Vi har således inte nu föreslagit hjälp till herr Sjödahl och andra som har lyxbilar. Herr Sjödahl behöver inte någon bil och kan gott betala skatt för bilen utan att skadan blir större än nyttan. Just för bussarna och lastbilarna, som representerar nyttotrafik, behövs en skattelättnad, och på grundval därav lade vi fram vårt förslag. Det är en motivering som bör uppskattas av dem som tänker på den nationalekonomiska balansen.

Sedan tycker jag, att herr Sjödahl inte bör använda uttrycket »samlar» i ladorna. Här samlas inte i några lador, utan pengarna rent av försvinnas för motorfordonsägarna — förskingras, säger man i andra sammanhang. När vi behöver pengarna, finns det ingenstans att ta dem. Då måste man, som herr Andersson i Rixö sade, skaffa dem på nytt igen.

Vi är inte så många högermän i första kammaren för närvarande, men vi vet att vi blir flera vad det lider. Eftersom vi är så få, måste vi uppträda även vid

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

andra tillfällen än vid behandling av utlåtanden från utskott, där vi sitter. Eftersom vi är färre, måste var och en av oss göra litet mera. I det stora mäktiga socialdemokratiska partiet har man däremot flera potentater, som kan företräda partiets uppfattning i de olika frågorna.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag tycker nog, att herr Sjödahl gick en smula väl långt i sina försök att utplåna sig själv, då han framställde sig som en »enkel bevillningsutskottsledamot». För att ytterligare poängtera sin blygsamma status talade han om sin »lilla bil», i vilken han kände sig som en »mygga» bland »vägarnas elefanter». Jag började verkligen undra, hur långt herr Sjödahl tänkte gå i sitt bildspråk. Hade han för avsikt att helt försvinna ur sinnevärlden? Nå, så galet var det ju inte. Alla vet vi ju förresten vilken högst betydande man herr Sjödahl är. Han är bevillningsutskottets ordförande och är av betydelse inte bara där, utan också i riksdagens talarstol — ja, även i sin lilla bil PV 444, som han berättade för oss, att han var den lycklige ägaren av.

Herr Sjödahl fann det emellertid inte vara passande att denna debatt fick inslag av statsutskottsdebatt. Och dock ägnade han större delen av sitt senaste anförande åt en argumentation, som helt och hållet låg på statsutskottsplanet och endast snuddade vid de traditionella bevillningsutskottssynpunkterna på detta spörsmål.

Herr Sjödahl förebrädde herr Mannerskantz för att denne även uppträdde i andra spörsmål än dem, som ligger under andra lagutskottets domvärjo, där herr Mannerskantz är en ambitiös och, såvitt jag vet, av utskottet utomordentligt högt skattad medlem. Men, såvitt jag förstår, fuskar herr Sjödahl för sin del något i konstitutionella spörsmål i denna skattedebatt, då han karakteriserade den argumentation, som borde föras i riksdagens första kammare, såsom anorlunda och av annan tyngd än den, som riksdagens andra kammare är van

vid eller bör hålla till godo med. Detta synes mig vittna om riktigheten i den misstanke, jag alltid har hyst, nämligen att herr Sjödahl är en varm anhängare av första kammarens bestånd nu och för all framtid och under alla omständigheter.

Nå, herr talman, detta var emellertid några mycket perifera anmärkningar. Det centrala i detta problem är naturligtvis medvetandet om förefintligheten av dessa väldiga medel, vilka riksdagen håller på att förlora greppet över. Jag vill understryka vad som här har sagts, bl. a. av herr Andersson i Rixö, att vi vid slutet av nästa budgetår torde ha en uppsamling av medel i bilskattefonden plus reservationerna, sammanlagt uppgående till ungefär en miljard kronor, som vid den tidpunkten icke har kommit till användning för det svenska vägväsendet. Kan verkligen den svenska riksdagen utan reaktion finna sig i ett sådant tillstånd — denna riksdag, som i andra sammanhang är så utomordentligt noga i sin granskning av alla de spörsmål, vilka sammanhänger med budgeten, och som därvidlag upprätthåller en tradition, som är utomordentligt stark, måhända till skillnad från vad som är fallet i vissa andra parlament? Den svenska riksdagens stora och förpliktande tradition är ju att hålla sin hand över pengarna på ett annat sätt än vad man kanske praktiserar i inte så få andra riksförsamlingar.

Herr ANDERSSON, KARL, (s):

Herr talman! Jag begärde ordet för ett kort genmäle till herr Sjödahl.

Jag är medveten om att jag begick ett brott mot etiketten, när jag lade mig i denna diskussion, som berör bevillningsutskottet. Det är ju så, att statsutskottet behandlar utgifterna och bevillningsutskottet inkomsterna. Såvitt jag förstår, är det emellertid två sidor av samma sak — utgifter och inkomster — och dessa kan väl vara ungefär lika viktiga. Jag hoppas att jag inte på något sätt dragit ned bevillningsutskottets anseende genom att jag framförde statsutskottssynpunkter på utgiftssidan.

Om sänkning av fordonsskatten å lastbilar m. m.

Det glädde mig emellertid att herr Sjö Dahl i slutet av sitt anförande förklarade, att han är av samma uppfattning som herr Hagberg m. fl. att pengarna skall gå till vägarna. Jag vill endast beklaga, att herr Sjö Dahl inte befann sig på samma sida vid höstriksdagen, när vi behandlade en mycket viktig fråga rörande bilskattepengarna. Men jag hoppas, att vi hädanefter kommer att finna herr Sjö Dahl på den rätta sidan, ty jag är alltid glad, när någon sig omvänder och bättrar.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! På det sista kan jag omedelbart svara, att jag icke har mig omvänt eller bättrat i detta avseende. Om herr Andersson i Rixö hade ägnat samma uppmärksamhet som åt detta betänkande åt ett senare betänkande, nämligen nr 25, hade han funnit, att jag icke mig omvänt eller bättrat. Man måste läsa samtliga handlingar till punkt, innan man kan bedöma bevillningsutskottets ställning i dessa frågor, herr Andersson i Rixö!

Beträffande herr Mannerskantz måste jag säga, att jag alltid blir glad, när han uppträder. Det är en frisk ton i hans anföranden, jag vill inte säga från vildmarken men från den svenska landsbygden, och jag lyssnar alltid med intresse. Jag hoppas därför, att herr Mannerskantz trots min lilla anmärkning inte låter sig i något avseende avskräckas utan fortsätter sin käcka diskussionsmetod i kammaren.

Herr Mannerskantz talar om att hjälpen åt bussarna endast skulle vara en droppe. Det visar sig, att denna droppe i herr Mannerskantz uträkning blir 400 å 500 kronor per buss. Efter min uträkning hade det för en fem tons buss blivit ungefär 30 kronor. Om 400 å 500 kronor är en droppe, så misstänker jag, att herr Mannerskantz och vi inte ens med mikroskop kan upptäcka dessa 30 kronor.

Jag lyssnade med intresse också till herr Hagbergs trevliga anförande. Jag fick därmed ännu en anledning att gläd-

ja mig över att han kommit över till denna kammare. Hans debattkonst pryder kammaren. Men herr Hagberg och jag, liksom herr Andersson i Rixö och jag, är ense om att riksdagen skall ha sin starka hand över pengarna. Jag erinrar mig, att den första uppsats jag skrev i Tidskriften Tiden för omkring 35 år sedan var just en recension över en avhandling av dåvarande docenten Rexius, som talade om den svenska riksdagens stigande makt och myndighet, just därför att den höll handen över pengarna. Denne konservatieve docent och statsrättslärare hade mitt fullständiga instämmande när det gällde hans vetenskapliga ställningstagande och det patos som fyllde honom när det gällde riksdagens väg till makt och myndighet. Jag vill för min del bestämt hålla på att riksdagen skall stå fast i denna sak. Har vi en gång anslagit och genom skatter tagit ut pengar för vägarna, skall de användas till dessa vägar. Om det är så, att de på lång sikt inte kan användas för det ändamålet, måste vi bestämt överväga att sänka skatten, men jag tror att det kommer att finnas full användning för dessa pengar, när man i större utsträckning än just nu kan ta itu med vägarnas upprustning.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu förevarande betänkandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Hagberg begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 16, röstar

Ang. beskattningen av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelse

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 88;
Nej — 40.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 17, i anledning av väckta motioner angående bestämmelser om investeringsfonder för elektriska distributionsföreningar, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. beskattningen av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelse

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 19, i anledning av väckta motioner om ändrade regler för beskattning av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelse.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 80 av herr *Uno Olofsson* m. fl. och II: 100 av herr *Östlund* m. fl., vari hemställdes, att riksdagen måtte antaga i motionerna införte förslag till lag angående ändring av 22 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) jämte anvisningar;

2) de likalydande motionerna I: 136 av herrar *Sundin* och *Bengtson* samt II: 172 av herr *Nilsson* i Tvärålund m. fl., vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av skattelagstiftningen från och med 1 januari 1958, att beskattningen av skog som försålles i samband med upplåtelse av dispositionsrätten till marken måtte bringas i överensstämmelse med vad som nu gällde vid avyttring av skog i samband med avyttring av skogsmark, samt att ifrågavarande ändring av skattelagstiftningen måtte ges en femårig retroaktiv verkan.

Syftet med de föreliggande motionerna var att åstadkomma gynnsammare regler för avdrag för värdeminskning av skog i de fall, då skog måste avverkas till följd av att mark ianspråktagits för obegränsad tid för vattenuppdämning, framdragande av ledning eller anläggande av väg eller annat liknande ändamål. Avsikten var, att i sådana fall samma värdeminskningssavdrag skulle få åtnjutas som vid försäljning av skog i samband med försäljning av marken.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på anförda skäl hemställt,

1) att de likalydande motionerna I: 80 av herr *Uno Olofsson* m. fl. och II: 100 av herr *Östlund* m. fl. med förslag till lag angående ändring av 22 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) jämte anvisningar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; även som

2) att de likalydande motionerna I: 136 av herrar *Sundin* och *Bengtson* samt II: 172 av herr *Nilsson* i Tvärålund m. fl. om ändring av principerna för beskattning av ersättningar för skog, som tvångsvis försäljes i samband med upplåtande av nyttjanderätt till skogsmarken, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herrar *Hagberg*, *Niklasson*, *Bengtson*, *Vigelsbo* och *Magnusson* i Borås, vilka dock ej antytt sin mening.

Herr OLOFSSON, UNO, (fp):

Herr talman! Den fråga, som nu ligger på riksdagens bord är ingen ny fråga

Ang. beskattningen av skogsinkomster i samband med vissa markupplåtelser ga, utan en gammal fråga såväl för riksdagen som för de olika skattemyndigheterna. Redan den 25 januari 1954 hemställde RLF och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund hos Kungl. Maj:t om ändringar i gällande bestämmelser i förevarande hänseende, och samma år var frågan föremål för riksdagens prövning. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 23 framhöll 1954 års bevillningsutskott, att frågan kunde ställas, huruvida reglerna för beskattningen av ifrågakvarande skogsintäkter var tillfredsställande. Uppvaktningar har vid flera tillfällen också skett hos vederbörande statsråd såväl från länsstyrelser som från de av ärendet berörda särskilt från Norrland. Frågan har också varit föremål för behandling i finansdepartementets rättsavdelning, där man t. o. m. kommit så långt att man framlagt vissa förslag till frågans lösning. Men tiden har gått, och ingenting har hänt.

Vi bör i alla fall komma ihåg, att allteftersom dammbyggnaderna och kraftverksutbyggnaderna fortsätter, kommer fler och fler markägare i farozonen, och fler och fler tvingas mot sin vilja sälja sin jord och sin skog. Man kan inte komma undan det faktum, att här råder ett tvångsläge, där den enskildes rätt och ekonomi och intressen måste få vika för det samhälleliga. Den skog, som här av olika anledningar eller genom vattenrättsdomstols utslag måste tvångsförsälas, omfattar betydande arealer. Det finns en del fastigheter i bl. a. Storumans regleringsföretag, där minst 50 hektar kommer att drabbas. Det gäller utomordentligt god skogsmark, och det är en betydande mängd skog som här måste försälas. Skulle det försäljningsnetto, som då uppstår, komma att drabbas av nuvarande skatteregler, förstår vi att en stor del av försäljningssumman för den egendom, som vederbörande här mot sin vilja måste försälja, kommer att återgå till samhället. Det kan inte vara rimligt att så skall ske.

Att frågan är svår att bemästra är tydligen alldeles riktigt. Detta är väl också den närmaste orsaken till att be-

villningsutskottet i år föreslår, att de skattelagssakkunnigas utredning skall inväntas, innan några ändringar i bestämmelserna vidtas. Syftet med årets motion har också i främsta rummet varit att få denna fråga ytterligare aktualiserad. Det är knappast någon som har trott, att en vanlig enkel motion om en lagändring skulle komma att vinna kammarens bifall, och jag har därför, herr talman, inte något yrkande i dag. Jag vill till detta mitt inlägg bara foga den förhoppningen, att när skattelagssakkunnigas förslag, som vi nu väntar på, blir klart, skall de förslag, som därav kan föranledas, inte fördröjas, utan att Kungl. Maj:t, så fort som möjligt är, kommer med en proposition i ärendet.

Häri instämde herr *Hagberg* (h).

Herr *SUNDIN* (bf):

Herr talman! Motionerna 136 i första kammaren och 172 i andra kammaren aktualiserar frågan om ekonomiska följdverkningar i skattehänseende särskilt i de bygder, där kraftverksbyggandet pågått och pågår. Den enskilde får här vid byggandet av kraftverk, regleringsdammar, ledningar och vägar i många fall för all framtid frånhända sig nyttjanderätten till stora markområden. När det gäller beskattning av från sådant område avverkad skog är nuvarande skattebestämmelser lång ifrån skäliga. När det däremot gäller beskattning av för detta ändamål försäld fastighet eller markområde är bestämmelserna enligt mitt förmenande rättvisa. Upplåter en markägare nyttjanderätten för all framtid och därmed all skogsavkastning, bör här vidtagen avverkning i rättvisans namn i skattehänseende likställas med de normer, som då rådande beträffande försäljning av marken. Motionerna utgör försök att åstadkomma en större rättvisa i denna fråga.

Personligen har jag den uppfattningen, att de rådande skattenormerna på detta område är lika absurda, som om en ägare av en bostadsfastighet finge skatta för det belopp han utfår på brandförsäkringen, om hans fastighet

Ang. beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar

brinner ned. Det är ungefär likartade fall, om en fastighet brinner ned eller om ett markområde till följd av kraftverksbygge, något som nu sker, dränks av vatten och markområdets värde därigenom för all framtid spolieras.

I utskottets skrivning sägs att denna fråga tidigare varit uppe till behandling, och man påpekar också att frågan bragts under Kungl. Maj:ts prövning. Det är i och för sig riktigt att så skett, och här kan väl en person, som är intresserad för dessa frågor, endast undra, varför det under denna tid icke åstadkommits större resultat än som skett.

Ett av utskottet gjort påpekande bör i detta sammanhang bli påtalat. Utskottet skriver i en passus: »Utskottet kan härvidlag nöja sig med att påpeka att beskattningsfrågan inte kan undgå att påverkas av om den skattskyldige — måhända med lejd arbetskraft — avverkat skogen eller om den försålts på rot.» Jag ställer den frågan, vad utskottet har för tanke bakom denna skrivning. I realiteten bör det väl bedömas på det sättet, att om skogen försålts på rot eller på annat sätt, är det väl rotvärdet som skall bli fritt från beskattning, och med de normer, som här finns, bör det väl inte möta några större svårigheter att nå rättvisa på detta område.

Jag noterar med tillfredsställelse att utskottet har erfarit att skattelagssakkunniga redan under våren kommer att ha sin utredning färdig. Det har sagts mig att det var för cirka två månader sedan som de sakkunniga började bearbeta denna fråga, och det är väl liktydigt med den tidpunkt, då motionerna i detta ärende lades fram. Jag vill uttala den förhoppningen, att de sakkunniga, när de bereder denna viktiga fråga, tar hänsyn till vad som har framförts i motionerna och särskilt till vad där talats om retroaktiv verkan.

Herr talman! Jag ber till slut att få uttala den förhoppningen, att den omtalade utredningen skall bli klar under våren och att finansministern vad beträffar såväl remisserna som övrig behandling av ärendet förfar så, att det kan föreläggas nästa års riksdag för beslut.

I detta anförande instämde herr *Gustafsson* (bf).

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! Det har inte gjorts något yrkande av någon av motionärerna, utan man har endast uttalat förhoppningar om att motionerna skall uppmärksammas vid ärendets fortsatta behandling. Jag får då för min del uttala den förhoppningen, att man därvid också måtte ta hänsyn till de synpunkter som bevillningsutskottet har anfört i sitt betänkande. Utskottet ställer ju sig välvilligt till tanken i motionerna. Jag hoppas att det skall bli möjligt att efter den utredning, som kommer att färdigställas i vår, snarast möjligt framlägga ett förslag.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 20, i anledning av väckta motioner om översyn av normerna för värdering av naturaförmåner vid taxering för inkomstskatt;

nr 21, i anledning av väckta motioner om ändring av förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst; och

nr 22, i anledning av väckta motioner om rätt att vid taxering till skatt i vissa fall åtnjuta avdrag för anslutningsavgift till elektriska distributionsföretag.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Ang. beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 23, i anledning av väckta motioner om utredning rörande beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar.

Ang. beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 2 av herr *Lundström* och fru *Gärde Widemar* samt II: 2 av herr *Carlsson* i Stockholm m. fl. hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att beskattningen av priser vid tävlingar av i motionerna exemplifierat slag måtte bli föremål för utredning.

Utskottet hade i det nu förevarande betänkandet på åberopade grunder hemställt, att de likalydande motionerna I: 2 av herr *Lundström* och fru *Gärde Widemar* samt II: 2 av herr *Carlsson* i Stockholm m. fl. om utredning rörande beskattningen av priser vid vissa lotteribetonade tävlingar icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Innan denna motion slaktas vill jag konstatera, att jag sällan har läst en motivering för ett utskottsutlåtande som så klart har understrukt behovet av ett bifall till motionen. Utskottet fastslår ju i sitt utlåtande att det här kan vara fråga om tävlingar av mycket skiftande art och att likaledes prisernas storlek och beskaffenhet kan vara mycket olika. Det kan därför vara mycket svårt att bedöma vilka skattebestämmelser som skall tillämpas eller om tävlingen över huvud taget skall beskattas. Utskottet konstaterar därför enligt min uppfattning att det här finns behov av ett klarläggande.

Utskottet avstyrker i alla fall motionen framför allt med hänvisning till att man vill avvakta några avgöranden i högsta instans som är att emotse inom en nära framtid. Personligen har jag den uppfattningen att de problem som det här gäller inte kan lösas genom några prejudicerande domstolsutslag. Det kommer nämligen i praktiken alltid att bli mycket svårt att utan domstols prövning kunna klart klassificera olika typer av tävlingar, som det kan vara fråga om. Man behöver därför få till stånd en ordentlig kartläggning av hela frågekomplexet och en enklare regel som lättare kan förstås

av alla. Det är också detta som har varit syftet med vår motion.

Utskottet motsätter sig inte principiellt denna tanke. Man går dock inte in på den saken, utan vill avvakta nyssnämnda utslag innan man beslutar om särskild utredning.

Jag har, herr talman, intet yrkande men vill framföra två önskemål. För det första önskar jag att inte också denna fråga måtte hänskjutas till skattelagssakkunniga. De dignar väl redan under början av alla de uppdrag som de fått, och väntetiden för lösningen av de frågor, som skall behandlas av denna sakkunnigutredning, blir troligen mycket lång. Mitt andra önskemål är att man inom regeringen måtte ta ett initiativ för att försöka få till stånd ett klarläggande av problemet och tillskapande av en enklare regel för beskattning av sådana här tävlingar, till exempel när Radiotjänst som pris bjuder folk på en resa. Jag skulle önska att man igångsatte en sådan utredning redan innan de väntade prejudicerande domstolsutslagen faller. Det kan ju dröja ganska länge innan de kommer, och under tiden kan nya sådana här problem uppstå. Hela komplexet är av sådan art att det bör kunna utredas oberoende av de väntade domstolsutslagen.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Såsom utskottet påpekat, brukar ju riksdagen, när man har att motse ett avgörande inom högsta instans, alltid vänta för att se, hur högsta instans tolkar gällande lagstiftning, innan man föreslår en utredning. Det är ju mycket möjligt att detta avgörande i högsta instans kan komma att utfalla så, att saken därmed får anses klargjord och att det då inte kommer att behövas någon ytterligare utredning.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt.

Om upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 24, i anledning av väckt motion om vidgad rätt till avskrivning av kostnader för ekonomibyggnader å jordbruksfastighet, bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Om upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 25, i anledning av väckta motioner angående upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 374 av herr *Sundelin* m. fl. och II: 454 av herr *Ohlin* m. fl., vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta

1) att som ett led i avvecklingen av den nu utgående omsättningsskatten på motorfordon denna skulle reduceras med 50 procent och att denna sänkning skulle träda i kraft snarast efter riksdagens beslut; samt

2) att ur omsättningsskatten på motorfordon härflytande medel med ingången av budgetåret 1957/58 skulle redovisas å automobilskattemedlens specialbudget och därigenom reserveras för vägändamål; ävensom

II) motionen II: 461 av herrar *Carlsson* i Stockholm och *Königson*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att avskaffa omsättningsskatten på motorfordon och att detta beslut skulle träda i kraft snarast möjligt efter riksdagens ställningstagande.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt,

1) att motionen II: 461 av herrar *Carlsson* i Stockholm och *Königson* icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 374 av herr *Sundelin* m. fl. och II: 454 av herr *Ohlin* m. fl., såvitt motionerna avsåge sänkning av omsättningsskatten å motorfordon, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att de likalydande motionerna I: 374 av herr *Sundelin* m. fl. och II: 454 av herr *Ohlin* m. fl., i vad motionerna ej behandlats under punkt 2, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motiveringen hade utskottet anfört bland annat:

»Även vid frågans behandling av föregående års riksdag framfördes motionsvis yrkanden att omsättningsskattemedlen skulle redovisas å den särskilda bilskattebudgeten. Bevillningsutskottet yttrade i anledning därav, att om man ersatte den särskilda investeringsavgiften med en omsättningsskatt, som till sin allmänna uppläggning inte skilde sig från konsumtionsskatter på andra områden, övertvägande skäl talade för att skatteinkomsterna tillfördes den allmänna budgeten. I de förevarande motionerna har inte framförts några nya synpunkter på frågan, som kan ge utskottet anledning att frånga den tidigare intagna ståndpunkten till skattens budgetmässiga redovisning, varför utskottet anser sig böra avstyrka de likalydande motionerna I: 374 och II: 454 även i denna del.»

Reservationer hade anförts

I) av herrar *Spetz*, *Söderquist*, *Strandh*, *Stenberg* och *Rydén*, vilka ansett

dels att utskottet under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 374 av herr *Sundelin* m. fl. och II: 454 av herr *Ohlin* m. fl. bort under punkten 2 hemställa, att riksdagen måtte antaga i reservationen infört förslag till förordning angående ändring av förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall;

dels att det nyss återgivna stycket i utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Om upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

»Det har varit en sedan länge av statsmakterna accepterad regel att de intäkter som inflyter genom beskattning av bilismen skall tillföras automobilskattemedlens specialbudget och därmed komma vägväsendet till godo. Som ett uttryck härför tillfördes den s. k. vägbudgeten exempelvis inkomsterna av den särskilda investeringsavgift (bilaccis), som uttogs närmast före införandet av den nuvarande omsättningsskatten å motorfordon. Den omständigheten att den särskilda investeringsavgiften (bilaccisen) i huvudsakligen formellt hänseende omvandlats till en omsättningsskatt borde inte utgöra anledning till ändring i detta hänseende. Inte heller den omständigheten, att automobilskattefonden, som har att bära de kostnader som bilismen förorsakar vägväsendet, för närvarande inrymmer icke oväsentliga reserver, kan rimligtvis åberopas som ett hållbart skäl för undandraga vägbudgeten här ifrågasvarande bilskattemedel. Det föreligger nämligen betydande krav på vägväsendets fortsatta utbyggnad och upprustning. Hänsyn bör även tas till möjligheterna att hålla en något reducerad skattenivå för bilismen.

Det synes därför utskottet naturligt, att även de intäkter som härflyter från omsättningsskatten å motorfordon tillföres automobilskattemedlens specialbudget. Utskottet tillstyrker alltså bifall i denna del till de likalydande motionerna I: 374 och II: 454.»

dels ock att utskottet bort under punkten 3 hemställa, att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 374 och II: 454 måtte uttala, att intäkterna av omsättningsskatten å motorfordon skulle tillföras automobilskattemedlens specialbudget;

II) av herrar *Gustaf Elofsson, Bengtson* och *Vigelsbo*, vilka ansett, att nyssnämnda stycke i utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»I och för sig anser utskottet det inte självskrivet att alla medel, som på olika sätt inflyter från beskattningen av motorismen endast användes till vägväsendet. I fråga om uttagandet av omsättnings-

skatt kan enligt utskottets mening inte motorfordonen påräkna en privilegierad ställning gentemot andra varor. Såsom utskottet redan påpekat har antalet bilar under senare år stigit mycket starkt. Detta kräver en betydligt mer omfattande upprustning av vårt vägväsende än vad som hittills förekommit. När andra nödvändiga investeringsobjekt, t. ex. bostadsbyggandet, blivit någorlunda tillgodosedda, bör vägväsendet bli föremål för en grundlig upprustning. Då tidpunkten för denna upprustning icke synes alltför avlägsen är det angeläget att trots de redan reserverade medlen ytterligare medel tillföres vägväsendet. Principiellt anser utskottet sålunda att mesta möjliga medel bör tillföras vägväsendet. Då emellertid riksdagen beträffande ifrågasvarande omsättningsskatt på motorfordon tagit ställning till frågan för endast några månader sedan och därvid beslutat att medlen skall tillföras den allmänna budgeten vill utskottet för närvarande inte påyrka att detta beslut upphäves. Utskottet vill emellertid fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på betydelsen av att ytterligare medel ställes till vägväsendets förfogande och att sålunda även omsättningsskatten på motorfordon tillföres automobilskattemedlens specialbudget.»

III) av herrar *Hagberg* och *Nilsson* i Svalöv utan angiven mening.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Vi har ju redan avverkat den debatt, som skulle kunnat uppstå i samband med detta betänkande, varför jag skall inskränka mig till att bara säga några få ord.

Om en gång i framtiden en vetenskapsman skulle ta sig före att undersöka riksdagens historia under senare år, torde han i behandlingen av bilbeskattningen och frågan om dessa medels användning få ett verkligt skolexempel på principer och löften som brutits, ståndpunktstaganden som ändrats och över huvud taget en ryckighet i hela beskattningen.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den reservation, nr 1, som är fogad

Om upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

till utskottets förevarande betänkande och som avser punkterna 2 och 3 samt i fråga om motiveringen det sista stycket i utskottets betänkande.

Herr **BENGTSON** (bf):

Herr talman! På grund av den debatt, som fördes vid behandlingen av bevillningsutskottets betänkande nr 16, skall jag inskränka mig till att anföra några principiella synpunkter på den skatt, som vi här diskuterar, d. v. s. omsättningsskatten på bilar.

Var och en är medveten om att det är mycket svårt att avväga vad man egentligen skall och bör beskatta. Vi vill i princip tillåta ett i görligaste mån fritt konsumtionsval. Vi är kanske alla eniga om att man inte bör beskatta nödvändiga livsmedel, men däremot bör ta ut skatt på gifter såsom alkohol, tobak o. s. v. När det gäller andra varor är det svårare att dra gränsen. Jag har här i kammaren vid något tillfälle uttalat min förvåning över att man ansett sig kunna beskatta klassisk musik.

Om bilbeskattningen cirkulerar en mängd ovederhäftiga rykten. Man slår ihop olika avgifter och skatter och får ett mycket stort belopp. Till skillnad från vad som gäller på andra områden har emellertid motorismen en specialbudget. Vad som egentligen kallas för skatter borde därför, i den mån pengarna användes till vägarna, i stället benämnas vägvgifter, ty dessa medel föres inte till den allmänna budgeten för att där användas till andra ändamål. Den beskattning som förekommer när det gäller bilarna har nästan helt och hållet förts till vägarna. Vi har haft en bilaccis tidigare, som inte gick till vägarna, men det var ett undantag. Den senast beslutna investeringsavgiften på motorfordon har sålunda tillförts vägväsendet.

Men vilken motivering har man egentligen för att bilarna inte skall beskattas? Det är rätt märkligt, hur många olika skäl som anföres häremot. Men vi bör då erinra oss att vi haft en omsättningsskatt på de flesta varor. T. o. m. den som

köpte en bok i en bokhandel fick betala omsättningsskatt. Resultatet av det resonemang, som föres från olika håll i fråga om bilbeskattningen, kan bli att det anses rimligt, att man betalar omsättningsskatt på en bibel men inte på en bil. Men då det nu är så, att man kan beskatta andra varor, finns det ingen anledning att säga att bilarna är någonting som bör undantagas från beskattning. Enligt min mening bör alltså i princip en bil kunna beläggas med omsättningsskatt lika väl som andra varor.

Däremot kan vi diskutera, vartill bilskattepengarna skall användas. Vi har ett verkligt bärande skäl — som berördes redan vid behandlingen av bevillningsutskottets betänkande nr 16 — för att dessa medel skall användas till vägarna. Vägväsendet är inte i ett sådant skick, att vi kan låta det vara som det är, utan vi måste försöka förbättra våra vägar åtskilligt. Därför borde dessa medel tillgodoföras vägväsendet i stället för — såsom man nu tänker sig — den allmänna budgeten.

Jag skall inskränka mig till det anförda och vill, herr talman, sluta med att säga att orsaken till att vi inskränkt oss till att avge en reservation i fråga om motiveringen är att någonting annat skulle vara föga realistiskt. Riksdagen har bara för några månader sedan beslutat, att dessa medel skall föras till den allmänna budgeten. Vi anser därför att det knappast finns någon anledning att nu yrka på en ändring av det fattade beslutet.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den av herr Gustaf Elofsson m. fl. avgivna reservationen.

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! Denna omsättningsskatt har tillkommit som ett komplement till investeringsavgiften. Investeringsavgiften drabbar ju alla de investeringar, som industrien, handeln och jordbruket gör. Man har genom detta ingrepp velat begränsa investeringarna. Det är då tämligen rimligt att man ingriper också för att begränsa investeringarna av bilar och motorecyklar. Det är ju här ändå till

Om upphävande av omsättningsskatten å motorfordon m. m.

överbäggande del fråga om en konsumtionsinvestering. Jag vill erinra om att långtidsutredningen har räknat med en fördubbling fram till 1960 av antalet personbilar och i det närmaste en fördubbling av den privata konsumtionen i kronor räknat, då det gäller bilar, upp till ett belopp av 2,5 miljarder per år. Under sådana omständigheter kan det väl vara rimligt, att man ingriper även på detta område, i all synnerhet som det också pressar vår valuta mycket hårt inte bara genom importen av utländska bilar utan också genom importen av drivmedel och ersättningsdelar till de importerade utländska bilarna. Vi har ju ett överskott av import, jämfört med exporten. Alla skäl talar för att man på detta område gör ett försök att åtminstone göra expansionen långsammare — att stoppa upp den är det nog ingen, som vill försöka sig på. Det visar sig också, att detta med de medel som vi använt i det stora hela har lyckats. Det är 125 000 å 130 000 bilar som inregistrerats årligen under de tre sista åren.

En ledamot talade nyss om att det var ryckighet i våra beskattningsregler på detta område, och det har det kanske varit, då vi har prövat oss fram för att hitta en form. Denna utveckling kom över oss så plötsligt och överväldigande, att man inte ögonblickligen fann de lämpliga åtgärderna, men jag tror att man i det stora hela har funnit dem nu. Men nu vill den ärade talaren införa en ny ryckighet. Vi beslöt detta i november 1956, och så inbjuder man denna kammarare till den ryckigheten att redan nu i mars 1957 upphäva beslutet och ge sig in på nya regler. Jag tror inte att vi skall leka Hoppjerka på detta område.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas dels särskilt angående varje punkt av utskottets i förevarande betänkande gjorda hemställan och dels särskilt rörande utskottets motivering.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i punkten 1 hemställt.

Sedermera gjorde herr talmannen enligt de beträffande punkten 2 förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i nämnda punkt hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i motsvarande del av den av herr Spetz m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med överbäggande ja besvarad.

Herr Spetz begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 25 punkten 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i motsvarande del av den av herr Spetz m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr Spetz begärde röst-räkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 97;

Nej — 29.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vidare gjordes i enlighet med de i fråga om punkten 3 förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefatta-

Om upphävande av elskatteförordningen

des i motsvarande del av den av herr Spetz m. fl. vid betänkandet anförda reservationen; och förklarades den första propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Vidkommande motiveringen, yttrade nu herr talmannen, hade yrkats 1:o) att sista stycket i utskottets yttrande skulle godkännas; 2:o) att nämnda stycke skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av herr Spetz m. fl. avgivna reservationen; samt 3:o) att stycket skulle godkännas med den avfattning, som föreslagits i herr Gustaf Elofssons m. fl. reservation.

Därefter gjordes propositioner enligt berörda yrkanden; och förklarades propositionen på godkännande av utskottets yttrande i förevarande del vara med övervägande ja besvarad.

Om upphävande av elskatteförordningen

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 28, i anledning av väckta motioner om upphävande av elskatteförordningen.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 316 av herr *Sveningsson* och II: 386 av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen)

Härigenom förordnas, att förordningen den 1 juni 1951 om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen) skall upphöra att gälla vid utgången av juni månad 1957.

Utskottet hade i det nu fördragna betänkandet på anförda skäl hemställt, att de likalydande motionerna I: 316 av herr *Sveningsson* och II: 386 av herr *Magnusson* i Tumhult m. fl. om upphävande av elskatteförordningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anmälts av herrar *Hagberg*, *Spetz*, *Söderquist*, *Nilsson* i *Svalöv*, *Strandh*, *Anderson* i *Sundsvall* och *Stenberg*, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag har tillsammans med några kamrater i utskottet avgivit en blank reservation, och i anledning därav ber jag att få säga några få ord.

Vi har inom den meningsriktning som jag tillhör självfallet inte frånträtt den inställning till elskatteförordningen som vi sedan flera riksdagar tillbaka har hävdad. Vi har försökt att efter förmåga påvisa det oriktiga i en skattelagstiftning av denna karaktär, och man skulle ju kunna säga att vi nått ett litet resultat därutinnan att lagstiftningen sedan år 1951 har förändrats på det sättet, att hushållsförbrukningen numera är undantagen. Beskattningen kvarstår emellertid för industriförbrukningen. Att vi vid detta tillfälle inte har fortsatt på den linje som vi har hävdad, beror alltså inte på någon ändring av vår principiella inställning till dessa spörsmål. Den vidhåller vi, och vi kommer att göra vad vi kan för att få ändringar och modifieringar i denna beskattning, utmynnande i dess avskaffande så småningom, men för ögonblicket har vi inte ansett oss böra driva detta krav.

Vi menar nämligen, herr talman, att i det stora komplex av beskattningsåtgärder, som för närvarande är i kraft här i landet och som ensidigt riktar sig mot produktionslivet, mot näringslivet, finns det andra som enligt vårt bedömande är av mer ödesdiger innebörd för näringslivet än denna speciella beskattning. Jag tänker då självfallet på den s. k. tillfälliga höjningen av beskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar, jag tänker på skärpningen i fråga om avskrivningsreglerna och jag tänker på skärpningen i fråga om lagervärderingsreglerna. Dessa ting anser vi vara av sådan beskaffenhet, att de bör få prioritet, när man går till en begränsning i eller avveckling, såsom vi hoppas, av hela det komplex av mer el-

ler mindre s. k. tillfälliga skatter, som under de senare åren har införts, skatter vilka, såsom jag sade, fått en ensidig inriktning mot produktionen.

Det är mot bakgrunden av en sådan bedömning som vårt ståndpunktstagande bör ses. Jag har velat lämna detta lilla meddelande och har, herr talman, intet yrkande.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Jag skulle kunna nöja mig med att blott yrka bifall till utskottets betänkande. Men jag vill ändå tillåta mig den lilla reflexionen att när man här varnar för ett ensidigt framgående för att beskatta och försvåra produktionen, så fick vi ett exempel för en stund sedan på hur föga konsekvent oppositionen är, då man ville avskaffa den beskattning på den privata konsumtionen av bilar som för närvarande finns här i landet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr SVENINGSSON (h):

Herr talman! Efter vad som redan har sagts i denna fråga och efter den stora skattedebatt som tidigare har förekommit i kammaren i dag kunde jag mycket väl ha avstått från att yttra mig — man har ju fått en viss uppfattning om hur pass svårt det är att ändra på en skatt som en gång blivit införd.

Jag vill emellertid säga att när vi väckte denna motion med förslag om elskattens borttagande, gjorde vi det i medvetande om att vid beslutet om dess införande år 1951 och beslutet om ändringen 1952 rådde stor tveksamhet om huruvida man borde begagna sig av en elskatt eller ej. Det var då inte bara de borgerliga partiernas riksdagsmän som var mycket tveksamma. En lång rad av remissinstanser hade avstyrkt förslaget, och som bekant avgjordes frågan vid en gemensam votering, där det blev en röstövervikt med tre röster för införandet av skatten.

Vi väckte motionen även i medvetande om att man då i början på 1950-talet

Om upphävande av elskatteförordningen lovade att detta skulle vara en tillfällig skatt som man icke hade för avsikt att behålla under någon längre tidsperiod utan ganska snart skulle avskaffa. När bevillningsutskottet i år behandlade motionen har utskottet inte på något sätt försökt tolka vad som menas med en tillfällig skatt. Utskottet anför också i år en annan motivering för den fortsatta uttagningen av denna skatt än man hade år 1951. Vid det tillfället sade man att skatten behövde tagas ut, inte för att täcka statens löpande utgifter utan av andra skäl. Man såg hur inflationen kom att fortsätta, och man skulle överbalansera budgeten, ty det skulle vara, trodde man, ett mycket verksamt medel i kampen mot inflation.

Man använde i debatten den gången 1951 i denna kammare stora ord. En framstående representant för bevillningsutskottet sade bland annat, att kampen för att bibehålla penningvärdet och undgå inflation är värt sitt pris. Han ansåg det vara beklagligt men nödvändigt att tillgripa dessa åtgärder, och att inte gå med på elskatten vore ansvarslöst, ty det gällde att rädda penningvärdet. När nu inflationen har pågått år efter år kan man undra hur mycket som finns kvar av denna uppfattning, att skatten skulle ha varit ett verksamt medel mot inflation. Detta säger man inte heller i utskottets utlåtande, utan man bara konstaterar att staten behöver pengarna och att vi därför bör fortsätta att ta ut denna skatt.

Ett annat bärande skäl för skattens bibehållande anser utskottet vara att det framdeles kommer att råda brist på elkraft, och då verkar skatten i ransonerande syfte. Här talas vid olika tillfällen så mycket om att det framdeles blir en bristsituation när det gäller produktionen och konsumtionen av elektrisk kraft. Borde inte i stället för att åtgärder vidtages, som skall verka i ransonerande syfte, alla krafter sättas till för att få en utbyggnad av kraftverken i sådan omfattning, att man inte behöver befara någon bristsituation på detta område för framtiden?

I den motion, som vi har väckt, har

Om ändrad lagstiftning ang. s. k. billån

vi, såsom också skett i denna debatt, pekat på farhågorna för att industri och näringsliv inte kan bära hur stora bördor som helst. Man tycker nästan att det från alla håll just nu uttalas farhågor i den riktningen, att skattebelastningen på näringslivet har blivit allt för stor.

Såsom denna motion har blivit behandlad i bevillningsutskottet, och då det inte tidigare här har ställts något yrkande, finner jag det vara ganska meningslöst att yrka bifall till motionen. Jag skall, herr talman, avstå från detta, men jag avstår med en förhoppning om att Kungl. Maj:t och riksdagen ganska snart skall komma att låta på företagsbeskattningen på ett sådant sätt, att elskatten kommer att försvinna.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Kan herr Sveningsson vara säker på att det inte hade varit ännu sämre ställt med penningvärdet, om vi inte hade vidtagit alla dessa åtgärder i inflationsbekämpande syfte? Säkerligen hade så varit fallet, och om man inte kan vinna ett syfte hundra procentigt, får man vara glad om man kan vinna det 70-, 80- eller 90-procentigt. Jag tycker att vi i den nya situation, som vi befinner oss i, med den fulla sysselsättningens samhälle kan vara rätt belåtna att vi lyckats bibehålla full sysselsättning, även om vi inte helt kunnat dämpa inflationen.

Motiveringarna för förslaget på sin tid, att man bör sträva efter att totalbalansera budgeten så långt möjligt är, kvarstår. Det ransonerande syftet kvarstår också. Trots den starka utbyggnaden av våra kraftverk och trots att någon investeringsavgift inte finns på detta område har man inte lyckats att få fram elektrisk kraft inom landet i den utsträckning som efterfrågan sätter in. När herr Sveningsson talar om att alla krafter bör sättas till för att skapa frammer elektrisk kraft, hoppas jag att vi i fortsättningen skall kunna påräkna högers resoluta stöd och att man på det hållet inte upprepar fjolårets manöver och prutar på kraftverksbyggena.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av bankoutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckta motioner angående dels pension åt korrekturläsaren hos riksdagen Folke Danielsson, dels pension åt förste stenografen hos första kammaren Erik Elfner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om ändrad lagstiftning ang. s. k. billån

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 11, i anledning av väckt motion om ändrad lagstiftning angående s. k. billån.

Första lagutskottet hade till behandling förehaft en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 333, av herr *Bengtson*, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag till lagändring i överensstämmelse med vad i motionen anföres måtte föreläggas nästa års riksdag.

I motionen hade anförts bland annat:

»Straffrättskommittén har i sitt förslag till brottsbalk (SOU 1953:14) föreslagit sådan ändring av lagtexten rörande stöldbegreppet att de s. k. billånen kommer att hänföras till stöld.

Det är sålunda möjligt att den juridiska bedömningen kommer att ändras i överensstämmelse med vad som ovan anförts. Då emellertid förslaget om förändring av ordet billån till bilstöld är inrymt i ett stort komplex av lagändringsförslag, torde det taga lång tid innan det blir framlagt för riksdagen. Med hänsyn till det ständigt ökande antalet bitillgrepp är det enligt min mening synnerligen angeläget att ovannämnda lagändring företages snarast möjligt, och därför bör denna del utbrytas från straffrättskommitténs förslag och bli föremål för behandling snarast.»

Om ändrad lagstiftning ang. s. k. billån Herr **BENGTSON** (bf):

Herr talman! Det är inte endast den gyllene regeln om allas likhet inför lagen som är det väsentliga i all lagstiftning. Saknar en lag stöd i det allmänna rättsmedvetandet, så blir den heller inte respekterad.

Skulle vi fråga människor i allmänhet vad som menas med lån och med stöld, så skulle vi säkerligen i nära nog samtliga fall få det svaret, att med lån menar man att vederbörande kommer och frågar samt får tillåtelse att använda en bil eller något annat föremål, men om föremålet olovligen tillgripes, så anser man att det är stöld, oberoende av hur det sedan kommer att förfaras med föremålet. Den juridiska beskrivningen av stöldbegreppet är snävare. Enligt den skall det inte endast vara fråga om olovligt tillgrepp, utan vederbörande skall även ha för avsikt att behålla eller avyttra det olovligt tillgripna. En annan viktig faktor är också om vederbörande, som förövat tillgreppet, har eller har haft för avsikt att återställa det som tillgripits.

Vad nu beträffar tillgrepp av bilar, så torde det vara tämligen klart att vederbörande s. k. billånare i flertalet fall nog inte tänker sälja eller behålla fordonet, men å andra sidan finns det praktiskt taget inte någon av dessa billånare som haft för avsikt att verkligen återställa fordonet. Detta faktum ändras inte därav att ägaren, genom polisens försorg eller på annat sätt, kan få tillbaka sin bil — i många fall inte såsom ett användbart fordon utan i stället som en skrothög.

Det är sålunda fullt klart, att biltillgreppen i det allmänna rättsmedvetandet betraktas som stöld och inte som lån. Den juridiska bedömningen har numera också betecknat biltillgreppen som stöld i vissa fall. Högsta domstolen har sålunda i två domar efter år 1954 funnit olovligt tillgrepp av bil vara att hänföra till stöld. Underdomstolarna hade bedömt gärningarna såsom grovt egendomligt förfarande. Ytterligare bör det kanske anföras att straffrättskommittén i sitt år 1953 avgivna förslag till brottsbalk förordat en sådan ändring i gällan-

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet omnämnt, att högsta domstolen år 1954 meddelat två domar, i vilka domstolen funnit olovligt tillgrepp av bil vara att hänföra till stöld, vilken i betraktande av omständigheterna bedömts som grov. Utskottet hade därefter anfört:

»I båda fallen hade den tillgripna bilen efter tillgreppet brukats för färder av icke alltför obetydlig omfattning och därefter övergivits. Efter redogörelse härför och för vissa andra omständigheter — bl. a. tidigare och likartad brottslighet hos de tilltalade — uttalar högsta domstolen i sina domskäl beträffande båda de fall varom nu är fråga att det i varje fall måste antagas såväl att det vid tillgreppet stått klart för den tilltalade att det i följd av handlingen vore möjligt, att ägaren icke skulle återfå bilen, som ock att visshet därom, att så ej komme att ske, icke skulle ha avhållit den tilltalade från att tillgripa bilen.

Efter berörda av högsta domstolen meddelade domar lär en mera skärpt bedömning av motorfordonstillgreppen ha vunnit och kommer att alltmer vinna insteg i underdomstolarnas praxis. Fall som innefattar olovligt tillgrepp av motorfordon för en icke alltför kort färd och därefter ett övergivande av fordonet torde därför komma att i stor utsträckning bli bedömda som stöld. Det må framhållas att enligt vad utskottet erfarit riksåklagarämbetet i cirkulärskrivelse år 1954 till rikets åklagare under hänvisning till högsta domstolens båda avgöranden framhållit, att åklagarna borde i fall av liknade beskaffenhet yrka på ansvar för tjuvnadsbrott. I betraktande av vad sålunda förekommit synes det till grund för motionen liggande syftet redan vara till största delen tillgodosett. Upptagande av frågan om en lagändring på grundval av straffrättskommitténs förslag i förevarande hänseende torde därför kunna anstå till dess att den kommande reformen i sin helhet genomföres.

På grund av det anförda får utskottet hemställa, att förevarande motion, I: 333, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Interpellation ang. löneförhållandena för Skånska flygflottiljens personal

de lagbud om stöld, att såsom sådant brott skall komma att bedömas även sådana fall, då någon olovligen tar vad annan tillhör utan uppsåt att tillägna sig det tillgripna men med uppsåt att bruka detsamma utan att återställa det samt tillgreppet innebär skada.

Trots de skäl, som jag här relaterat i fråga om allmänna rättsmedvetandet såväl som den juridiska bedömningen, har första lagutskottet inte velat ta steget fullt ut och föreslå, såsom det hemställs i motionen, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära lagändring. Även om jag nu, såsom ensam motionär och mot ett enhälligt utskottsutlåtande, inte har möjlighet att få något annat beslut, skulle jag dock vilja säga att denna fråga utvecklas i en väl långsam takt. Åtgärder mot bilstölderna är en ständigt aktuell fråga, och i tidningarna liksom i motioner och interpellationer här i riksdagen debatteras ständigt vad man skall göra mot bilstölderna. Men trots alla dessa diskussioner vill man inte företa en så pass enkel åtgärd — som också har juridiskt stöd — att man mer allmänt inför benämningen bilstöld i stället för billån. Det finns faktiskt skäl att ställa frågan, hur många bilar som skall hinna stjälas — eller förlåt: tillgripas — innan vi får den rätta benämningen för dessa tillgrepp.

Med det anförda ber jag, herr talman, att få yrka bifall till motion nr 333 i första kammaren.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu föredragna utlåtandet annat yrkande ej förekommit, än att kammaren skulle bifalla den i ämnet väckta motionen.

Därefter gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare enligt berörda yrkande; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner om viss fartbegränsning för motorfordon; och

nr 10, i anledning av väckta motioner om sänkning i vissa fall av åldersgränsen för avläggande av prov för körkort till bil.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av väckt motion angående utredning rörande förutsättningarna för rätt att utan licensavgift innehava radiomottagningsapparat; samt

nr 5, i anledning av väckta motioner om utredning rörande samordning och effektivisering av information utomlands rörande Sverige och svenska förhållanden.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 94, angående ekonomiska villkor för rusdrycksutskänknigen, m. m.;

nr 102, angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter;

nr 103, angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. för budgetåret 1957/58; och

nr 104, angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.

Interpellation ang. löneförhållandena för Skånska flygflottiljens personal

Herr ELOFSSON, GUSTAF, (bf) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Den 1 juli 1945 överflyttades skånska flygflottiljen (F 10) från Malmö till Barkåkra. Härvid togs inte mindre än nio gårdar samt dessutom delar av vissa andra gårdar i anspråk för flygfältet. Ifrågavarande mark tillhör

Interpellation ang. löneförhållandena för Skånska flygflottiljens personal utan tvivel Skånes bästa åkerjord, varför ett betydande skatteunderlag frånhändes Barkåkra kommun.

Man räknade givetvis med att personalen vid skånska flygflottiljen till det övervägande flertalet skulle bosätta sig i Barkåkra. Genom kommunens försorg ordnades bostäder för detta ändamål. Utvecklingen har emellertid blivit den, att personalen i mycket stor utsträckning bosatt sig i Ängelholm.

Anledningen härtill synes i främsta rummet vara de rådande löneförhållandena vid flygflottiljen. Genom ett flertal beslut, senast den 27 november 1953, har den personal vid flottiljen, som bosatt sig i Ängelholm, tillerkänts rätt att erhålla lön efter bostadsorten. Den i Ängelholm bosatta personalen får alltså högre lön än den, som bor i Barkåkra. Dessutom har den personal, som har mer än tre kilometers avstånd från bostaden till arbetsplatsen, fria resor till och från arbetsplatsen. Den favoriserade ställning, som den i Ängelholm bosatta personalen sålunda har i löneavseende, måste givetvis betraktas som en orättvisa mot den personal, som är bosatt i Barkåkra. Givetvis måste detta missförhållande stimulera till ytterligare utflyttning av personalen från Barkåkra till Ängelholm.

Med hänvisning till vad jag här har anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet framställa följande frågor:

1) Avser herr statsrådet att medverka till en rättvisare lönesättning mellan den personal vid F 10, som är bosatt i Barkåkra, och den personal vid flottiljen, som har bostad i Ängelholm?

2) Anser herr statsrådet det fortfarande motiverat med fria resor till och från tjänstgöringsplatsen för den personal vid F 10, som har sin bostad på ett avstånd av 3—7 km från tjänstgöringsplatsen?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 423, av fru *Wallentheim* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av den juridiska och samhällsvetenskapliga utbildningen; samt

nr 424, av herr *Ohlsson, Ebbe*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 27 § 1 mom. B. värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967).

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 15.33.

In fidem
G. H. Berggren

Bilaga

Herr talman! Herr Lundström har frågat, om jag är beredd medverka till att erforderliga bestämmelser utfärdas för undvikande av att sjukpenning vägras någon, som tillfredsställande kunnat styrka sjukdom, vilken enligt lagen om allmän sjukförsäkring berättigar till erhållande av sjukpenning.

Interpellationen avser sådana fall, där en sjukkasse har vägrat utbetala sjukpenning för dagar före den tidpunkt, då den sjuke anmält sjukdomsfallet till sjukkassan, trots att vederbörande i efterhand har kunnat styrka sjukdomen med läkarintyg.

Som bekant får en sjukkasse enligt lagen inte utbetala sjukpenning för de tre första dagarna av varje sjukperiod och inte heller för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts hos sjukkassan. Icke desto mindre kan sjukpenning utgå, om hinder har mött för sjukanmälan eller om andra särskilda skäl föreligger.

En motsvarighet till den gällande bestämmelsen fanns i den förordning om erkända sjukkassar, som gällde före 1955. Denna äldre bestämmelse var emellertid mera restriktiv än den nuvarande bestämmelsen, som fick sin utformning vid 1953 års riksdag.

Bestämmelsen att sjukpenning i princip inte får utges för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till sjukkassan, har tillkommit i syfte att underlätta sjukkontrollen. Denna kontroll kan anses innefatta alla de åtgärder, som vidtages dels för att förhindra missbruk av försäkringen, dels för att hindra att sjukhjälp — utan att direkt missbruk kan anses föreligga — utgår i onödan eller för längre tid än som kan anses motiverat.

En annan bestämmelse i sjukförsäkringslagen, som är av intresse i detta sammanhang, stadgar, att sjukpenningen i vissa fall kan nedsättas eller helt indragas. Detta gäller, om en försäkrad person vid sjukdom vägrar att underkasta sig undersökning och vård av

läkare, då en sjukkasse föreskrivit det som villkor för sjukhjälp, eller om den sjuke på vissa andra angivna sätt vägrar att medverka till att förkortad sjukdomstiden. För att sjukkassorna skall kunna tillämpa dessa bestämmelser är det av stor vikt, att de snarast får kännedom om inträffade sjukdomsfall.

Man bör för övrigt hålla i minnet, att en förutsättning för att få sjukpenning inte bara är att vederbörande är sjuk utan också att han på grund av sjukdomen behöver avhålla sig från arbete och verkligen gör detta.

Erfarenheten har visat, att sjukkontroll från sjukkassornas sida behövs också i sådana fall, då den försäkrade har sökt läkare. Sålunda förekommer det att det vid kontroll visar sig, att den försäkrade inte har avbrutit sitt arbete eller att han har återgått i arbete trots läkarintyg om arbetsoförmåga, eller att han inte följer läkares föreskrifter om avhållsamhet från arbete och därigenom äventyrar eller fördröjer sitt tillfrisknande.

Sjukkontrollen kan också vara av betydelse för den fortsatta behandlingen av den sjuke. Inte sällan har sjukkassan större kännedom om vederbörandes personliga förhållanden än läkaren och kan lämna läkaren upplysningar om sådana förhållanden. Detta förutsätter givetvis, att kassan har fått kännedom om sjukdomsfallet.

Riksförsäkringsanstalten har med anledning av interpellationen meddelat, att sjukkassorna vid tillämpningen av anmälningsbestämmelserna har funnit det nödvändigt att hålla en mycket fast linje. Kassorna har inte ansett det motiverat att göra avsteg från huvudbestämmelsen om anmälningsskyldighet enbart därför, att en försäkrad har uppvisat läkarintyg om att han på grund av sjukdom har haft sin arbetsoförmåga nedsatt på det sätt, som enligt lagen är en förutsättning för rätt till sjukpenning. Då besvär har anförts i sådana fall, har

riksförsäkringsanstalten inte funnit skäl att ändra besluten. Anstalten har sålunda med stöd av sin hittillsvarande erfarenhet funnit starkt vägande skäl föreligga för den bestämmelse i sjukförsäkringslagen, som jag inledningsvis nämnde, och förklarar sig inte anse att bestämmelsen bör uppmjukas.

För egen del delar jag riksförsäkringsanstaltens mening. I de fall, då det skulle vara uppenbart obilligt att gentemot den försäkrade åberopa en försummad sjukanmälan, ger de gällande bestämmelserna vissa möjligheter till undantag. Man måste enligt min mening inom en allmän försäkring likaväl som inom en privat uppställa och upprätthålla regler, som ger allmänheten förtroende för

försäkringen. Det är av vikt att allmänheten kan konstatera, att sjukkassorna omhänderhar sin uppgift på ett sådant sätt, att missbruk såvitt möjligt undgås och att ingen försäkrad gynnas på de övrigas bekostnad. Man måste också förutsätta, att allmänheten tar reda på de bestämmelser som gäller för att få del av vår sjukförsäkrings stora förmåner — och följer dessa regler. Jag är medveten om att svårigheter därvidlag kan uppstå i enskilda fall, innan bestämmelserna har blivit allmänt kända. Erfarenheterna av den allmänna sjukförsäkringen är emellertid inte sådana, att jag anser några åtgärder påkallade i det avseende som herr Lundström åsyftar med sin interpellation.